

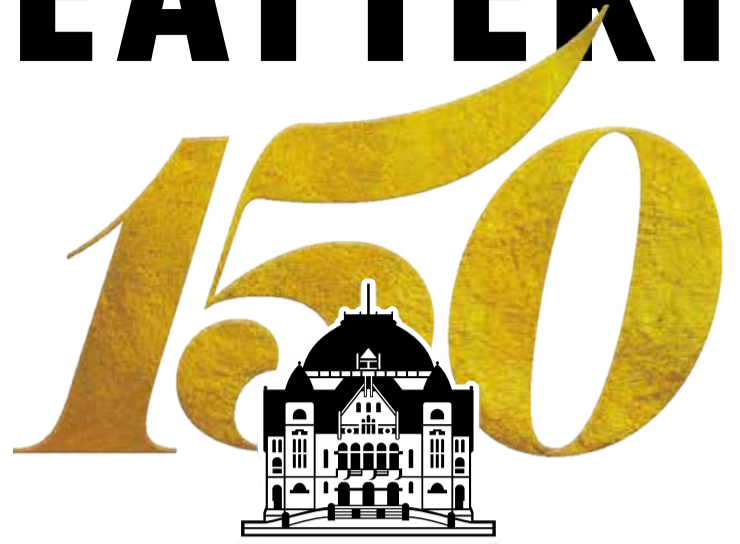
voima

3/2022 HUHTIKUU | VOIMA.FI
TEEMA: SOTA JA RAUHA

KANSALLISTEATTERI

Kaksi näytelmää:
Surma ja Sanantuoja

CARYL CHURCHILL
SANANTUOJA

OHJAUS Minna Leino

SUOMEN KANTAESITYKSET
SUURELLA NÄYTTÄMÖLLÄ 6.4.

ON ELÄVÄN TAITEEN AIKA.

LIPUT
KANSALLISTEATTERIN
LIPPUMYYMÄLÄSTÄ
010 733 1331
(0,0835 € +pvm/mpm)
lippu.fi[†]

WILLIAM SHAKESPEARE
HAMLET

SUURELLA
NÄYTTÄMÖLLÄ

JANNE REINIKAINEN – PETRI MANNINEN
IKUINEN PALUU

OMAPOHJASSA

JOHANN WOLFGANG VON GOETHE
FAUST

VALLILAN
KANSALLISTEATTERISSA

MIKA MYLLYHAHO
KAMPAAMO

VALLILAN
KANSALLISTEATTERISSA

KATSO KOKO OHJELMISTO KANSALLISTEATTERI.FI

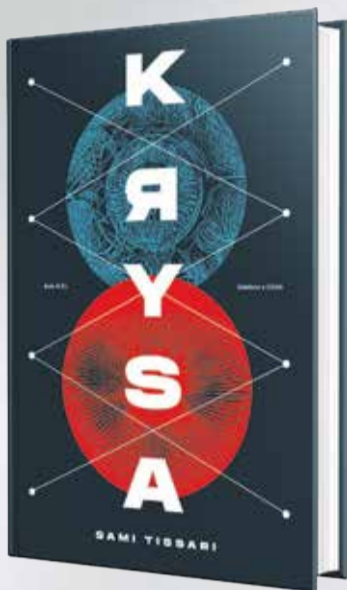
Yhteistyökumppanit

Scandic

Kevään kiehtovimmat uutuuudet

Sami Tissari
Krysa

Vahvatunnelmainen esikoisromaaniksi keksinnöstä, joka muuttaa maailmanhistoriaa.

Viola Ardone
Lasten juna

Tositapahtumiin perustuva romaani Italian sotilapsista kuvaa toisen maailmansodanjälkeistä Italiaa.

Heather Morris
Kolme sisarta

Menestyskirjailijan koskettava romaani kolmesta Auschwitzista selvinneestä sisaresta kuvaa kauniisti sisarusten välistä rakkautta.

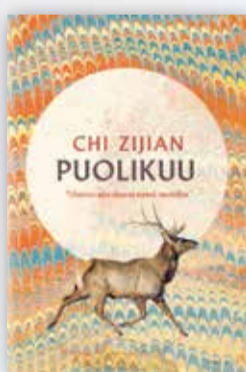
Kari Haakana
Välitön uhka

Ajankohtainen esikoisromani, jossa toimittajataustainen Haakana kuvaa fiktion keinoin poliittisen väkivallan voimistumista nyky-Euroopassa.

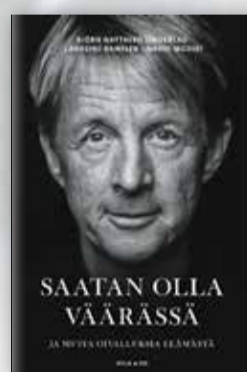
Karina Sainz Borgo
Kolmas maa

Venezuelalaisen Karina Sainz Borgon hengästyttävä western-henkinen tarina eloonjäämisestä ja kuolemasta.

Chi Zijian
Puolikuu

Runollisen kaunis romaani kertoo Kiinan Ison-Hinganin vuoristossa asuvasta paimentolaiskansasta, evenkeistä.

Björn Natthiko Lindeblad
Saatan olla väärässä

"En enää usko kaikkea, mitä ajattelen. Se on minun supervoimani." Björn Natthiko Lindebladin lämminhenkinen ja viisas elämäntarina oli vuoden 2021 myydyin tietokirja Ruotsissa.

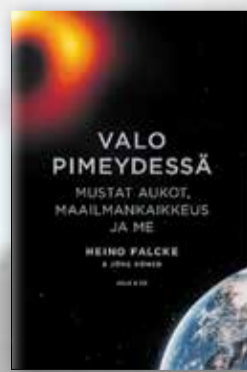
Richard Munson
Tesla

Tämän unohdetun neron keksintöjä käytämme yhä tänä päivänä.

Ari Turunen
Tuoksujen atlas

Upeasti kuvitettu kirja kertoo tuoksuaineiden historiasta tavalla, joka avaa lukijalle uuden maailman.

Heino Falcke
Valo pimeydessä

"Falcken kyky kertoa pitkälle erikoistuneesta tieteenalasta on verraton: Hän osaa selittää Einsteinin suhteellisuusteorian vaikka alakoululaiselle." – SPIEGEL

Kirjakaupoista kautta maan tai verkkokaupastamme aolakustannus.fi

P.s. Kun liityt postituslistallemme, saat 20 prosenttia alennusta kaikista tuotteista!

AULA & CO

night visions

TASAVALLAN
ASIALLINEN
ELOKUVAFESTIVAALI

4 | 1
PÄIVÄÄ | YÖ

ROBERT
EGGERSIN

THE
NORTHMAN

KINOKONSERTTI

LÄJÄ ÄIJÄLÄ
X HÄXAN

BACK TO
BASICS

2022

20.-24.4. HELSINKI

KULTTIELOKUVIEN
KUNINGATAR

LYNN
LOWRY

MYSTINEN
FOLK
HORROR

ENNAKKOMYYNTI NYT! WWW.NIGHTVISIONS.INFO

G Livelab
Tampere

Elävän musiikin tulevaisuus Tampereella

Maailman
parhaaksi* valitun
konserttitalin keikoilla
kevätkaudella mm.

Author & Punisher (US) - Eivør (FO) - Tuomari Nurmio - Jukka Poika - VIIVI - Jesse Markin - Isaac Sene - Timo Lassy - Hidria Spacefolk - Muuan Mies - Lxandra - Wigwam Experience - Costello Hautamäki - William Fitzsimmons (US) - Jukka Eskola Orquesta Bossa feat. Nina Mya... ja monta muuta

Liput ja lisätiedot:
www.glivelab.fi/tampere

*Mondo*DR 2020

RIIPPUMATONTA JA ROHKEAA JOURNALISMIA – TILAA NYT!

voima

Kulttuurilehti, joka nostaa esiin yhteiskunnallisia aiheita maailmalta ja kotimaasta. Lehestä luet kulttuurikentän uusimmat uutiset ja kritiikit.

Paperilehden vuositilaus 39 €

**MONDE
diplomatique
& NOVAJAGAZETA**

Analyysia politiikasta, kulttuurista ja muista ajankohtaisista aiheista. Sisältää kirjallisuusliitteen ja riippumattoman venäläisen Novaja Gazetan artikkeleita.

Paperi- ja digilehti 29,90 €, digilehti 25 €

Yhteistilaus
62€

Tee tilaus: kauppa.voima.fi

STEAM ENGINE 24.4. KLO 18

Teollinen vallankumous höyrykoneineen loi kasvua ja nosti huimasti elintasoja. Kaiken kääntöpuolena olivat kuitenkin jo tuolloin lisääntyvät ympäristö-ongelmat, hiilenpolttamisen mustuttama ilma ja ihmisiä sairastuttaneet saasteet. Suomalainen barokki-orkesteri ja **Olga Heikkilä** esittävät 1700-luvun alkupuolen **Händelin** ja **Avisonin** teosten rinnalla **Ville Raasakan** *Steam Enginen*, jonka tekstit ovat teollistumiseen liittyviä aikalaiskuvauksia.

Su 24.4. klo 18
Ritarihuone, Helsinki
fibo.fi

Fibo
SUOMALAINEN
BAROKKIORKESTERI

KIKKA LAITINEN: OMENAPUUN KATOLLA & HENKIINHERÄTTÄJÄ

Rokkari **Kikka Laitisen** ja kirjailija **Teppo Kulmalan** toisilleen lähettämiin kirjeisiin perustuva *Omenapuun katolla* -romaanin kertoo matkasta nyky-yhteiskuntamme kaupallisten vaateiden keskellä manifestoiden samalla luonnon, rauhan ja rakkauden puolesta. Kikka Laitinen Co. -yhtyeen uusi single *Henkiinherättäjä*

kurkottaa sekini sinne, mistä rouheaa rock-musiikki on koitoisin: 1960-luvun rauhanmielisen rockin kulta-aikaan.

kikkalaitinen.fi | kirjokansi.omaverkkokauppa.fi
facebook.com: Emsalö-Music

ÖYHÖKRATIA

Polttavan ajankohtainen ja vetävä keskustelunherättäjä somevaikuttamisesta kertoo, millä tavalla päättäjät, vaikuttajat ja uutismedia muodostavat öyhökratian. **Johannes Koponen**, **Minea Koskinen** ja **Jussi Pullinen** selvittävät uutuuskirjassaan ha-

vainnollisin esimerkein, kuinka pieni joukko aktiivisia somen käyttäjiä voi uudessa mediaympäristössä heiluttaa koko julkista keskustelua ja vaikuttaa siten jopa lainsäädäntöön.

www.gummerus.fi

GUMMERUS

LUONTORETKELLE VIROON

Tunnelmallinen opas Viron luontokohteisiin. Kirja kattaa koko Viron alueen, ja 30 retkikohteen perustietojen lisäksi mukana on tunnelmallisia retkemuistoja, käytännön vinkkejä, tietoa Viron historiasta ja kulttuurista sekä pieni luonto- ja retkeily-sanasto suomen- ja viroksi. Kirjoittaja **Mikko Virta** tuntee kohteensa kuin omat taskunsa. Hän on asunut Virossa yli 15 vuotta ja kolunnut läpi maan patikkapolut ja luontoretkeilykohteet.

www.gummerus.fi

GUMMERUS

TELAKAN TERASSI

Tampereen kulttuuritalo **Telakan** terassi on edelleen auki. Tarjolla tutut terassivivokset ja monipuolisen ravintolakeittiön muut herkut. Tsekkaa myös netistä talon klubi-iltojen, teatterin ja gallerian ohjelmat. Terassilla on nyt myös lisäalue.

Tullikamarin aukio, 3
Tampere
www.telakka.eu

LEEVI AND THE LEAVINGS – HITTITEHTAAN TARINA

Suomen mystisin rockbändi ei tehnyt koskaan yhtään keikkaa mutta nousi silti toistuvasti listojen kärkeen ja jätti järkälemäisen jäljen suomalaisen populaarimusiikkiin. Tietokirja on jatkoa **Timo Kalevi Forssin**

menestysteokselle **Gösta Sundqvist – Leevi and the Leavingsin** dynamo (2017), jota on myyty yli 26 000 kappaletta. Nyt pääsevät ääneen Göstan luottomusiikot **Risto Paananen**, **Juha Karastie** ja **Niklas Nylund**.

www.like.fi

LIKE

EHDONALAINEN

Jonas T. Bengtssonin vangitseva murhenäytelmä Kööpenhaminan varjoisilta kujilta on enemmän romaani rikoksesta kuin rikosromaani. Danny, Christian ja Malik kasvoivat samassa lähiössä. Malik opiskelee hammaslääkäriksi, Dannystä tuli rikollinen ja Christianista poliisi. Danny istuu väkivaltarikoksesta, kun hänet yllättäen päästetään ehdonlaiseen. Hän haluaa tavata lapsuudenystävänsä.

www.like.fi

LIKE

JUMALA ON KAUNEUS

Cata Portin

Osana Teatterikorkeakoulun ja Helsingin Kaupungin teatterin yhteistyötä kolmannen vuosikurssin näyttelijäoppilaat ovat valmistaneet studio Pasilaan teatteriohjaaja **Kristian Smedsin** johdolla uuden version **Paavo Rintalan** romaaniin pohjautuvasta näytelmästä. Taidemaalari **Vilho Lammesta** (1898–1936) kertova näytelmä on kuvaus kauneuden kokemisesta, jumaluuden etsinnästä ja ihmisenä olemisen vaikeudesta.

Ensi-ilta 23.4.
www.hkt.fi

HELSINGIN
KAUPUNGIN
TEATTERI

HUHTIKUUN
MERKKI-
TUOTTEET

voima

voima

4.4.–8.5.2022

 Pääkirjoitus

Jaetun hämmennyksen äärellä

KATASTROFITUTKIMUKSESTA tiedetään, että äkillisen kriisin tullen ihmiset useammin auttavat toisiaan kuin ryhtyvät itsekkäiksi nilkeiksi. Sen sijaan, että syttyisi kaikkien sota kaikkia vastaan, muodostuukin nopeasti erilaisia keskinäisavun käytäntöjä.

Tämä on nähty jälleen Ukrainan sodan yhteydessä, vaikka auttamisen välttämättömyydestä rodullistettujen

pakolaisten kohdalla onkin syystä kritisoitu. Solidaarisuus ja rasismi sopivat erittäin huonosti yhteen, mutta silti ne voivat esiintyä yhtä aikaa. Sama ihminen voi kyetä sekä rasismiin että epäitsekkäisiin tekoihin – ja toivoa sopii, että kokemus jälkimmäisestä kaataisi myös mielen raja-aitoja.

MYYTTISEN IHMISLUONNON väittämien läpeensä itsekkääksi palvelee lähinnä heitä, jotka haluavat häivyttää oman vallankäyttönsä epämääräiseen ”kaikkihan me niin teemme” -mutinaan. Kyllä, kaikilla meillä on oma napa lähinnä, mutta ei, kaikki eivät tavoittele maailmanherruutta eivätkä pommitta lapsia. Valtaosa ihmisistä haluaa vain elää rauhassa.

Totta kai ihminen on myös itsekäs eikä siinä ole mitään pahaa. Se, että pyrkii järjestämään itselleen jokseenkin mukavat olot, on elämää säilyttävää toimintaa. Mutta sitä on myös kanssaihminen auttaminen. Useimmiten keskinäisapu ja solidaarisuus palvelevat myös yksilön omaa etua, sillä se ei ole vastakkainen kaikille muille. Kaikki me olemme täällä lukemattomien tavoin riippuvaisia toisistamme ja kaikista täällä. Ja niin vaikeaa kuin

sitä toisinaan onkin uskoa, ihmislaajan selviytymisstrategia on ollut nimenomaan yhteistyö.

Uskokaamme siis, että ihminen kykenee ja pyrkii hyvään. Teot tuppavat seuraamaan ajatuksia. Sillä, mitä ajattelemme myyttisestä ”ihmisluonnosta”, asetamme raamit myös omalle toiminnallemme.

VENÄJÄN HYÖKKÄYS Ukrainaan tönäisi myös maailmanjärjestyksen – tai maailmansotkun – nopeaan liikkeeseen, jossa uutta asentoa ja tasapainoa haetaan vielä pitkään. Liikkeessä on nyt myös monen maailmankuva. Monelle ajatus Venäjistä hyökkäävässä niin sanottuun länsimaiseen demokratiaan tuntui olevan vielä pari kuukautta takaperin sula mahdollisuus. Omalle ikäluokalleni taas kollektiivinen ydinsodan pelko tuntui näihin päiviin saakka kuuluvan iäksi menneeseen, sillä kylmän sodan päättyes-

sä söimme väriliituja ja taputtelimme hiekkakakkuja.

Palikat hakevat uusia paikkojaan. On turha pelätä sitä, ettei kaikesta olla yhtä mieltä. Toivottavasti niin yksityistä kuin julkistakin keskustelua voidaan käydä avoimessa ja demokraattisessa hengessä, leimoja välttäen ja ennen kaikkea todellisuudelle uskollisena pysyen. Yritetään muistaa, että keskustelu rakentaa myös todellisuutta, minkä vuoksi sitä itänaapurissa niin ankarasti suitsitaankin.

Tässä numerossa käsittelemme sotaa ja rauhaa eri näkökulmista. Julkaisemme myös Venäjällä lopettamaan joutuneen riippumattoman *Novaja Gazeta* -lehden artikkeleita yhteistyössä Suomen *Le Monde diplomatiquen* kanssa, jota julkaisee Voima Kustannuksen tytäryhtiö.

EMILIA KUKKALA

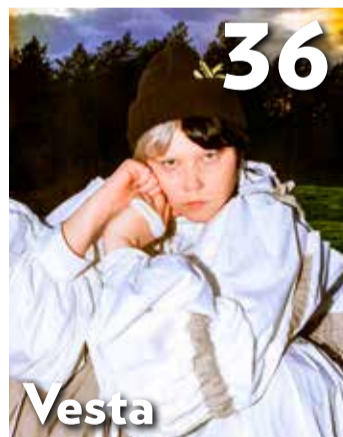
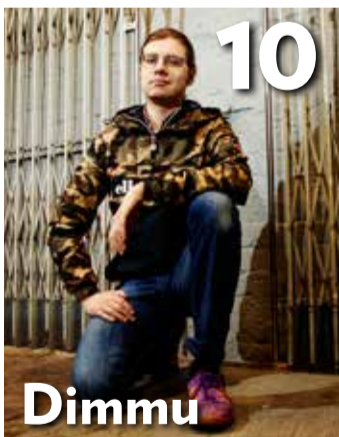

Nauska

TÄMÄN LEHDESSÄ VÄLISSÄ on *Diplon* (suomenkielisen *Le Monde diplomatiquen* & *Novaja Gazetan*) toimittama kirjallisuusliite. Liite ilmestyy myös *Diplon* huhtikuun numerossa. *Diplo* on Voima Kustannus Oy:n tytäryhtiön julkaisu.

TÄSSÄ LEHDESSÄ MUUN MUASSA

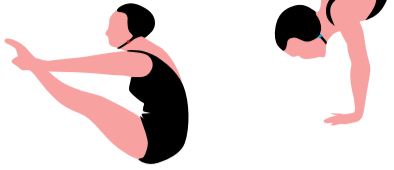

NOVAJA GAZETA 15-19

Kanssi: Nimmi Kairisalo

VOIMA Vellamonkatu 30 B, 3. krs, 00550 Helsinki, puhelin 044 238 5109, sähköposti voima@voima.fi, toimituksen sähköposti toimitus@voima.fi, voima.fi | **PÄÄTOIMITTAJA** Emilia Kukkala | **ULKOASU** Antti Kukkonen, mainosgraafikko Pinja Nikki | **TOIMITUS** Kukka-Maria Ahokas, Julius Halme, Elisa Helenius, Matti Ikonen, Antti Kurko, Nauska, Hanna Niittymäki, Pinja Nikki, Mika Pekkola, Tuomas Rantanen, Silja Seppälä, Janne Siironen, Iida Simes, Jari Tamminen, Kaisu Tervonen & Miia Vistilä | **TOIMITUSJOHTAJA** Teemu Matinpuro | **YHTEYSPÄÄLLIKKÖ** Antti Kurko 040 834 0286 | **KUSTANNUSPÄÄLLIKKÖ** Tuomas Rantanen 040 507 7165 | **MARKKINOINTIKOORDINAATTORI** Pinja Nikki | **AVUSTAJINA TÄSSÄ NUMEROSSA** Terho Aalto, Kirsti Era, Ninni Kairisalo, Aura Koivukangas, Juuli Miettälä, Kerttu Matinpuro, Marjo Mustonen, Jorma Penttinen, Vilppu Rantanen, Karstein Volle & Timur Yilmaz | **JULKAISIJA** Voima Kustannus Oy | **YHTIÖN OSAKKAAT** Rosebud Books Oy, Luonto-Liitto, Maan ystävät, Suomen Rauhanpuolustajat, Tuomas Hiilamo, Vilppu Rantanen & Tuomas Rantanen | **JAKELU** Jari Tamminen 050 331 4357 ja Matti Ikonen | **TILAUKSET** kauppa.voima.fi, tilaukset@voima.fi, Antti Kurko 040 834 0286 | **VOIMAN VUOSITILAUS** 10 numeroa 39 euroa | **PAINO** Sanoma Manu, Tampere | **PAINOS** 60 000 | **ISSN** 1457-1005 (painettu) 2737-3029 (verkkojulkaisu) | **REKISTERISELOSTE** voima.fi/rekisteriseloste

Mielipide

Mitä rauha
merkitsee sinulle?

TEKSTI JA KUVAT SILJA SEPPÄLÄ

CHIARA TROIANO, 24, Stuttgart
"Kun pystyy puhumaan kiistanalaisista aiheista niin, että kaikki tuntevat olonsa turvalliseksi."

HARRI TUKIAINEN, 61, Vantaa
"Rauha on elämän tärkein asia. Ilman rauhaa ei ole rakkautta."

NICO JERNMARK, 22, Vantaa
"Rauhaa pitää puolustaa kaikin tavoin. Kriisitila, konflikti tai sota Suomessa hirvittävät ajatuksena. Toivon, että kaikki saisivat elää ilman pelkoa niin kuin haluavat."

SANNA-MARJA TUOMI, 59, Helsinki
"Nykyisessä tilanteessa ajattelen paljon maailmanrauhaa. Se tarkoittaa, että kaikki kansat saisivat elää omassa rauhassa ja päättää itse asioistaan parhaaksi näkemällään tavalla. Arkipäivän toimiva elämä on rauhaa."

ANNI WARIS, 34, Tampere
"Vapautta."

Rauha on enemmän

Hyvässä keskustelussa kuullaan kaikkia, sanoo Sadankomitean uusi pääsihteeri Jarmo Pykälä.

TEKSTI MIIA VISTILÄ KUVA TIMUR YILMAZ

Jarmo Pykälä

MIELENOSOITUKSIA rauhan puolesta, uusia järjestöjä pakolaisten auttamiseen. Aktivismia rauhan puolesta tehdään nyt hartiavoimin.

"Aiempiin kriiseihin verrattuna uutta on, että yritykset ja urheilijat ovat ottaneet kantaa rauhan puolesta", vertaa rauhanjärjestö Sadankomitean pääsihteerinä juuri aloittanut **Jarmo Pykälä**.

Rauhanliiton toiminnanjohtaja **Laura Lodenius** kertoo, kuinka Venäjän hyökkäys Ukrainaan on muuttanut järjestötyön painopisteitä:

"Muistutamme ihmisiä siitä, mitä ydinaseet ovat ja miksi niitä pitää vastustaa. Yritämme myös löytää keinoja auttaa sodan vastustajia Venäjällä. Humanitaarista apua pakolaisille toimittavat parhaiten kansainväliset humanitaariset järjestöt, neuvomme ihmisiä tukemaan niitä. Pidämme yllä tietoisuutta myös muista maailman kriiseistä", Lodenius tiivistää.

Aseetonta maanpuolustusta

Naisten valmiusliitto ajaa Suomeen rekisteriä, josta viranomaiset löytäisivät koulutettuja vapaaehtoisia erilaisiin tehtäviin kriisitilanteissa.

TEKSTI MIIA VISTILÄ KUVA NAISTEN VALMIUSLIITTO

VENÄJÄN hyökkäys Ukrainaan on lisännyt kiinnostusta henkilökohtaiseen ja yhteiskunnalliseen turvallisuuteen. Etenkin moni armeijaa käymätön miettii, miten toimia ja olla hyödyksi kriisin aikana.

Naisten Valmiusliitto ajaa Suomeen turvallisuuskoulutettujen rekisteriä, josta viranomaiset löytäisivät sopivat koulutetut ja sitoutuneet henkilöt eri tehtäviin poikkeustilanteissa. Rekisteriin voisi ilmoittaa osaamisensa ja valmiutensa toimia eri tehtävissä kriisin aikana.

"Järjestökenttä on pirstaleinen. Ei valitettavasti ole sellaista yhtä Lotta

Svårdin kaltaista järjestöä, johon naiset voisivat liittyä ja jonka kautta pääsisi eri tehtäviin", harmittelee Naisten valmiusliiton pääsihteeri **Pia Lindell**.

Naisten valmiusliitto järjestää eisotilaallisia varautumiskoulutuksia ja ohjaa jäsenjärjestönsä toiminnan pariin. Liittoon kuuluu erilaisia maanpuolustus- ja kokonaisturvallisuusjärjestöjä kuten Reserviläisliitto, Marttaliitto ja Pelastakaa lapset ry.

Nyt eri järjestöillä on omat rekisterinsä vapaaehtoistyöntekijöilleen. Keskitetystä rekisteristä olisi hyötyä.

"Aktiivinen ihminen voi olla useassa rekisterissä, mutta kriisitilanteessa

ehtii vain yhteen. Rekisteriin ilmoitautuessa myös selvitetäisiin, että ihminen ymmärtää mihin sitoutuu, ja että hänellä on valmiudet tehtävään", Lindell kertoo hankkeesta.

Pilottihanke varuskuntien muonituksesta

Vuosi sitten aloitettiin pilottihanke, jossa puolustusvoimien muonituksesta vastaava Leijona Catering, Naisten Valmiusliitto ja Maanpuolustuskoulu keräävät rekisteriä auttamishaluisista ja kykyisistä ihmisistä auttamaan varuskuntien muonituksessa kriisin aikana. Tehtävään sitoutuminen edellyttää hygieniapassia sekä asuntoa varuskunnan lähellä, sillä majoitusta ei voida järjestää.

Ennen sitoutumistaan tehtävään vapaaehtoiset käyvät verkkokurssin, jossa selvitetään tehtävän luonne. Esimerkiksi että sodan syttyessä varuskunta-alue on todennäköisemmin hyökkäyksen kohteena ja siten mahdollisesti sen ympäristöä vaarallisempi paikka työskennellä.

kuin sodan poissaoloa

Rauhanliitto on rauhanjärjestöjen keskusjärjestö. Se vastustaa sotilaallista liittoutumista ja asevarustelun lisäämistä ja pyrkii vaikuttamaan hallituksen tilaamaan uuteen turvallisuuspoliittiseen selontekoon.

Rauhantyön ytimessä on keskustelu

Julkinen ja lähipiirin kanssakin käytävä keskustelu on tärkeä osa rauhantyötä. Suomessa ollaan poikkeuksellisen yksimielisiä siitä, että sodan ainoa syyllinen on Venäjä, joka kansainvälisiä sopimuksia rikkoen hyökkäsi Ukrainaan. Mielenpisteet jakautuvat esimerkiksi Suomen Natoon liittymisestä ja Venäjän eristämisestä.

”Suomettumisen varjo näkyy, kun rauhanliikettä kritisoidaan venäjämieliseksi. Sosiaalisessa mediassa taas osa hakee vastakkainasettelua, ei halua kuulla järjen ääntä. Mutta ydinasevalan kanssa ei voi käydä mitään lopullista ottelua”, Lodenius toteaa.

Rauha voi tarkoittaa muutakin kuin sotilaallisen uhan poissaoloa. Sadan-komitealle rauha on silloin, kun kaikki tuntevat olonsa turvalliseksi ja oikeudenmukaisuus toteutuu. Järjestö kerää nettisivuilleen kysymyksiä ja vastauksia ajankohtaisista kysymyksistä ja tarjoaa näkemyksiä lähestyä asioita eri kanteilta. Jarmo Pykälän mukaan on tärkeää, että erilaisia näkemyksiä pääsee esiin.

”On tärkeää, että niidenkin äänet tulevat kuulluiksi, jotka eivät ole suorittaneet varusmiespalvelusta”, Pykälä pohtii.

Pykälä suosittelee keskusteluihin Erätauko-säätiön rakentavan keskustelun periaatteita:

”Hyvä keskustelu lähtee siitä, että kaikki mielipiteet ovat arvokkaita eikä väheksytä toisia osapuolia. Kaikkia kuunnellaan keskeyttämättä ja etsitään yhteistä pohjaa, jonka päälle dialogia voi rakentaa.”

Hän toivoo avoimuutta turvallisuuspoliittiseen keskusteluun. ”Pitäi-

si tuoda enemmän julkisuuteen lähtökohtia ja perusteluja, joiden mukaan ratkaisuja tehdään.”

Resursseja on, jos on tahtoa

Rauhanjärjestöihin liittyy nyt paljon uusia jäseniä. ”Aiempien kriisien perusteella tuki on lyhytaikaista, aktiiviksi jää harva”, Lodenius tietää.

Järjestöjen aktiivit ovat usein keskiikäisiä. Rauhanjärjestöt tarjoavat nuorille esimerkiksi koulutuksia, mutta nuoria on yhtä vähemmän mukana perinteisessä järjestötoiminnassa. Heillä on eri tavat vaikuttaa.

Rahoitus tulevaisuus huolestuttaa järjestöjä. Valtiolta saadut avustukset vähenevät ja projektirahoituksella pitää pyörittää myös jatkuvaa toimintaa. Lodenius ennustaa synkkiä aikoja, mutta vain joksikin aikaa.

”Kun rahaa käytetään entistä enemmän asevarusteluun ja pakotteet kurjistavat koko maailmantaloutta, myös

Laura Lodenius

rauhanliikkeen toimintaedellytykset huononevat. Mutta maailmassa asiat toimivat sykleissä. Ehkä ilmastoliike ja rauhanliike löytävät toisensa ja vaativat painokkaasti muutosta. Käynnissä oleva kriisi on osoittanut, että kun on poliittista tahtoa, resurssejakin löytyy.”

Osana pilottihanketta on alustavasti kysytty jäsenjärjestöjen jäsenien halukkuutta sitoutua.

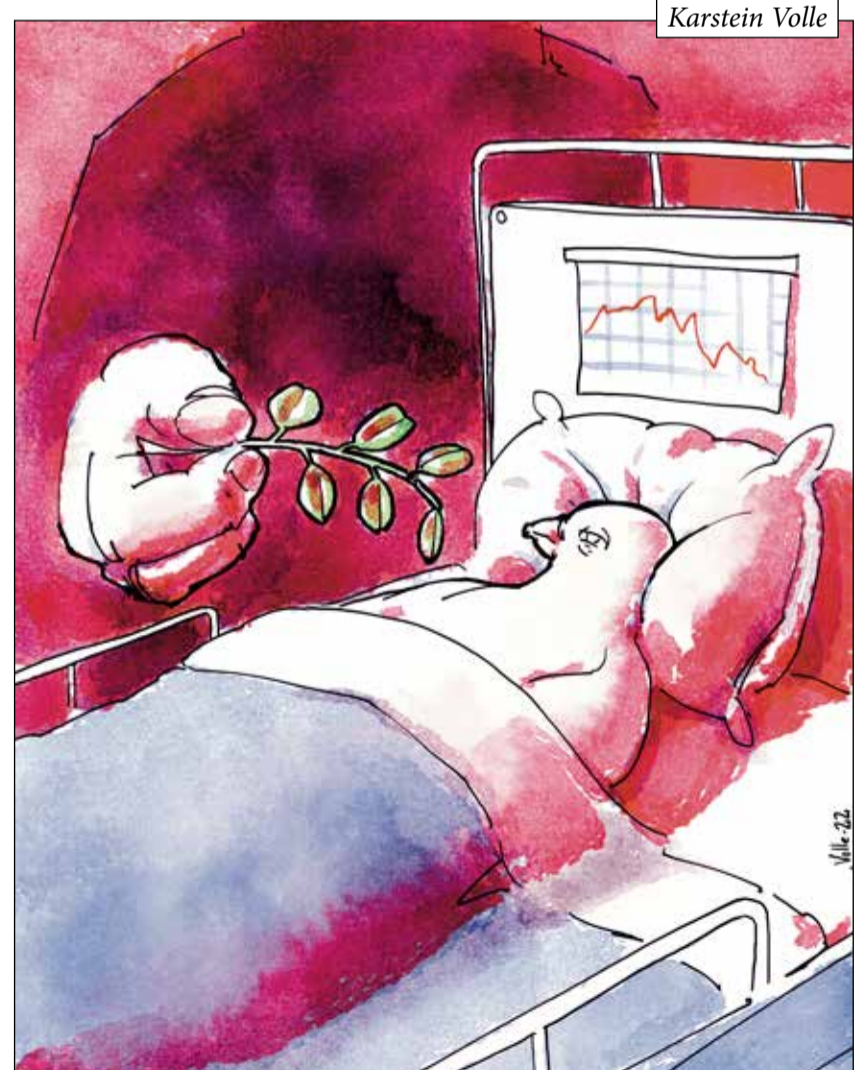
”Jo 900 henkilöä on ilmoittanut sitoumushalukkuutensa. Ennen kesää on tarkoitus saada rekisteröityminen käyntiin”, Lindell kertoo.

Turvallisuuskoulutusta verkossa

Naisten valmiusliitto ja sen jäsenjärjestöt järjestävät myös erilaisten turvallisuustaitojen koulutusta. Kurs-

seille on ollut ennätysmäärä hakijoita, eivätkä kaikki ole mahtuneet mukaan. Järjestössä suunnitellaankin verkko-opetuksen lisäämistä.

Kuluvana keväänä Naisten Valmiusliitto järjestää kriiseihin varautumisesta myös nettiluentosarjan, jossa käsitellään muun muassa kotitalouksien varautumista, väestönsuojelua, kyberturvallisuutta ja henkistä kriisinkestävyyttä. Myös Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto tarjoaa ilmaista kyberturvallisuuskoulutusta verkossa.

Karstein Volle

Ville 22

Juuso Aalto

Uusi rautaesirippu on la

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on järkyttänyt perustavanlaatuisesti Euroopan turvallisuutta. Dmitry Gurbanovin mukaan valtiollinen propaganda ja riippumattoman tiedonvälityksen vaijentaminen estävät venäläisiä näkemästä sodan todellisuutta.

TEKSTI MIKA PEKKOLA KUVA NAUSKA

DMITRY GURBANOV on tullut tunnetuksi suomalaisen äärioikeiston toimintatapoja, järjestäytymistä ja tavoitteita tutkivana kansalaisaktivistina. Erityisen vireästi hän on toiminut Twitterissä, jossa hänellä on milten 32000 seuraajaa. Valtiooppia Helsingin yliopistossa opiskeleva Gurbanov on kotoisin Venäjältä ja tuntee hyvin maan poliittisen tilanteen. Hän on seurannut tiiviisti venäläisessä mediassa ja Telegram-ryhmissä käytyä keskustelua Ukrainan sodasta.

Gurbanovin mukaan länsimaissa ei täysin ymmärretä, kuinka rajoittunutta tiedonsaanti Venäjällä on. Suuri osa venäläisistä ei pääse käsiksi muuhun kuin valtiollisten tahojen tuottamaan tietoon. Lisäksi keskustelu suosituilla Telegram-kanavilla on vahvasti polarisoitunut: sovelluksessa on erillisiä ryhmiä Vladimir Putinin tukijoille ja sodan vastustajille, eivätkä näkökulmat kohtaa.

”Nyt kun myös Instagram, Facebook ja Twitter on bännätty, niin venäläiset saavat informaatiota hyvin rajallisesti”, Gurbanov kertoo. ”Valtiollisessa mediassa väitetään, että kaikki menee hyvin. Mitään pahaa ei ole tapahtunut, ja iskut sairaaloihin ja siviilirakennuksiin ovat ukrainalaisten lavastamia. Olen seurannut kanavia sodan alusta asti, ja kun hyökkäys alkoi, ukrainalaisia kehoitettiin avaamaan ikkunansa ja odottamaan vapauttajia.”

Gurbanovin arvion mukaan ylivoimainen enemmistö venäläisistä tukee armeijan ”erikoisoperaatiota”. Sotaa vastustavat lähinnä nuoret, koulutetut ja keskiluokkaiset, mutta he eivät uskalla esiintyä julkisesti, sillä duumassa hyväksytyn uuden lain nojalla armeijaa kritisoivat henkilöt voidaan tuomita jopa viidentoista vuoden vankeuteen.

”Ihmiset ihmettelevät, miten on mahdollista, että venäläiset tukevat sotaa. Pääosa venäläisistä on kuitenkin riippuvaisia televisiosta saadusta

informaatiosta, ja jäljellä on vain Putinin kanavia. Internet on edelleen olemassa, mutta suurin osa venäläisistä ei osaa englantia. Jos joka päivä saat lukea, että joku asia on totta, niin alat uskoa siihen.”

Propagandan levittämiseen on osallistunut myös ortodoksinen kirkko, joka on saanut Neuvostoliiton romahtamisen jälkeen Venäjällä suuren roolin.

”Moskovan patriarkka Kirillin viimeaikaiset ulostulot osoittavat, mitä mieltä kirkko on sodasta: Venäjän kansa ja uskonto ovat maailman parhaat asiat, ja länsi haluaa tuhota ne”, Gurbanov kertoo.

Eurooppaan suunnatun propagandan ydin

Venäjän ulkomaille suuntaamalla propagandalla on ollut Gurbanovin mukaan neljä päälinjaa.

”Ensimmäiseksi pyrkimyksenä on ollut hajottaa EU:ta ja estää sen yhteinen toiminta. Toiseksi on pyritty

vastustamaan vihreää siirtymää sekä levittämään ilmastodenialismia, jotta Eurooppa olisi jatkossakin riippuvainen venäläisestä fossiilienergiasta. Venäjän talous perustuu öljyn ja kaasun myymiseen, ja kaupan loppuminen romahduttaisi talouden. Kolmanneksi on otettu kantaa kulttuurisotiin ja tuettu liikkeitä, jotka ovat vastus-

UENÄJÄN VALTIONJOHDON TOIMINNASSA JA IDEOLOGIASSA ON FASISTISIA PIIRTEITÄ.

taneet esimerkiksi woke-ajattelua ja pridekulkueita. Vasta neljänneksi on pyritty esittämään Putin hyvänä miehenä ja perhearvojen puolustajana.”

Hyökättyään Ukrainaan Venäjä on hävinnyt propagandasodan maailmalla, vaikka maan trolliverkostoa ja valtiollisia kanavia on pidetty tehokkaina.

”Kaikki romahti heti, kun sota alkoi ja kun Euroopan unioni kielsi Twitterissä ja YouTubeissa venäläiset propagandakanavat, kuten Sputnikin ja Russia Todayn”, Gurbanov toteaa. ”Tällä hetkellä Venäjä ei tuota kovin-

Tšernobylin nelosreaktori vuonna 2005.

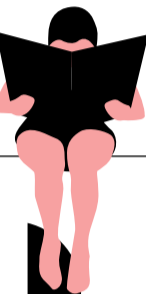
IAEA Imagebank / Wikimedia Commons

skeutunut

TAPPAVA HAUTA

TEKSTI IIDA SIMES

MAA VAVAHTELI, ilmakehässä kuumeni ja aika pysähtyi Pripjatin kaupungissa Ukrainassa 26. huhtikuuta kello 01.23.40 vuonna 1986. Tšernobylin ydinvoimalan nelosreaktori räjähti singoten taivaalle 400 kertaa Hiroshiman pommin verran radioaktiivista materiaalia.

Tästä hetkestä oli kuluva 14 vuotta, kuusi päivää, neljä tuntia ja 36 minuuttia kun oli ilmestynyt *Voiman* numero 4/00. Lehdessä oli ote valkovenäläisen kirjailijan **Svetlana Aleksijevitšin** kirjasta *Tšernobylistä nousee rukous* otsikon ”Monologi elämästä, joka on lovettu oveen” alla.

20

Ensimmäinen Voima-lehti ilmestyi marraskuussa 1999. Sarja palaa aiheisiin ja teemoihin, joita Voima on käsitellyt parin vuosikymmenen aikana.

MONOLOGI OLI NIKOLAI FOMITS KALUGININ sydäntäsärkevä todistus pakenemisesta Pripjatin kaupungista Pohjois-Ukrainasta.

Ei tavaroitaan – eikä edes kissaa – Kalugin saanut ottaa tuhoalueelta mukaansa, sillä ne olivat kontaminoituneita. Yhden esineen hän halusi: talonsa oven. Siihen oli lovettu hänen pituuskasvunsa lapsesta aikuisikään, kuten myös Kaluginin omien lasten kasvu. Aikoinaan hänen isänsä ruumis oli levännyt ovelle ennen hautaamista.

Kaluginin vaimon ja tyttären iholle nousi ”viiden kopeekan kokoisia” mustia laikkuja. He joutuivat sairaalaan. ”Tyttäreni oli kuuden vanha. Hän kuiskasi korvaani: ”Isä, minä haluan elää, minä olen vasta pieni.” Ja minä kun olin kuvitellut, ettei hän ymmärrä mitään.”

Lopulta Kaluginin ovi otettiin taas käyttöön.

”Laskimme hänet ovelle... Samalle ovelle, jolla isäni oli kerran levännyt. Kunnnes arkku tuotiin... Se oli pieni, kuin nukun laatikko. Haluan todistaa, että tyttäreni kuoli Tšernobylin takia. Ja että meitä vaaditaan unohtamaan se.”

TŠERNOBYLIN YDINTURMA RAVISUTTI koko maailman, tai ainakin Euroopan, tulevaisuutta. Sillä on ollut osansa Neuvostoliiton romahduksesta. Pääsihteeri **Mihail Gorbatšov** puhui tapahtuneesta televisiossa 14. toukokuuta 1986, katastrofi ei ollut enää pysynyt neuvostokansalaisilta salassa. Tiedustelupalvelut ja seismologiset yksiköt ympäri maailmaa, myös Suomessa, olivat paikantaneet räjähdysten heti.

Huolimatta siitä, ettei Gorbatšov kertonut katastrofin todellista laitaa ja vakuutteli vaaran olevan kokonaan ohi, hänen puheestaan alkoi Neuvostoliitossa glasnostin eli tiedonvälityksen avoimuuden aikakausi. Lehdistön vapaudet lisääntyivät, eivätkä ne loppuneet Neuvostoliiton romahdukseen, vaan pikemminkin presidentti **Putinin** rajoituksiin 2000-luvulla.

TŠERNOBYLIN RAUNIOT OVAT tälläkin hetkellä tappavan vaarallisia, ja siksi nelosreaktori on peitetty suojaakuorella. Maailman vaarallisinta ydinjätevarastoa ei saa lähestyä ilman lupaa 32 kilometrin säteellä.

Silti Venäjän hyökkäyssodassa Ukrainassa sen joukot rynnivät Tšernobylin voimalalle 25. helmikuuta 2022.

Venäjän tarkoitus lienee ollut pelotella ukrainalaisia, mutta heidät, jotka muistavat onnettomuuden, se sai raivostumaan. Reaktorin hautausmaahan häiriköiminen oli ukrainalaisista järkyttävän typerää. Intoa tarttua aseisiin kasvoi, sillä ukrainalaiset eivät halua lisää ydinlaskeumaa.

kaan paljoa propagandaa ulkomaille vaan keskittyy saamaan oman kansansa tiukasti narratiivinsa alle.”

Sekä Venäjän valtionjohto että suuri osa kansasta näyttäisi todella uskovan propagandaan. Lännen pelotellaan tavoittelevan Venäjän kansan hävittämistä. Sen väitetään esimerkiksi kehittävän bioaseita, jotka on suunnattu venäläisiä naisia vastaan ja vievät näiltä mahdollisuuden saada lapsia.

Hyökkäystä Ukrainaan on puolestaan perusteltu Ukrainan ”denatsifikaatiolla”.

”Osa tiedustelu-upseereista uskoi siihen, että vain niin sanotut nationalistiset joukot taistelisivat venäläis-sotilaita vastaan ja kun ne tuhottaisiin, Ukraina luovuttaisi”, Gurbanov sanoo. ”Ukrainan presidentti on juutalainen. Puhe denatsifikaatiosta on täysin absurdia.”

Palatsivallankumous ainoa mahdollisuus

Todellisuudessa juuri Venäjän valtionjohtoon toiminta ja ideologia ilmentävät fasisia piirteitä: yhteiskunnan militarisoituminen, vahvan johtajan kultti, etnonationalistinen mytologia, imperiumin rakentaminen, peloteltu ulkoisella vihollisella, toisinajattelijoiden ja vapaan tiedonvälityksen vainoaminen, sotasymbolit, hyökkäyssotaan ryhtyminen ja terroripommitukset.

”Putinin ideologia on vahvasti kansallismielistä”, Gurbanov toteaa. ”Hän ottaa mallia Venäjän tsaarinvallasta ja imperiumista. Tätä ilmentävät väitteet siitä, että Ukraina on maana keksitty ja että ukrainalaiset ovat todellisuudessa venäläisiä. Putin katsoo puolustavansa panslavismin perinnettä.”

Kiovaa ei ole kuitenkaan kyetty valtamaan, eikä Ukrainan presidentti **Volodymyr Zelenskyi** ole paennut ulkomaille.

”Hyökkäys on johtanut totaaliseen romahdukseen. Käy miten käy, Putin on jo hävinnyt sodan täydellisesti.”

Gurbanov arvioi, että Venäjän ja lännen suhteet tulevat olemaan hyytävät niin kauan kuin Putin pysyy vallassa. Uusi rautaesirippu näyttää laskeutuneen Venäjän ja lännen välille.

Jatkossa Putinin voi olla vaikeampi perustella kansalle sotaa, kun elintarvikkeiden hinnat nousevat pakotteiden vuoksi ja kansalle alkaa tihkua tietoja kuolleista sotilaista.

”Jos Putin kaatuu, kukaan ei osaa sanoa, mitä tapahtuu”, Gurbanov toteaa. ”Vallanvaihdos ei tapahdu siten, että kansa lähtisi kaduille. Oppositio on tuhottu systemaattisesti, vastustajat on vangittu, ulkomailta tai murhattu, eikä kukaan voi johtaa vallankumousta. Jos Putin lähtee, se tulee tapahtumaan palatsivallankumouksen myötä eli siten, että sisäpiiriläiset poistavat hänet vallasta.”

Rauhan vai sodan mies?

Kristinuskon varjolla on lähdetty toistuvasti sotaretkille, vaikka Jeesuksen puheet olivat hyvinkin pasifistisia. Onneksi myös tämä rauhansanoma on muistettu.

TEKSTI JARI TAMMINEN KUVA HÄIRIKÖT-PÄÄMAJA

MATTEUKSEN evanke-
liumissa **Jeesuksen**
Vuorisaarna pursuaa
rakkautta, anteeksi-
antoa ja rauhan sa-
noma. Silti viimeisen parin tuhan-
nen vuoden ajan sotaa ja tappamista
on oikeutettu lukemattomia kertoja
Jeesuksella.

Kuva, joka piirtyy Raamatun vä-
lityksellä onkin ristiriitainen. Tuota
ristiriitaisuutta korostavat entisestään
villisti eri suuntiin laukkaavat Raama-
tun tulkinnat. Näillä tulkinnoina on
väliä riippumatta siitä, näkeekö Jee-
suksen jumalallisena hahmona vai esi-
merkiksi anarkososialistisen aktivistin
arkkityyppinä.

Sota

”Älä tapa. Se, joka tappaa, on ansainnut oikeuden tuomion. Mutta minä sanon teille: jokainen joka on vihoissaan veljelleen, on ansainnut oikeuden tuomion.”

Myös Suomessa sota ja Jeesus ovat lyöneet kättä. Heti itsenäisyyden ensimetreillä, sisällissodan aikaan, lukuisat uskonmiehet osallistuivat sotatoimien siunaamiseen ja oikeuttamiseen. Sisällissodan jälkeen monet heistä jatkoivat taistelua itärajan toiselle puolen tehdyssä sotaretkissä – niin sanottuisa heimosodissa – jolloin tarkoituksena oli pelastaa sukulaiskansoja jumalattomilta bolševikelta.

Itä-Suomen yliopiston väitöskirjatutkija **Rony Ojajärvi** tutkii uskonnon roolia suomalaisen rauhanliikkeen historiassa ja samalla hänelle on muodostunut melko hyvä kuva siitä, miten sotaa on oikeutettu meilläkin kristinuskolla.

”Eryityisesti 1920–30-lukujen aikana Suomeen kehittyneet äärioikeistolainen liike profiloitui vahvasti luterilaiseksi. **Elias Simojoen, Olavi Kareksen ja K. R. Kareksen** kaltaisia luterilaisia pappeja toimi usein Lapuan liikkeen kaltaisten proto-fasististen liikkeiden johtohenkilöinä. He lietsoivat venäläisvihaa ja kommunismin pelkoa pyrkien samalla militarisoimaan yhteiskuntaa. Lopullisena tavoitteena oli korvata parlamentaarinen demokratia kristillisellä, autoritaarisella ja nationalistisella valtiojärjestelmällä. Aluksi jopa Lapuan liikkeen kaltaiseen väkivaltaiseen ääriliikkeeseen suhtauduttiin Suomen kirkossa suopeasti, koska liikkeen nähtiin puolus-

tavan kristillistä uskoa ’saatanalliselta’ kommunismilta.”

Ojajärven mukaan kirkon sotaisiin Raamatun tulkintoihin vaikuttaa usein se, kuinka läheinen kirkon suhde valtiovaltaan on.

”Esimerkiksi Jeesuksen ristiinnaulitsemisesta tulee useimmiten sotien aikana kirkon edustajien saarinoissa sotasankarillisen uhrautumisen ja sotilaan rohkeuden symboli. Tämä kristillisenationalistinen tulkinta Jeesuksesta näyttyy hyvin erilaiselta verrattuna Raamatun kertomukseen: Jeesus ei käyttänyt väkivaltaa.”

Suomessa sodan ja uskonnon liitto jatkui talvi-, jatko- ja Lapin sotien myötä. Esimerkiksi heinäkuussa 1941 marsalkka **Mannerheim** vannoi päiväkäskyssään, ettei hän laita miekkansa tuppeen ennen kuin Suur-Suomen pyhä maa on vapautettu. Toisin kuin Mannerheim, Jeesus kehotti **Pietaria** laittamaan miekkansa tuppeen tämän puolustettua opettajaansa roomalaisia sotilaita vastaan.

Vaikka Suomi on nykyään pitkälti maallistunut yhteiskunta, on uskonnolla yhä roolinsa myös osana puolustusvoimien toimintaa. Lähtökohtaisesti varusmiehet vannovat sotilasvalansa Jumalan nimeen, ja sotilaspastoreita, kenttärovasteja sekä kenttäpiispoja riittää. Siltikin armeijan ja kirkon liitto on Suomessa varsin maltillinen verrattuna esimerkiksi Yhdysvaltoihin, jossa armeijan pastorit siunaavat jopa taistelutehtäviin lähteviä hävittäjiä ja niiden pommeja. Jeesus epäilemättä kierisi haudassaan, jos kuulisi tästä viimeisestä.

Rauha

”Teille on opetettu: ’Silmä silmästä, hammas hampaasta.’ Mutta minä sanon teille: älkää tehkö pahalle vastarintaa. Jos joku lyö sinua oikealle poskelle, käännä hänelle vasenkin.”

Raamatun kertomus Jeesuksesta on ollut Suomessakin monille pasifisteille osoitus väkivallattoman kansalaistotellamattomuuden tuesta.

”Jeesus oli varhaisessa suomalaisessa rauhanliikkeessä tärkeä esikuva. Monet liikkeen toimijoista olivat kristillisiä sosialisteja tai kristillisiä anarkisteja. Samalla kirkkoon ja sen opin-kappaleisiin suhtauduttiin kriittisesti. Kirkon nähtiin pettävän Kristuksen todellisen sanan, Vuorisaarnan, mikä

näkyi erityisesti tavassa siunata sota. Monet **Paavalin** esivaltaopetukseen ajattelunsa perustaneet kirkonmiehet puolestaan suhtautuivat hyvin kriittisesti rauhanliikkeiden erilaiseen kristillisyyteen”, Ojajärvi toteaa.

Vastakkain ovat siis Vuorisaarnan opetus väkivallattomuudesta ja Paavalin sanat, joihin kuullaan ajatus, että ’ei esivalta turhaan miekkaa kannan’.

Jeesuksen nimissä ajatut vastakkaiset ajatukset eivät tietenkään rajoitu sodan ja rauhan kysymyksiin. Ristiriitojen ylittämiset näyttäisivätkin olevan Raamatun tulkintojen ominaisuus. Ilman luovaa päättelyä ei ole mahdollista päästä esimerkiksi rahanlainaajien pöytiä paiskoneesta Jeesuksesta menestysteologian oppeihin, joissa rajaton taloudellinen vaurastuminen nähdään merkinä Jumalan suosiosta.

ISRAELIN TUKEMISTA UOI PITÄÄ HIEMAN KYYNISENÄ, JOS SE NÄHDÄÄN KEINONA VAUHDITTAA HARMAGEDDONIA.

”Jeesuksen kuvaamisen ja tulkitsemisen tavat vaikuttavat runsaasti siihen, minkälaista toimintaa häneen vedoten oikeutetaan. Valkoihoisen, maskuliinisen tai hyvin tuonpuoleisen Jeesuksen avulla oikeutetaan usein kolonialismia, kultuskulttuuria ja militarismia. Jos hänet taas nähdään tämänpuoleisena jyrkkänä moraalisenä opettajana, feminiinänä toimijana tai arabina, häneen vedoten vastustetaan rasismia ja institutionalisoitua väkivaltaa ja vaaditaan tasa-arvoa sekä oikeudenmukaisuutta.”

Harmageddon

”Teille on opetettu: ’Rakasta lähimmäistäsi ja vihaa vihamiestäsi.’ Mutta minä sanon teille: rakastakaa vihamiestäsi ja rukoilkaa vainoojienne puolesta.”

Osa kristityistä odottaa Jeesuksen toista tuleamista ja osa heistä myös pyrkii tuota paluuta edistämään. Jerusalem ja niin sanottu kristillinen sionismi liittyvät tähän keskeisesti.

”Ajatuksena on, että kun juutalaiset palaavat Israeliin ja rakentavat kol-

mannen temppelin Jerusalemissa sijaitsevan, islamilaisen Kalliososkeijan paikalle, tapahtuu Jeesuksen toinen tuleminen. Siten kristillinen sionismi on ollut äärimmillään Kalliososkeijan tuhoamiseen tähtäävien juutalaisten ääriyhmittymien tukemista.”

Yhdysvaltalaisen, erityisesti evan-
gelikaalisten kristittyjen tuki Israelille onkin vankkaa, ja myös Suomessa kristillisellä sionismilla on jalansijaa. Tutkimuksissa keskeiseksi – mutta ei ainoaksi – kristillistä sionismia ajavaksi voimaksi nousee eskatologia eli oppi maailmanlopusta. Jeesuksen toisen tuleminen uskotaan johtavan suoraan viimeiseen taisteluun, harmageddoniin.

Oman kierteensä odotuksille antaa se, että kristityt ja juutalaiset tulkitsevat tilannetta hyvin eri tavoin. Samalla, kun yhdet haluavat edistää Jeesuksen toista tuleamista, toiset eivät pidä häntä alkuunkaan jumalallisena hahmona. Israelin tukemista voi pitää hieman kynnisenä, jos se nähdään keinona vauhdittaa harmageddonia, vaikka juutalaisten kohtalo tässä olisikin surkea. Toisaalta juutalaiset eivät kristittyjen uskoa Jeesukseen jaa, mutta so-
taisassa ympäristössä massiivinen sotilaallinen, taloudellinen ja poliittinen apu tulee tarpeeseen.

Kaikki kristityt eivät tietenkään jaa näitä kristilliseen sionismiin liittyviä tulkintoja. Ojajärven mukaan tyypillisimmin kristillisessä sionismissa kyse on joidenkin Raamatun lauseiden hyvin kirjaimellinen ja valikoiva tulkinta. Hän muistuttaa myös, että Raamatun jakeiden tulkintojen ohella kyse on myös siitä, millaisena Jeesus halutaan nähdä.

”Kristillisille sionisteille Jeesus on usein valkoihoisen ja tuonpuoleinen taivaallinen hahmo. Esimerkiksi palestiinalaiskristityt puolestaan näkevät Jeesuksen arabina, joka myös eli miehitysvallan alla.”

Kuten kristinuskon opetuksia, myös muiden uskontojen opetuksia voidaan tulkita niin, että ne oikeuttavat väkivallan, kauhun ja sodan. Opetuksia voidaan myös tulkita toisin: aina voi muistaa sanoman rakkaudesta, anteeksiannosta ja rauhasta.

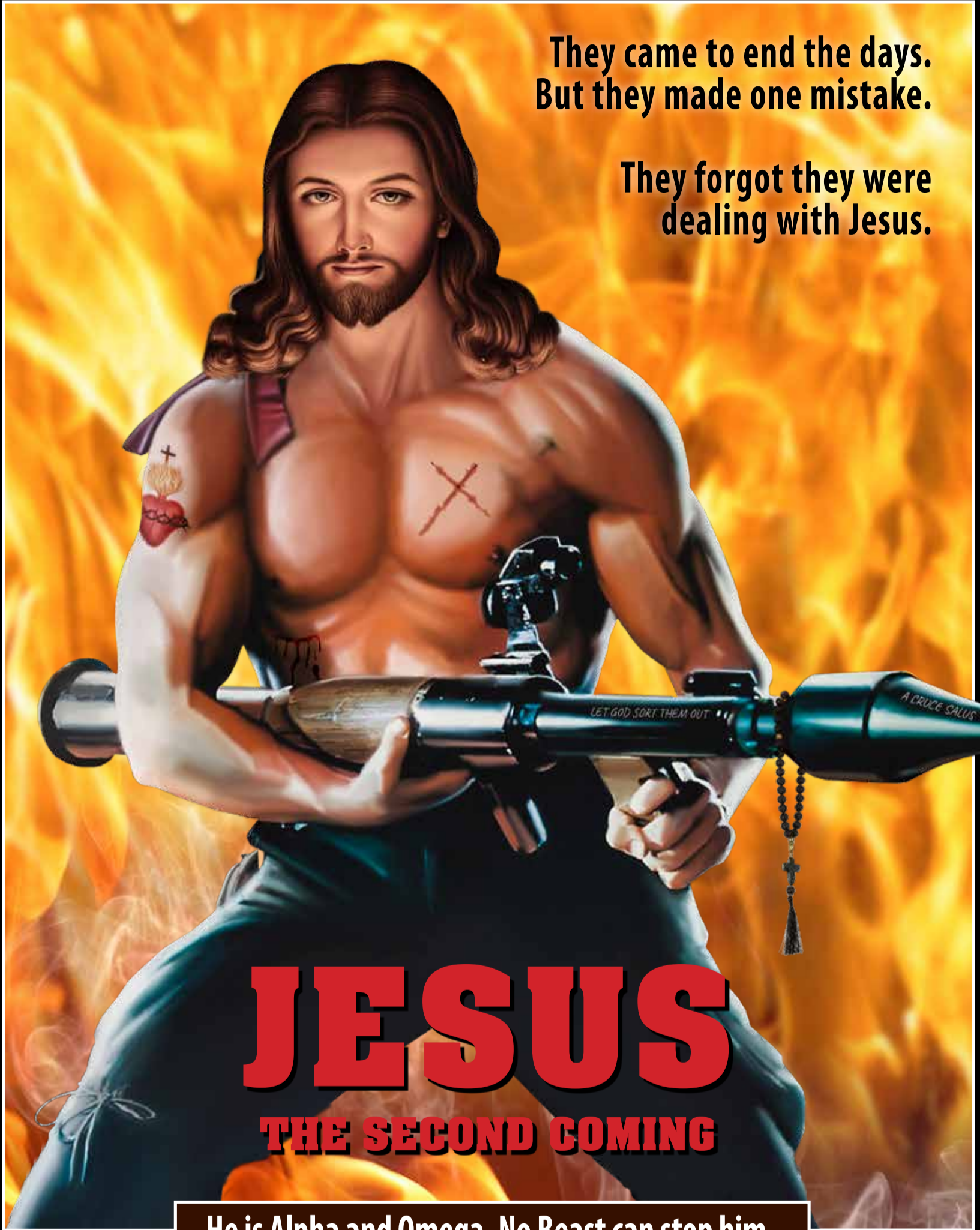
Kursivoidut sitaattit Vuorisaarnasta.

Rambo-elokuvista ja kristillisistä troopeista osoitteessa Häiriköt.fi.

NAZARENE

They came to end the days.
But they made one mistake.

They forgot they were
dealing with Jesus.

JESUS

THE SECOND COMING

He is Alpha and Omega. No Beast can stop him.

THE HOLY TRINITY PRESENTS

JESUS OF NAZARETH "JESUS: THE SECOND COMING" EXECUTIVE PRODUCERS THE FATHER THE SON THE HOLY SPIRIT

SCREENPLAY BY THE MAN HIMSELF STORY BY JOHN THE APOSTLE OR JOHN OF PATMOS

ALSO STARRING CONQUEST WAR FAMINE AND DEATH INTRODUCING BAE SYSTEMS BOEING DASSAULT GENERAL DYNAMICS IAI
IWI KALASHNIKOV LAPUA LOCKHEED MARTIN NORINCO PATRIA RAFAEL RAYTHEON SUKHOI

R RESTRICTED
DON'T COME UNLESS YOU'RE
READY TO MEET YOUR MAKER

METATRON MONO
EVERYWHERE

A Trinity Release
© Since the Dawn of Time. All Rights Reserved.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on kiihdyttänyt turvautumista asevaraiseen politiikkaan. Moni suomalainen valitsi toisin ja liittyi rauhanjärjestön jäseneksi.

Kiitämme kaikkia uusia ja vanhoja jäseniämme!

Rauhantyö tarvitsee tukijansa! Järjestöjen nettisivuilta löydät enemmän tietoa toiminnasta ja tukemisesta.

Muun muassa näille järjestöille lahjoittamalla voit auttaa Ukrainan sodan uhreja:

laakaritilmanrajoja.fi

punainenristi.fi

pelastakaa lapset.fi

unicef.fi

kirkonulkomaanapu.fi

Neuvostoliittolaiset panssarit tšekien vapaudenhalua tukahduttamassa 1968.

**НОВАЯ
ГАЗЕТА**

VOIMA JULKAISEE VENÄJÄN
NOVAJA GAZETAN JUTTUJA
YHTEISTYÖSSÄ NOVAJA
GAZETAN JA SUOMEN
LE MONDE DIPLOMATIQUEN
KANSSA. OSA ARTIKKELEISTA
ON LYHENNETTY.
MONDEDIPO.FI

Wikimedia Commons

Operaatio itsemurha

VENÄJÄ TUHOAA murskaavalla iskullaan oman turvallisuutensa. Venäjän ”erikoisoperaatio”, joka tähtää Ukrainan ”demilitarisointiin ja puhdistamiseen natseista”, on täydessä vauhdissa. Lopputulosta emme voi tietää, mutta uhreja on jo tähän mennessä paljon ja tuhot mittavat.

Emme tiedä myöskään sitä, johtavatko toimet lopulta tilanteen eskaloitumiseen koko maailmalle vaarallisella tavalla. Toinen erikoisoperaatio eli Venäjän ja sen kansan parhaiden intressien ja elämisen edellytysten täydellinen tuhoaminen onkin jo saatettu loppuun. En tarkoita tällä lännen asettamien sanktioiden tai Venäjän köykäisten vastasanktioiden seurauksia.

Kyse on aivan muusta, sillä päätös ”riisua Ukraina aseista” on todellisuudessa itsetuhoinen yritys ampua kuula omaan kalloon.

Jaan kollegoideni näkemyksen siitä, että tuhoisa teko tulee vaikuttamaan Venäjän kansainväliseen asemaan – lievästi sanottuna – hyvin pitkään. Syvien ja pitkäkestoisten seurauksien vuoksi ”operaatiota” voi verrata Neuvostoliiton toteuttamaan Tšekkoslovakian miehitykseen vuonna 1968. Toinen vertailukohta on Afganistanille annettu ”kansainvälinen apu”, joka aloitettiin vuonna 1979.

Venäjän sidonnaisuus globaaliin maailmaan on kuitenkin nykyisin täysin eri tasolla kuin 1900-luvulla. Venäjän siteet muuhun maailmaan ovat moninaiset ja tiiviit. Niiden katkeami-

Venäjän piti olla Itä-Euroopan mahtimaa. Nyt se valuu kohti eristystä ilman kansainvälistä vaikutusvaltaa, kirjoittaa Novaja Gazetan varapäätoimittaja.

TEKSTI ANDREI LIPSKI / NOVAJA GAZETA
SUOMENTANUT MARJO MUSTONEN

nen tulee aiheuttamaan suunnatonta kipua ja kärsimystä.

On olemassa kaksi tärkeää mitta-aria, joiden avulla voidaan arvioida valtion harjoittaman politiikan onnistuneisuutta: maan sosioekonominen kehitys ja turvallisuustilanne. Venäjän talouden saama isku on niin kova ja selvästi nähtävissä, ettei sitä tarvitse edes kuvailla. Taloustilanne tulee todennäköisesti huononemaan entisestään. Entä miten on turvallisuuden

**PÄÄTÖS RIISUA
UKRAINA ASEISTA ON
ITSETUHOINEN YRITYS
AMPUA KUULA OMAAN
KALLOON.**

laita? Emme saaneet häädettyä Natoa kauemmas rajoiltamme emmekä estettyä sen laajenemista.

Päinvastoin, yhteinen raja puolustusliiton kanssa tulee pitenemään entisestään, mikäli Suomi ja Ruotsi päättävät liittyä sen jäseniksi. Venäjän ”erikoisoperaation” myötä tämä on entistä todennäköisempää.

Lähitulevaisuus ratkaisee, voiko Ukrainasta joskus tulla Naton jäsenmaa. Mikäli maa onnistuu säilyttämään itsenäisyytensä, Naton jäsenyys on vain ajan kysymys. Itse puolustusliitto, tai oikeastaan koko läntinen yhteisö, on tiivistänyt rivejään ja hitsautunut tiukemmin yhteen. Yhdysvaltain rooli tämän yhteisön johtavana sotilaallisten ja poliittisten takuiden antajana on vahvistunut entisestään. Kehitys alkoi jo Krimin tapauksen seurauksena, mutta Kreml antoi sille nyt ennennäkemättömän voimakkaan sysäyksen.

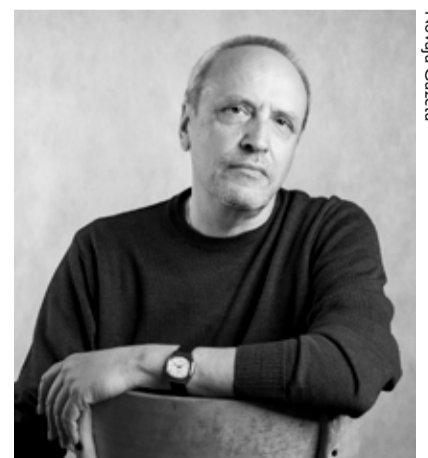
Yhdysvaltojen joukkojen ja puolustusliittoon kuuluvien maiden asekaluston läsnäolo Venäjän läntisten rajojen takana tulee laajenemaan ja vahvistumaan. Länttä ja Venäjää ei

nähdä yhteisessä neuvottelupöydässä nyt eikä lähitulevaisuudessa.

Parhaassa tapauksessa neuvottelut ovat vain pitkällä tauolla, mutta luoja varjeltoon, jos mahdollisuus neuvotella on kokonaan pois pöydältä.

Siinä tapauksessa Venäjän ainoa vaihtoehto on näännytävä asevarustelun kierre. Venäjä ei kestä sitä, kuten ei Neuvostoliittokaan lopulta kestänyt. Voi myös kysyä, millaisia ylipäätään voisivat olla Kremlin tiedottajan **Dmitri Peskovin** maalailemat ”substanssikeskeiset” neuvottelut, kun luottamus Venäjän johtajien saanaan on jo täysin menetetty katastrofaalisella tavalla.

Venäjä liikkuu vapaasti kohti kauppasaartoa, suhteiden katkeamista ja täydellistä eristyneisyyttä. Maan kansainvälinen vaikutusvalta, jota Kreml oli niin kovasti pyrkinyt ”palauttamaan”, on haihtumassa ilmaan.

Andrei Lipski, Novaja Gazetan varapäätoimittaja.

Novaja Gazeta

Uutisia ilman ääntä

Venäjän televisio on ollut Kremlin kontrolloima. Nyt liitokset rakoilevat. Kapinallinen toimittaja kertoo, että vain harva uskoo itse siihen, mitä he joutuvat kertomaan uutisissa.

TEKSTI ILJA AZAR / NOVAJA GAZETA SUOMENTANUT KERTTU MATINPURO
KUVA MATTHEW PAUL ARGALL (CC BY 4.0) MUOKKAUS JULIUS HALME

VENÄJÄN VALTIOLLISEN ykköskanavan toimittajasta **Mariina Ovsjannikovasta** tuli maailmankuulu, kun hän 14. maaliskuuta 2022 ryntäsi *Vremja*-iltat uutisten aikana suoraan lähetykseen mielenosoituskyltinsä kanssa.

[Voiman huomio: Ovsjannikova varoitti kyltissään luki uskomasta iltat uutisten propagandaa ja valheisiin. Tässä *Novaja Gazetan* toimittajan **Ilja Azarin** haastattelussa Ovsjannikova kertoo, ettei hän aio lähteä pois Venäjältä, vaikka häntä uhkasi rikostuomio. Ovsjannikova on saanut teostaan

30 tuhannen ruplan [eli 280 euron] sakot. On mahdollista, että lisää rangaistuksia on tulossa.

[Voiman huomio: Jutussa ”...” tarkoittaa ”sota”-sanaa. Venäjän uuden lain mukaan Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainassa ei saa kutsua ”sodaksi”. Lain rikkomisesta seuraa 15 vuoden vankeustuomio.]

Pidättekö itseänne sankarina?

”En, minulla ei ole ollenkaan sankarillinen olo. Tottakai ymmärrän, että tekoni oli rohkea, mutta ennen kaikkea tunnen oloni tällä hetkellä todella väsyneeksi.

Kuten poikani sanoi, olen ’ihminen, joka pilasi perheemme elämän’. Vasta-

sin hänelle, että joskus on ryhdyttävä järjettömiin tekoihin, jos haluaa tehdä elämästä parempaa.”

Mikä sai teidät ryhtymään mielenilmaukseen? Suunnittelteko sitä pitkään, vai oliko se spontaani teko?

”Tyytymättömyys vallitsevaan tilanteeseen oli herännyt minussa jo aikaa sitten, mutta kun tämä (...) alkoi.

Se (...) aiheutti minussa niin voimakkaan tunnereaktion ja järkytyksen, etten kyennyt syömään, juomaan tai nukkumaan moneen päivään. Olin lomalla sillä viikolla, kun (...) alkoi. Kun palasin töihin ykköskanavalle, ilmapiiri siellä oli sietämätön: propagandaa sisältävät uutislähetykset pyörivät siellä non-stoppina, ja samaan aikaan kaikki informaatio, jota luin länsimaisista uutistoimistoista, kertoi täysin erilaisesta tilanteesta. Minä työskentelin, tai siis työskentelin, ykköskanavalla kansainvälisten uutisten editorina.

Ykköskanava ei tietenkään näyttänyt länsimaisia uutisia, mutta minä olin seurannut niitä koko viikon. Kun työviikko loppui, tajusin etten enää koskaan palaisi tälle työpaikalle. Halusin irtisanoutua. Siinä vai-

heessa minun mieli lähteä kadulle ja osallistua mielenosoituksiin, mutta näin, kuinka kadulla mieltään osoittavat otettiin kiinni ja vietiin poliisilaitokselle. Silloin sain idean, että voisin järjestää tehokkaamman mielenilmauksen.”

Eikö teitä pelottanut näyttää television suorassa lähetyksessä kylttiä ja nauhoittaa videovetoomus, joiden sisältö on tämän päivän näkökulmasta aika rohkeaa?

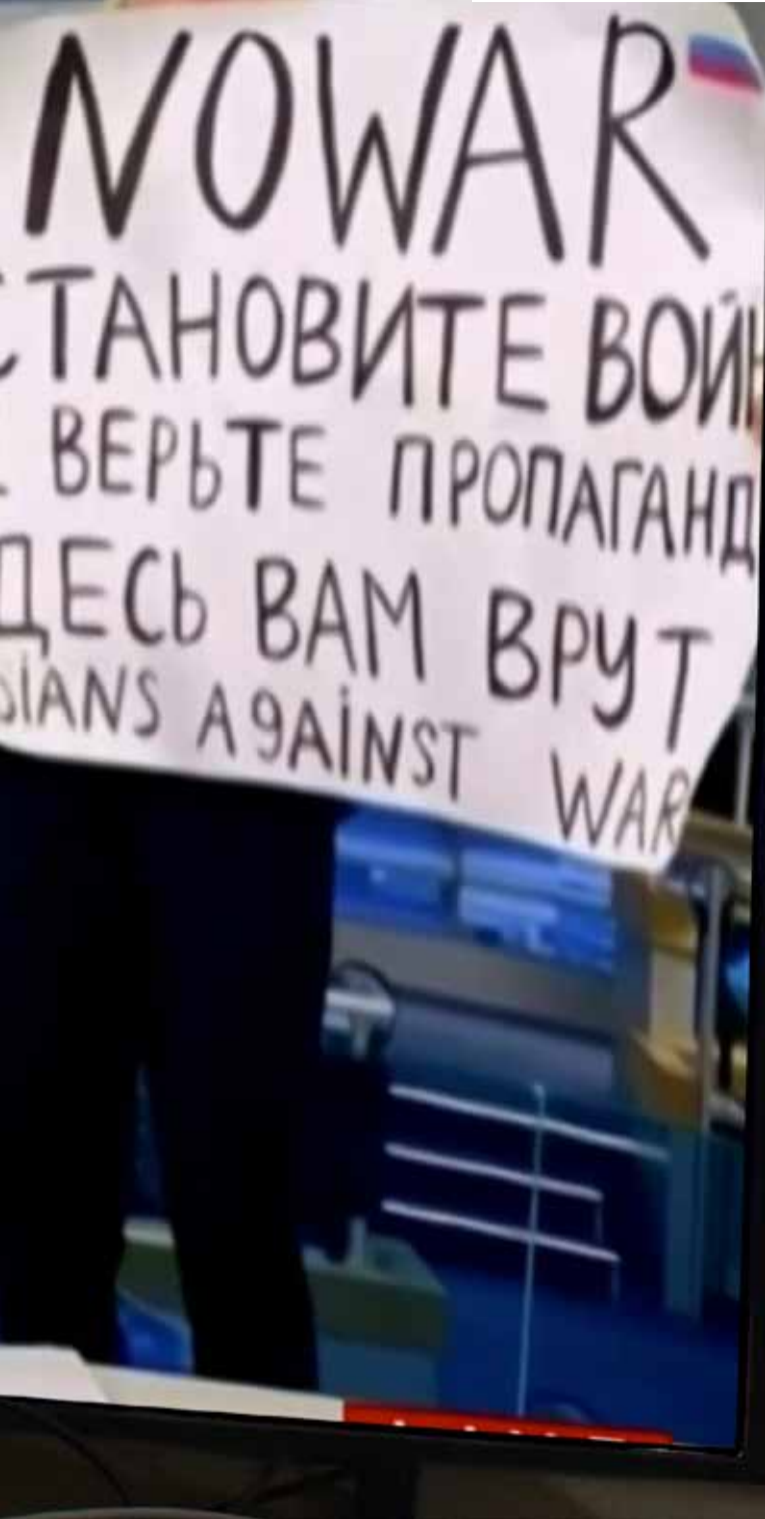
”Pelotti. Ja pelottaa yhä, mutta sillä hetkellä olin todella emotionaalisessa tilassa.

Ero sen välillä, mitä todellisuudessa tapahtuu ja mitä ykköskanavan uutisissa näytetään, oli niin suuri, että koin äärimmäistä tarvetta pysäyttää tämä (...).

En ollut loppuun asti tajunnut kaikkia tästä tempauksesta koituvia seurauksia. Mutta jos en olisi tehnyt sitä maanantaina, luultavasti olisin heti tiistaina jättänyt irtisanoutumisilmoituksen.”

Ettekö olleet tietoinen uudesta laista, jonka mukaan armeijaa koskevien valeuutisten levittämisestä voi saada vankeustuomion? Vai ajattelitteko, ettei se koske teitä?

”Kyllä minä tiesin, että se koskee minua, jos tekoni saa paljon huomiota mediassa, kuten se lopulta sai. Mutta olin lähes varma, että en onnistu suunnitelmassani. Joko jalkani alkavat vapista niin, etten kykene menemään studioon, tai sitten kuvaaja sammuttaa kameran ennen kuin kukaan ehtii näkemään minua.”

Kieltäydytte [Ranskan presidentin Emmanuel] Macronin tarjoamasta poliittisesta turvapaikasta Ranskassa. Sanoitte, että olette patriootti, ettekä halua lähteä Venäjältä.

”Kyllä, se on totta.”

Eikö mikään voi saada teitä muuttamaan kantaanne?

”Olen todella huolissani lasteni turvallisuudesta. Paras vaihtoehto olisi lähettää heidät pois Venäjältä ja jättää itse tänne. Valitettavasti se ei ole mitenkään mahdollista, koska heidän isänsä ei ikimainmassa halua lähteä Venäjältä.”

Venäläistä vastustusta

Miksi kyltissänne oli tekstiä myös englanniksi? Se antoi aiheita syyttää teitä viestin suuntaamisesta erityisesti ulkomaiselle yleisölle.

”Minä halusinkin suunnata sen myös ulkomaiselle yleisölle. Englanninkielisen tekstin tarkoitus oli näyttää, että venäläiset vastustavat (...). Venäjänkielinen teksti oli vetoamus venäläiselle yleisölle, että he lakkaisivat uskomasta propagandaan.”

TÄMÄ EI OLE KUULUSTELU VAAN YSTÄVÄLLISMIELINEN KESKUSTELU. JUODAAAN VAAN KAHVIA, SYÖDÄÄN BLINEJÄ JA JUTELLAAN.

Mutta tiedättehän, että Venäjän viranomaisilla on tapana käyttää tuollaista lähtökohtaa hyväksi osoittaakseen, että protesti oli länsimaiden maksama. Ja vaikuttaa siltä, että myös kansa on valmis ajattelemaan niin.

”Minulta alettiin heti kysyä, minkä maiden tiedustelupalveluiden kanssa työskentelen. Kukaan ei ollut uskoa, et-

tä minulla ei ole minkäänlaisia yhteyksiä minkään maan tiedustelupalveluihin, ja että olen vain ykköskanavan rivityöntekijä. En työskentele [Britannian tiedustelulle] MI6:lle, en FBI:lle enkä [Israelin] Mossadille.”

Pidätyksen jälkeen teidät löydettiin vasta seuraavan päivän iltana oikeudenkäynnin alkaessa. Kuulusteltiinko teitä koko tuon ajan?

”Kyllä, pidätysshetkestä oikeudenkäynnin alkuun asti. Koko yön ja seuraavan päivän.”

Ette vedonneet perustuslain 51. artiklaan, joka takaa oikeuden olla vastaamatta kuulustelijan kysymyksiin?

”Sanoin kuulustelijalle, että tarvitsen asianajajan ja että 51. artiklan perusteella en aio todistaa itseäni vastaan. Minulle vastattiin monta kertaa, että ’joo, joo, asianajaja on tulossa’.

Kun kysyin, millainen asianajaja, minulle vastattiin että julkinen asianajaja. Sanoin, etten halua julkisen puolen asianajajaa, koska olen varma, että kuka tahansa moskovalaista asianajajista on nyt valmis työskentelemään minun kanssani. Vaadin myös puhelintani.

Minun ei annettu soittaa asianajajalle, ystäväilleni tai läheisille. He sanoivat vain, että ’tämä ei ole kuulustelu vaan ystävällismielinen keskustelu. Juodaan vaan kahvia, syödään blinejä ja jutellaan’.

Vastasitteko kaikkiin heidän kysymyksiinsä?

”Kyllä, koska minulla ei ole mitään salattavaa. Mutta kuulustelun aikana ärsytys sisälläni kasvoi ja vaadin noin 20 kertaa saada paikalle asianajajan.”

Kyllä hävettää

Ovatko kolleganne tyytyväisiä tilanteeseen työpaikallaan?

”Siellä on töissä paljon liberaalisti ajattelevia ihmisiä, tai ainakin sellaisia, joiden näkemykset eroavat täysin maamme johdon näkemyksistä. Luulen, että vakaumuksellisia putinisteja on noin pari–kolme prosenttia työntekijöistä, ei sen enempää. Siellä on töissä fiksuja, koulutautuneita ihmisiä, jotka matkustelevat paljon ja ymmärtävät kyllä, mitä maassamme tapahtuu.

Voi olla, etteivät he ole ihan yhtä liberaaleja kuin minä, mutta siitä huolimatta moni kollegoistani ottaa televisiosta äänet pois päältä, kun päivittäinen ajankohtaisohjelma *Vremja* alkaa.”

Olette iloinen siitä, että moni kollegoistanne on viime aikoina irtisanoutunut valtion televisiokanavilta. Miksi ette itse jo aikaisemmin irtisanoutunut, jos olette liberaalisti ajatteleva?

”Minun täytyy jotenkin ruokkia perheeni. Minulla on kaksi lasta ja laina. Taloudellinen tilanteeni on todella hankala.”

Vetoomuksessanne videolla kerroitte, että häpeätte työskentelevänne ykköskanavalla. Mainitsitte myös [oppositiojohtaja Aleksei] Navalnyin myrkytyksen. Hävettikö teitä jo silloin [elokuussa 2020]?

”Hävetti. Allekirjoitin muutaman vetoomuksen Navalnyin puolesta, mutta mielenosoituksiin en osallistunut, koska minulla oli todella tiukka elämäntilanne, eikä minulla ollut yhtään vapaa-aikaa. Aioin kyllä monesti mennä, mutta se ei koskaan toteutunut.”

Vetoomuksessa kannustitte ihmisiä kaduille osoittamaan mieltä, vaikka ette itse tee niin. Se ei tunnu ihan oikealta.

”Tiedän. Läheltä piti, etten saanut siitä kehotuksesta syytettyä rikoksesta. Jos olisin kehottanut ihmisiä osallistumaan johonkin tiettyyn mielenosoitukseen tiettyä ajankohtana, olisin saanut syytteen. Näin asianajajat minulle kertoivat.”

Kiehumispiste

Kuinka voimme vaikuttaa yhteiskunnassamme vallitsevaan välinpitämättömyyteen?

”Ihmisten tulisi ymmärtää, että heidän ongelmansa juontavat juurensa suoraan siihen, mitä Ukrainassa nyt tapahtuu. Onko enää muka mahdollista keskittyä vain henkilökohtaisiin ongelmiin?

Ongelmat kasaantuvat kuin lumipallo, ja lopulta tämä lumivyöry peittää meidät kaikki alleen.

Venäläiset ajattelevat hyvin hitaasti, mutta lopulta he saavuttavat kiehumispisteen. Kaikki ei vain tapahdu niin nopeasti, ja tarvitaan aikaa siihen, että ihmiset ymmärtävät millaiseksi elämä Venäjällä on muuttunut.”

Kyllä, mutta Ukrainan kansalla ole aikaa odottaa.

”Niinpä, valitettavasti. Juuri siksi minä yritin ravistaa venäläistä yleisöä tällä teollani. Luulen että tekoni aiheutti sen, että ihmiset joutuivat edes hiukan ajattelemaan mitä ympärillä tapahtuu sen sijaan, että istuvat vaan peloissaan omissa pesäköloissaan.”

Tehän olette asuneet Tšetšeniassa lapsena?

”Synnyin [Ukrainan] Odessassa ja asuin Tšetšeniassa 1985–1993. Lähdimme sieltä, kun ammuskelu alkoi. Pakenimme, kun kranaatit alkoivat räjähdellä ikkunoittemme alla.”

Silloin ammuttiin paikkaa, jossa asuitte, ja nyt ammutaan paikkaa, jossa synnyitte.

”Kyllä, juuri niin. Tietenkin suhtautumiseeni on vaikuttanut se, että ymmärrän ukrainalaisten lasten kokevan nyt saman, mitä itse lapsena koin. Tilanteissa on paljon samaa: hävitetty asunto, omaisuuden menetys, uuden elämän rakentaminen tyhjän päälle. Minä olin silloin 12-vuotias ja minun oli helppo aloittaa elämä alusta, mutta äitini oli yli 40. Hänelle uuden elämän aloittaminen tyhjästä oli todella traumaattista, eikä hän ole päässyt niistä kokemuksista eroon vieläkään.”

Mitä aiotte tehdä tulevaisuudessa?

”Minulla ei ole tällä hetkellä minkäänlaisia pitkän tähtäimen suunnitelmia. Haluan vain saada nukuttua. Ajattelen tulevaa sitten virkeämpänä. Katsotaan, mitä tapahtuu.”

Antakaa poikani takaisin

Venäläisten sotavankien perheet eivät enää usko propagandaan. Epätoivoiset äidit tietävät, mistä todella on kyse.

TEKSTI TATJANA BRITSKAJA / NOVAJA GAZETA SUOMENTANUT KIRSTI ERA KUVAT NOVAJA GAZETA

”SAIN tekstiviestin 27. helmikuuta: ’Olen Ukrainan armeijan upseeri. Tiedättekö, missä poikanne on?’ Siinä luki poikani koko nimi ja syntymäaika, kaikki tiedot”, **Ljuba Vorobjova** muistelee.

Viesti jatkui: ”Hän on täällä Ukrainassa sotavankina.”

[Voiman huom: Venäjänkielinen sotavanki-sana ei sisällä sota-sanaa.] Vorobjova istuu ikkunan edessä auringonpaisteessa, eikä kyöneleitä juuri huomaa. Sysimustat hiukset ovat nutturalia. Hän asuu Sokolissa, pienessä kaupungissa lähellä Vologdaa, Pietarista itään.

Ukrainalaiset lähettivät valokuvan, jossa pojan silmät oli sidottu. Äiti tunnisti hänet heti. Pian Vorobjova sai videopuhelun, jossa pojan kasvot näkyivät ja heidän annettiin keskustella. Vorobjova kysyi heti, onko poika palkkasoturi.

”Ei äiti, en ole allekirjoittanut mitään”, poika vastasi.

Vorobjova nauhoitti videolle keskustelun poikansa kanssa. Se on päätodiste siitä, että poika on sotavanki.

Todisteet olivat äidin hallussa jo silloin, kun joukko-osasto vakuutteli puhelimesta, että **Daniil Vorobjov** palvelupaikassaan, eikä ole matkustanut minnekään.

Ljuba Vorobjova vetosi kirjallisesti pojan joukko-osastoon:

”Pyydän etsimään poikani ja ilmoittamaan minulle hänen olinpaikkansa ja terveydentilansa. Pyydän ryhtymään pikaisiin toimiin poikani palauttamiseksi Venäjän alueelle. Pyydän tarkastamaan, tapahtuiko hänen lähettämisesä Ukrainan alueella suoritetuun erikoisoperaatioon laillisesti ja tiedottamaan minulle tarkastuksen tuloksista.”

Joukko-osastossa on lakattu vastaamasta puheluihin, Vorobjova kertoo. Ei hänen kirjeeseensääkään ole vastattu.

Pojan tyttöystävä kaivoi joukko-osaston komentajan puhelinnumeron, ja tämä lupasi selvittää sotamiehen kohtalon ja soittaa. Sen jälkeen hän-

**POIKANI EI OLE
KOSKAAN HALUNNUT
AIHEUTTAA MINULLE
HUOLTA. MUTTA KUINKA
HÄNET SAADAAN
KOTIIN?**

kään ei ole vastannut puheluihin. Puhelimesta kuuluu vain odotusäänenä hilpeää musiikkia.

Missä osassa Ukrainaa poika joutui vangiksi ja missä hän on nyt, sitä Vorobjova ei tiedä. Tuntemattomasta ukrainalaisnumerosta tulleesta vies-

tistä hän sai tietää vain pojan siirrosta Ukrainan sotilaspoliisin hallintaan.

”Komppania vaikenee, sieltä ei kuulu tavuaakaan. Minua ällistyttää moinen välinpitämättömyys lapsiamme kohtaan. Minähän luovutin poikani suorittamaan velvollisuuttaan isänmaalle.”

**Propaganda kannustaa
loanheittoon**

Kun sosiaalisissa verkostoissa ilmestyivät ensimmäiset tiedot sotavangiksi joutuneesta paikallisesta, Vorobjovien päälle vyöryi netissä kuraa. Heitä syytettiin valheiden sepittämisestä ja paniikkimielialoista. Tämä virta hiljeni vasta, kun Venäjän puolustusministeriö myönsi virallisesti, että varusmiehiä on mukana ”erikoisoperaatiossa”.

Sitten alkoi painostus.

”Emme saaneet suoria uhkauksia, mutta johtoportaan oli varmaan kehotettu olemaan levittämättä tietoa Daniilin sotavankeudesta, Vorobjovien

juristi **Anna Smirnova** arvioi. Hän auttaa Vorobjovaa ilmaiseksi.

”Meille soitettiin ja kehoitettiin olemaan tapaamatta mediaa. Kukaan ei kieltänyt kirjoittamasta valituksia ja anomuksia. Tuntui selvästi, että siellä pelättiin juuri julkisuutta ja tietojen leviämistä perheen ja alueen ulkopuolelle.”

Daniil Vorobjovin tapauksesta tietää jo koko Sokolin kaupunki ja puolet Vologdan alueesta.

”Olemme lähettäneet kirjallisia kyselyitä sotilas- ja piirisyyttäjiä virastoihin, Läntisen sotilaspiirin komen-

KUN POIKA PALAA, ÄITI EI PÄÄSTÄ TÄTÄ ENÄÄ MINNEKÄÄN.

tajille, turvallisuuspalvelu FSB:lle ja komppaniaan, Smirnova luettelee.

”Olemme käyneet esikunnassa, sotilassyyttäjän virastossa ja Punaisen Ristin toimistossa. Punaisessa Ristissä meitä todella ryhdyttiin auttamaan. He ottivat meidät vastaan, lähettivät pyyntöme Punaisen Ristin Moskovan komitealle, josta sen on määrä päätyä kansainväliselle Punaisen Ristin osastolle, joka hoitaa sotavankien asioita”, Smirnova kertoo.

Myös vapaaehtoiset ovat perustaneet sosiaaliseen mediaan avustusryhmiä, joissa vaihdetaan tietoja.

Puolustusministeriöltä ei ole tullut virallista vahvistusta varusmies Vorobjovin vangitsemisestä, mutta tietoa ei myöskään ole kumottu.

Jos vangitseminen olisi tekaistua, pelkkää kuvamanipulaatiota ja harhautusta, kuten propaganda väittää, sittenhän poika oli helppo tuoda äitinsä luo elävänä ja terveenä.

”Kuvitelkaa, miten moni äiti rukoilee”

Daniil Vorobjov ei hakeutunut armeijaan, muttei myöskään luistanut palveluksesta. Myöhemmin hän oli oikeissa pyrkimässä lääketieteelliseen ja opiskella neurokirurgiksi. Lisäksi hän kertoi, että palattuaan hän olisi pari viikkoa äidin luona, mutta muuttaisi pian asumaan tyttöstävänsä kanssa.

Nyt pojan tyttöstävä ja Vorobjova soittelevat yhdessä esikuntiin vaatien

varusmiehen palauttamista vankeudesta. Myös vanhemman veljen vaimo on ollut anopin rinnalla, soitellut kaikille mahdollisille tahoille ja juosut virastoissa.

Vorobjova on kysellyt vankien vaihdosta. Viralliset lähteet Ukrainassa tai Venäjällä eivät vahvista toistaiseksi mitään vankien vaihtoa. Vorobjova toivoo, että jos varusmiehiä on alettu vaihtaa etulinjasta, kuten Venäjän puolustusministeriö ilmoittaa, myös vankien vaihto aloitetaan heistää.

Parvekkeelta näkyy tehtaassa piippu. Vorobjova käy siinä tehtaassa töissä. Se on kaukana, ja hän matkustaa kahdella bussilla. Kesäisin hän kävelee säästääkseen rahaa.

Pojan armeija-aikana hän oli haalinut mahdollisimman paljon työvoroja, mutta nyt esimies antoi hänelle lomaa: pojan kohtalosta päättävät tahot suostuvat puhumaan äidin kanssa vain virallisina vastaanottoaikoina.

”Poikani ei ole koskaan halunnut aiheuttaa minulle huolta. Hän sanoo aina, että kaikki on hyvin. Hän on sellainen ihminen. Rautainen luonne. Nytkin hän väittää, että kaikki on hyvin, että häntä ei haukuta eikä lyöä. Mutta kuinka hänet saadaan koitiin?”

Äiti hörppää kahviaan ja katsoo eteensä näkemättä mitään.

Vorobjovin odotettiin alunperin kotiutuvan heinäkuussa. Siihen on valmistauduttu remontoimalla hänen huoneensa.

Kun poika palaa, äiti ei päästä tätä enää minnekään. Asukoon tyttöstävän kanssa äidin kotona.

Lastenkodin kasvatilla Ljuba Vorobjovalla on neljä lasta. ”Mitä isompi perhe, sen parempi. En anna poikaani minnekään sairaalaan. Hoidan häntä itse ja autan pääsemään jaloilleen. Kun hän oli parivuotias, olimme vähän väliä sairaalassa. Häntä piinasi keuhkoputkentulehdus. Sain silloin rukoiltua hänet terveeksi, ja niin teen nytkin.”

Vorobjovan televisio pauhaa kertoen venäläisten menestyksestä erikoisoperaatioissa. Vorobjova kääntää sille selkensä pidätellen kyynelitään.

”Kyllä Danja palaa. Rukouksiini vastataan. Mutta kuvitelkaa, miten moni äiti nyt rukoilee. Jumala ei varmaan suoriudu tästä kaikesta.”

Ljuba Vorobjova kotonaan Sokolissa.

KALI
GRAPHICS

ninni@kaligraphics.fi / www.kaligraphics.fi

TERVETULOA UUDISTETTUUN MYYMÄLÄMME JA KOKEILE UUTTA VERKKOKAUPPAAMME WWW.LIIZI.FI

PALJON UUSIA VUOKRATUOTTEITA!

Liizista saat kätevästi vuokrattua mm. lastentarvikkeet, retkeilyvarusteet, tekstiili- ja ikkunanpesurit ja työkalut lyhyeksi ja pidemmäksi aikaa!

Nyt Voima-lehden lukijoille 30% alennus liizi.fi:sta ja Hertsin myymälästä koodilla VOIMA-ETU -testaa heti! Alennus on voimassa 30.6.2022 asti.

Tutustu suureen valikoimaamme osoitteessa www.liizi.fi ja tule käymään myymälässämme!

ESIMERKIKSI:

ENSISÄNGYT

TELTAT

TEKSTIILIPESURIT

TYÖKALUT

VOIMA-ETU!

HALUATKO OMAT TUOTTEESI VUOKRALLE LIIZIIN? LÄHETÄ MAILIA INFO@LIIZI.FI – KERROMME LISÄÄ!

Tilaa verkkokaupasta, nouda myymälästä – Matkahuollon toimituksella koko Suomeen!

Kauppakeskus Hertsu, Linnanrakentajantie 2, 00880 HELSINKI Ark. 10–19, La 10–15
www.liizi.fi email: info@liizi.fi P. 040 769 6181

LIIZI – VUOKRAA SILLOIN KUN TARVITSET – KAIKKEA EI TARVITSE OMISTAA!

LUPA ELÄÄ

Auta ihmisiä Suomessa ulos umpikujasta! Anna oleskelulupa pitkään odottaneille ja paperittomuuden uhkaamille turvapaikanhakijoille.

**Allekirjoita
Lupa elää -kansalaisaloite.**

• lupaelaa.fi •

Tuomittuna taakan alle

KOLUMNI

Novaja Gazeta lakkaa ilmestymästä.
Sodan aikana rehellisyydelle ei ole sijaa.

TEKSTI IIDA SIMES KUVA NOVAJA GAZETA

MAALISKUUSSA 2022 Venäjän hyökkäyssotaa on kestänyt pari viikkoa. Latvian pääkaupungissa Riiaassa suuressa elokuvateatterissa on paikalla dokumenttielokuvan kermaa erityisesti Latviasta, Ukrainasta ja Venäjältä.

Näyttämölle astelee festareiden supertähti, joka ei olekaan elokuvantekijä, vaan juryn puheenjohtaja. **Dmitri Muratov** (s. 1961) on Nobelin rauhanpalkinnon saanut *Novaja Gazeta* -lehden perustaja ja päätoimittaja. Hänesnä näkyy väsymys.

”Käynnissä on sota. Tämä inhottava ja tuhoisa sota pilaa monen sukupolven elämän”, hän sanoo. ”Ukraina ei hyökännyt Venäjälle”, hän lisää.

Muratov ryhtyy pohtimaan valtiopolitiikan ja sodan logiikan epäoikeudenmukaisuutta. Jos maiden eliitit vihaavat toinen toisiaan, miksi tilanteesta pitäisi syyttää kokonaisia kansakuntia, hän ihmettelee.

Puhe pohjustaa festivaalin pääpalkintoa. Sen voittaa venäläinen elokuva *Naisten alue*, jossa naiset valmistavat saappaita eristäytyneessä pohjoisvenäläisessä kylässä. Muratovista te-

os todistaa, miten yksittäinen ihminen on tuomittu kantamaan valtavia taakoja, vaikka on syytön asioiden tilaan. Lopuksi hän kertoo toivovansa, ettei naisten tekemiä saappaita koskaan käytetä sodassa.

Riian illassa elokuvatiimi ja kutsuvieraat nauttivat toistensa seurasta, ukrainalaisesta musiikista ja virvokkeista. Muratov ei rentoudu, hän liivahtaa tapaamaan maan presidenttiä.

VENÄJÄN PRESIDENTIN ja tämän KGB-kavereiden harjoittama propaganda on ollut tehokasta jo yli parin vuosikymmenen ajan. Kun sukellusvene Kursk upposi vuoden 2000 elokuussa, Kreml alkoi ahkerasti muunnella totuutta: veneeseen tuli vika, ei kun ei tullut, länsimaat upottivat sen. Ei kun sabotööri matruusien joukossa upotti veneen.

Kun venäläisen sotilaan operoima venäläinen ohjus pudotti malesialaisen matkustajakoneen kesällä 2014, Kreml alkoi suoltaa verbaalista sontaa siitä, miten eri tahot, ristiriitaisestikin, ovat lentokoneattentaatin takana.

Propagandan taiturit tietävät, ettei ole väliä, mitä on tapahtunut. Riittää,

Dmitri Muratov työpaikallaan Novaja Gazeta -lehdessä.

kun kylvää epäilyksiä siitä, että Venäjää taas sorretaan.

Novaja Gazeta on ollut Venäjällä viimeisiä Kremlin ikeestä irrallaan olevia tiedotusvälineitä. Sen journalistit ovat tutkineet sotarikoksia sekä toimittajien ja poliitikkojen murhia. Vaikka sen toimittajista kuusi on 2000-luvulla murhattu, Muratov on löytänyt motivoituneita ihmisiä tiimiinsä.

28. maaliskuuta 2022 *Novaja Gazeta* ilmoitti, että se lakkaa ilmestymästä. Mitta tuli täyteen. Kreml kielsi ”sota”-sanan käytön Venäjän hyökkäyssodasta, ja äskettäin lehti sai huomautuksen, koska se ei ole ilmoittanut olevansa ulkovaltojen agenttifirma.

Pitkälti Muratovin ansiosta Venäjällä on ollut edes jonkinmoinen sijoitus lehdistönvapauden listalla. Vuonna 2021 Venäjä oli 150. sijalla 180 maan listalla, Venezuelasta pari ja Myanmarista 10 sijaa alaspäin. Tämän sodan, kiellettyjen sanojen, suljettujen tiedotusvälineiden ja räikeän propagandan myötä Venäjä romahtanee Myanmarin ohii sananvapauden pimeään onkaloon.

TOIVOTTAVASTI MURATOV pääsee pian jonnekin festivaaleille puhumaan vapaasti ja katsomaan taideteoksia. Hän ansaitsee ja tarvitsee levähdystauon, sillä journalistinen työ on aina vain raskaampaa.

Epäilemättä hän jatkaa tätä työtä.

Venäjän konservatiiviset haukat

MONDE
diplomatique
& NOVAJA GAZETA

Venäjän hyökkäys Ukrainaan oli osoitus Neuvostoliiton hajoamisen aikaan syntyneestä ajattelutavasta. Se ennusti yhteenottoa lännen kanssa. Venäläisten haukkojen rooli on ollut ratkaiseva.

TEKSTI JULIETTE FAURE SUOMENTANUT JORMA PENTTINEN

KIRJAILIJA **Aleksandr Prohanov** täytti 84 vuotta 26. helmikuuta 2022. Hän antoi haastattelun Ukrainan yllä hävittäjän ohjaamosta.

”Lennän mustan ukrainalaisen maan yllä venäläisten tankkien kulkessa alla. Ne korjaavat sitä hirviömäistä vääryyttä, joka viilsi julmasti historiallista Venäjää vuonna 1991. Tänä me yhdistymme jälleen Ukrainaan.”

Prohanov on yksi kansallisten patriottien eturivin hahmoista. Presidentti **Boris Jeltsiniä** 1990-luvulla vastustaneen opposition keskeisenä äänenkannattajana oli Prohanovin perustama *Zavtra*-lehti. Sen kommentaattoreissa oli **Stalinin** kannattajia, monarkiaa

kannattavia ortodoksipappeja ja jopa traditionalistisia muslimeja. Euraasialainen ajattelija **Aleksandr Dugin** korosti Venäjän sivilisaation erityisluonnetta. Mukana olivat myös kansallibolsevistinen kirjailija **Eduard Limonov** ja kommunistisen puolueen johtaja **Gennadi Zjuganov**.

Tämä ajatussuunta muodostui perestroikan (1985–1991) jälkeen vastustaakseen ”länsimielisiä” (zapadniki) ja ”liberaalidemokraatteja.” Joukko kritisoi ankarasti demokratiaa, talouden vapauttamista, oligarkkien valtaa, yhteiskunnan länsimaistamista ja Yhdysvaltain ylivaltaa kansainvälisessä politiikassa. Kansallismielisillä patrioteilla on yksi yhteinen toive:

perustaa vahva valtio, jossa yhdistyisivät historiallinen Venäjä ja sekä Neuvostoliiton sekä sotilaallinen että teknologinen mahti.

Vladimir Putinin tulo presidentiksi vuonna 2000 vahvisti konservatiivista aaltoa. Vuodesta 2004 lähtien venäläishaukkoja rohkaistiin yhä enemmän osallistumaan ideologiseen vastahyökkäykseen, jonka Kreml oli käynnistänyt vastustaakseen länsimielisiä ”väriavallankumouksia” edesmenneen Neuvostoliiton alueella.

Viron rajan lähellä sijaitsevan keskiaikaisen linnakkeen, Izborskin pikkukylän, mukaan vuonna 2012 nimetty Izborskin klubi loi vaikutusvaltaisen poliittisen ja ideologisen ryhmittymän ”isänmaallisille” ihmisille. Tunnettuja aktiiveja ovat taloustutkija **Sergei Glazjev**, Putinin rippi-isäksi mainittu metropoliitta **Tihon**, öljy-yhtiö Rosneftin analyytiikkaosaston johtaja, toimittaja **Mihail Leontjev** ja fysiikan nobelisti **Žores Alfjorov**. Klubia tukevat korkeissa viroissa olevat poliitikot, kuten **Andrei Turšak** ja kulttuuriministeri **Vladimir Medinski**, joka oli läsnä järjestön perustamistapahtumassa.

Venäjän armeija tunnusti 2014 klubin strategisen merkityksen antamalla strategisia ohjuksia kantavalle pommikoneelle nimen Izborsk ja kiinnittämällä järjestön logon sen kylkeen.

Heinäkuussa 2021 Putinin kirjoitukset ”Venäjän ja Ukrainan historiallisesta yhteydestä” toistivat näiden haukkojen teesit Ukrainasta ”neuvostoaajan tuotteena”, jota hallitsi ”uusnatseihin myötämielisesti suhtautuva” eliitti, ja joka oli nostanut ”venäläisvihan” ”valtion politiikaksi”.

Kahdeksan kuukautta myöhemmin sota vahvisti, miten Venäjän ankaran repressiivinen hallinto ajaa imperiaalistista ja sotaisaa valtion politiikkaa. Izborskin klubin uskollinen jäsen, entinen kulttuuriministeri Vladimir Medinski, on johtanut Venäjän delegaatiota, joka on neuvotellut rauhasta Ukrainan kanssa.

Artikkeli on lyhennetty. Se ilmestyy kokonaisuudessaan *Le Monde diplomatique* -lehden Suomen numerossa 2/2022.
www.mondediplo.fi

Yrttitä edes – ja vietä hatsiton huhtikuu?

Lue hatsittoman huhtikuun hyödyistä: hampupelto.fi/hatsitonhuhtikuu

ZODIAK

Samuli Emery & Jessica Piasecki:
to be brutally honest

4.5.–15.5.2022
Zodiak Stage, Kaapelitehdas
Liput ja lisätiedot: www.zodiak.fi

KUVA: JUSSI ULKUNIEMI

STALIN KUULEE

Ensi-ilta
26.10.

SYKSYN MUSTIN KOMEDIA

APLODI
KULTTUURIMYYMÄLÄ

TAMPEREEN
TEATTERI

lippu.fi

MAAILMA KYLÄSSÄ -FESTIVAALI | WORLD VILLAGE FESTIVAL

23.–29.5.2022 | Helsinki & maailmakylassa.fi

Tiivistämö, Allas Sea Pool, Tempeliahukion kirkko, Kauppatori

Vapaa pääsy!

Konsertteja: Orkesta Mendoza, Les Amazones d'Afrique, Santrofi, Pikku Papun Orkesteri, Nicole Willis & Gospel Helsinki ym.

Puheohjelmaa: Laura Eklund Nhaga, Paleface, Hassan Maikal, Phyllis Omido, Iiris Laisi, Kumi Naidoo ym.

Elokuvia: Tribes on the Edge, Los Hermanos, Metamorphosis, Bigger Than Us, Aboli's Journey ym.

Mahdollisuuksien tori: kansalaisjärjestöjä ja muita toimijoita kestävän kehityksen puolesta

Teemana Planeettamme rajat

Hybrid Festival

Tapahtuman järjestää **fingo**

Pääpartnerit

Ulkoministeriön
Ulkoasiainministeriöt

KIRKKO HELSINGISSÄ
KYRKAN I HELSINGFORS

maailman
KUVALEHTI

Venäjällä toimii yhä vast

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on ollut järkytys myös monelle venäläiselle. Sotaa vastustavien verkostot säilyvät, vaikka tiedon saantia ja sosiaalisen median käyttöä on rajoitettu.

TEKSTI ELISA HELENIUS KUVAT ARTEM LESHKO

”MAAILMA odottaa venäläisiltä valtavaa sodanvastaista protestia, mutta venäläiset eivät voi nyt protestoida, kuten ukrainalaiset tekivät vuosina 2013 ja 2014”, kertoo ukrainalais-venäläinen, Moskovassa asuva dokumenttielokuvien tekijä **Ksenia Gaptšenko**. ”Ukrainan kansalaisyhteiskunta on vahvempi kuin Venäjän. Ukrainalaiset ovat todellisia eurooppalaisia. Venäjä on

valitettavasti erilainen. Tällä hetkellä Venäjä ja Valko-Venäjä ovat totalitaarisia valtioita.”

Venäläiset ovat peloissaan. Kulttuuriväki on jo vuosikausia protestoinut rauhan puolesta.

Gaptšenko on osallistunut sodanvastaisiin protesteihin Moskovassa yli kymmenen vuoden ajan. Hän ei ole kuvannut paljoakaan sodanvastaisia protesteja, koska se on vaarallista.

Venäjän hallinnon vastaiset protestit alkoivat vuonna 2011 Moskovassa

kun kymmenet tuhannet ihmiset osoittivat mieltään silloin pääministerinä toiminutta **Vladimir Putinia** vastaan. Putinin perustama Yhtenäinen venäjä sai niukasti alle puolet äänistä, mutta ehdottoman enemmistön duuman paikoista. Tämän jälkeen säädettiin mielenosoitukset estävä laki Venäjällä.

Laista huolimatta venäläisiä osallistui mielenosoituksiin Ukrainan miehitystä vastaan vuonna 2014 ja tukeakseen oppositiojohtaja **Aleksei Navalnyita** vuosina 2018–2021.

”Monia mielenosoittajia on erotettu työstään, vangittu tai tapettu”, Gaptšenko kertoo.

Ukrainaan hyökkäämisen jälkeen Venäjä on rajoittanut ennennäkemättömän laajasti mielenosoittajia, riippumattomia uutiskanavia ja ulkomaisia sosiaalisen median palveluita.

Parin sodan ensimmäisen viikon aikana lähes 15 000 ihmistä, mukana myös lapsia ja vanhuksia, on pidätetty Venäjällä sodanvastaisen mielenosoituksen vuoksi. Pelkästään sunnuntaina 6. maaliskuuta poliisi pidätti yhteensä yli 4 300 henkilöä Ukrainan sodan vastaisissa mielenosoituksissa 56 kaupungissa Venäjällä.

Venäjän tiedotusvälineiden sääntelyviranomaisen on estänyt yli kahatakymmentä venäläistä mediaa tekemästä työtään tai lopettanut niiden

toiminnan. Myös sosiaalisen median alustat Facebook ja Instagram ovat nyt kiellettyjä.

Putin vahvisti maaliskuun alussa lakimuutokset, joiden nojalla armeijaa koskevan ”valheellisen tiedon” eli käytännössä minkä tahansa Venäjän armeijaan tai sotaan Ukrainassa liittyvän informaation levittämisestä voi saada jopa 15 vuoden vankilatuomion.

”Kansalaisyhteiskunta ja ihmisoikeudet ovat tuhoutumassa. Poliisit kuulustelevat jopa lapsia, jotka ilmaisevat mielipiteensä”, Gaptšenko kertoo.

Ei järjestöjä, vaan verkostoja

Aleksei Navalnyin organisaatio on ollut merkittävä poliittinen voima. Se on ollut kielletty maaliskuusta 2021 lähtien, jolloin Navalnyi joutui vangiksi IK-2-rangaistussiirtolaan.

”Navalnyiällä on kuitenkin yhä jäljellä verkostoja”, kertoo Moskovassa vuodet 1999–2012 asunut kansalaisaktivisti **Antti Rautiainen**.

Hän painottaa sitä, ettei Venäjällä toimi tällä hetkellä sodanvastaisia järjestöjä, koska ne ovat laittomia, vaan verkostoja.

”Sotaa vastaan kamppailevat tällä hetkellä verkostot, jotka tiedotta-

Venäjä on pidättänyt sodanvastaisissa mielenosoituksissa kymmeniätuhansia kansalaisiaan, myös lapsia ja vanhuksia.

tarintaverkostoja

vat lähinnä Telegram-pikaviestimen kanavien kautta. Enää ei niinkään kutsuta ihmisiä mielenosoitukseen tiettyyn aikaan johonkin paikkaan, vaan tehdään hajautetumpia protesteja.”

Telegramissa tiedottavat esimerkiksi pietarilainen Nuorten demokraattinen liike Kevät ja Feministinen sodanvastainen vastarinta.

”Viranomaiset tarvitsevat Telegramia nyt myös omaan viestintäänsä, minkä vuoksi sitä ei varmaankaan tulla kieltämään”, Rautiainen ajattelee ja jatkaa:

”Viranomaiset perustavat virallisia tilejä tiedottamista varten. He perustavat myös epävirallisia tilejä, joissa levittävät huhuja, disinformaatiota ja ’epävirallista virallista’ totuutta eli juttuja, joita haluaisivat sanoa, mutta eivät voi sanoa tavallisilla kanavilla, kuten oppositioaktivistien henkilötietoja ja osoitteita.”

Naisverkostoilla pitkä historia

Tunnetuin sodanvastainen liike Venäjällä on vuodesta 1989 asti toiminut Sotilaiden äidit. Venäjän turvallisuuspalvelu FSB antoi viime lokakuussa määräyksen, joka kielsi Sotilaiden äitejä ja muita järjestöjä keräämästä mitään tietoa asevoimista. Sotilaiden äidit jakaa kuitenkin vanhemmille vuosien saatossa kerättyjä viranomaisten kontaktilistoja, jotta he voisivat kysellä Ukrainan sotaan kadonneita poikiaan.

Myös feministit uhmaavat aktiivisesti valtion sortoa. Maailmanlaajuisesti tunnetuin venäläinen feministiryhmä on Putinia kritisoinut

punk-yhtye ja aktivistiryhmä Pussy Riot, joka perustettiin vuonna 2011.

”Ensimmäiset feministiryhmät perustettiin jo Neuvostoliiton aikana”,

FEMINISTIT UHMAAVAT AKTIIVISESTI VALTION SORTOA.

Antti Rautiainen kertoo. ”Uutta on, että viimeisen kymmenen vuoden aikana Venäjällä nimenomaan feministit ovat olleet muiden liikkeiden keskiössä ja yhtenä näkyvimpinä osana sodanvastaista toimintaa. Ennen 2010-lukua feministipiirit olivat Venäjällä aika pienet, mutta nyt ne ovat valtavat.”

Hänen mukaansa erityisesti sosiaalisessa mediassa feministisellä sisällöllä on Venäjällä satojatuhansia tai miljoonia seuraajia.

Feministien sodanvastainen vastarinta-liike kertoo Venäjän feministien tilanteesta yhdysvaltalaisessa *Jacobin*-lehdessä helmikuussa 2022: ”Venäjän viranomaiset eivät pitkään aikaan pitäneet meitä vaarallisena poliittisena liikkeenä, ja siksi valtion sorto vaikutti meihin tilapäisesti vähemmän kuin muihin poliittisiin ryhmiin. Tällä hetkellä yli 45 erilaista feminististä organisaatiota toimii koko maassa Kaliningradista Vladivostokiin, Donin

Rostovista Ulan-Udeen ja Murmanskiin.”

Sota rikkoo myös ihmissuhteita

Näkemykset sodasta riippuvat Venäjällä vahvasti iästä, asuinpaikasta, koulutuksesta ja ennen kaikkea siitä, katsooko vastaaja televisiota. Venäjän valtion propagandakoneisto perustuu televisioon.

Ksenia Gaptšenkon mukaan Venäjällä on yhä mahdollista saada oikeaa informaatiota Ukrainan sodasta. Propagandan kupla rakoilee, kun monet venäläiset käyttävät VPN:ää eli yksityistä verkkoa lukeakseen luotettavia ulkomaalaisia uutisia.

”Monet meistä ovat samaa mieltä Ukrainan median kanssa.”

Gaptšenkon äiti on ukrainalainen, ja hänen sukunimensä on ukrainalainen.

”Maailmani tuhoutui 24. helmikuuta. Yksi läheisimmistä ystävästäni asuu Ukrainassa enkä ole pystynyt olemaan häneen yhteydessä yli kahteen viikkoon. Isäni on aivopesetty propagandalla, emmekä voi siksi kommunikoida keskenämme. Olen syvästi surullinen.”

Gaptšenko asuu Moskovassa, mutta toivoo voivansa pian lähteä maasta pienen tyttärensä kanssa.

”Olen Ukrainan puolella. En ole koskaan äänestänyt Putinia. En ole käynyt Krimillä vuoden 2014 jälkeen.”

Hän on ajatellut luopuvansa Venäjän kansalaisuudesta ja hankkivansa Ukrainan kansalaisuuden.

”Venäjän parhaat ihmiset ovat nyt jättämässä maan.”

Artikkelin kuvat on otettu Pietarissa maaliskuussa 2022.

GRAFFITISTA INNOSTUNEILLE: KAUPPA.VOIMA.FI

19.2. – 22.5.2022

SIRKUSVÄIKKEÄ

Kuvataiteilija Teemu Lehto: Tapahtumapaikka, Kivimäki, 2010. Kuv.: Jussi Kesäinen

KIMMO PYYKKÖ TAIDEMUSEO

Yksityiskohta, Arnold Newman: Pablo Picasso, Ranska © 1954 Arnold Newman / Getty Images

VIELÄ EHTII!

22.1. – 24.4.

Arnold Newman – Masterclass

Uuden muotokuvan synty

Laaja retrospektiivi valokuvauksen miljömuotokuvan isänä pidetyn Arnold Newmanin (1918–2006) ottamia vintage-kuvia.

GALLERIA SIVURAIDE

Jaana Paulus: Väripuupiiroksia

Jaana Pauluksen (s. 1963) reduktiotekniikalla valmistetut teokset johdattavat puupiirosten monisyiseen maailmaan.

veturitali salon taidemuseo
lokstallet salo konstmuseum
roundhouse salo art museum

FEP

Mariankatu 14, Salo
salontaidemuseo.fi

15 lisäesitystä
29.4.–28.5.

TOKSINEN KABAREE

TEKSTI JA OHJAUS: JUHO MANTERE
ROOLEISSA: MIRO LOPPERI, OLLI RIIPINEN, MIIKO TOIVIAINEN, ANNA-SOFIA TUOMINEN
LAVASTUS JA PUKUSUUNNITTELU: RIINA LEEA NIEMINEN, VALOSUUNNITTELU: WILLIAM ILES
ÄÄNISUUNNITTELU: PEKKA KIILÄINEN, SÄVELTÄJÄ JA MUUSIKKO: HENRI LYSSAARI

LIPUT TIKETTI + Q-TEATTERI | TUNTURIKATU 16 | 00100 HKI | 09-4542 1333 | TI-PE II-15

"Q-teatterin Toksisessa Kabareessa kissat kuten klassikoiden ongelmallisuus nostetaan pöydälle törkeän hausasti..."
— HS / M. Säkö

"...scifi-dystooppinen ja mediakriittinen oodi näyttelemisen taiteelle..."
— Voima / T.Rantanen

WWW.Q-TEATTERI.FI

ARS

Eläviä kohtaamisia

ARS22-näyttely tarkastelee aikamme suuria kysymyksiä ja tarinoita. Suurnäyttely tuo yhteen kansainvälisen nykytaiteen ja ihmiset, sekä antaa tilan yhteisille kokemuksille, elämyksille ja yhteisöllisyydelle. Lue lisää kiasma.fi

8.4.–4.9./16.10.2022

kiasma_
KANSALLISGALLERIA •

LE MONDE
diplomatique

KIRJALLISUUS

2 • 2022

Mielikuvitus on kirjailijan kieli Hassan Blasim

Arviossa
itänaapurista kertovia
tietokirjoja

Agatha Christie
ja antisemitismi

Kirja muuttaa maailmaa

ROSEBUD
voima

Hellraisers Crew – Graffiti From Espoo, Finland est. 1990

90-luvulla oli miltei mahdotonta olla näkemättä HRC-lyhennettä tai sen jäsenten nimimerkkejä Espoon katukuvassa. Vuosituhannen vaihteessa nämä jäljet hiljalleen katosivat. Kirja kertoo HRC:n, graffitin maalaamiseen keskittyneen espoolaisporukan, syntytarinan ja sen taipaleesta läpi 1990-luvun. Se kertoo nuorista ylä-asteikäisistä aloittelijoista jotka kasvoivat nopeasti täysiverisiksi graffitimaalareiksi joita yhdisti palava intohimo valitsemaansa taiteenlajiin.

Kirja on tilattavissa Voimakaupasta:
kauppa.voima.fi

enostone

Valloittava Putin

Neuvostoliitto oli tunnetusti poliittisten anekdoottien voittamaton supervalta ja sen romahtaminen 1900-luvun suurin huumoripoliittinen katastrofi. Venäläiseen elämänmuotoon vitsit kuuluvat olenaisemmin kuin läntiseen. Vitsit ovat henkinen tuuletusikkuna ja keino paineiden purkamiseen. **Jukka Mallisen** ja **Ville Hytösen** toimittamassa teoksessa on myös osasto Ukrainan sodan aikana muodostuneita vitsejä sekä ukrainalaisten kuvittajien tekemä sodanvastainen kuvaliite. Teoksen ukrainalaisten kuvittajien palkkiot ja osuus teoksen tuotosta ohjataan Ukrainan kuvittajien hyväntekeväisyysjärjestö Pictoricin osoittamaan tukeen Ukrainalle.

www.enostone.fi

Mielihalu ja järkiminä 2

Juuri ilmestynyt seksuaaliväkivaltatyön asiantuntija **Ulla-Maaria Konttilan** kirja *Mielihalu ja järkiminä 2* on jatkoa kannustavan vastaanoton saaneelle kirjalle *Mielihalu ja järkiminä*. Molemmat koostuvat keskusteluista lapsista seksuaalisesti kiinnostuneen, mutta heidän seksuaaliseen loukkaamattomuuteen sitoutuneen "Juhanin" ja seksuaaliterapeutin välillä. *Mielihalu ja järkiminä 2* vahvistaa ensimmäisen kirjan sanomaa: jokainen hetki on mahdollisuus valita uudelleen.

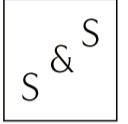
Kirjat ovat luettavissa ilmaiseksi Seritatyön nettisivuilta (kohdasta "julkaisut"):
www.seritatyo.fi

Tanja Tiekso: Fantasma

Fantasma on matkakuvauksia ja esseitä, tutkimusmatka ja runsaudensarvi. Se vie lukijan Euroopan rautateille, jotka usein johtavat Roomaan. Pitkien junamatkojen puuduttavuus, tylsyydestä versoavat näyt ja ikkunoista avautuvat maisemat lomittuvat antiikin ja keskiajan tekstien ei-inhimillisten olentojen, kasvien ja eläinten kuvauksiin. Tarkastelun kohteina ovat esimerkiksi kasvitieteellisten puutarhojen historia, keskiaikaisen mystikon **Hildegard Bingeniläisen** luonnonfilosofia, ranskalaiskirjailija **Hélène Cixous'n** esseiden eläinteemat, antiikin raunioiden freskot ja kreikkalaisen taruston taikojentekijä Kirke.

www.sets.fi

Paavo Haavikko: Suuri marsalkka

Vuodesta 1984 alkaen **Paavo Haavikko** suunnitteli **Mannerheimista** elokuvaa tai televisiosarjaa. *Suuri marsalkka* on kuusiosaisen televisiosarjan käsikirjoitus, joka valmistui vuonna 1991 ja on säilynyt kokonaisuudessaan. Mannerheimin uran vaiheet, haasteet ja ratkaisut tulevat kuvatuiksi tiiviinä vuoropuheluna, kirjesitaatteina tai taannehtivia muistikuvia tilittävänä monologeina. Teoksen on toimittanut ja esipuheen kirjoittanut kirjailija, suomentaja ja toimittaja **Martti Anhava**.

www.arthouse.fi

ART HOUSE

Salaliittoteorioiden ihmemaassa

Salaliittoteoriat viiltävät usein syvän haavan niihin uskovien sosiaalisiin suhteisiin ja tekevät haittaa myös yhteiskunnalle. Toimittaja ja yhteiskuntatieteiden tohtori **Pasi Kivioja** etsii salaliittoteorioiden syitä ja seurauksia yhdistämällä tieteellistä tutkimusta ja tutkivan journalismin menetelmiä. Reportaasimainen teos imaisee lukijansa salaliittoteorioiden pimeään kaninkoloon, mutta myös saattelee sieltä päivänvaloon.

www.docendo.fi

DOCENDO

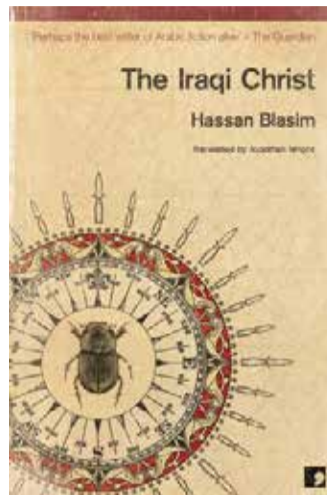
SISÄLLYS

Toimitus suosittelee	3
Haastattelu: Hassan Blasim	4
Kaunokirja-arviot	8
Essee	11
Kirjantekijät	14
Tietokirja-arviot	16
Historia kirjoissa	18

Le Monde diplomatique kirjallisuusliite on suomenkielisen Diplo-lehden sisällä kuusi kertaa vuodessa ilmestyvä erikoisjulkaisu, joka julkaistaan myös Voima-lehden välissä kaksi kertaa vuodessa. Sen painos on 4 000 (Diplo) + 60 000 (Voima). Diplo liitteinen painetaan Botnia Printissä Kokkolassa ja Voima Sanoma Manusilla Tampereella.

VASTAAVA TOIMITTAJA ..... Emilia Miettinen
KUSTANTAJAT ..... Teemu Matinpuro & Mika Rönkkö
ULKOASU ..... Salomon Marttila
KANNEN KUVA ..... Miro Johansson

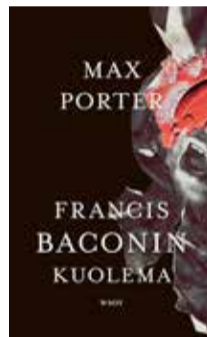
Hassan Blasimin teokset valloittivat kansainvälisen kirjallisuusmaailman ennen Suomea 4

Wikimedia Commons

Essee: Kuinka Agatha Christien romaanien antisemitismiin pitäisi suhtautua? 11

Kaunoarviossa ollaan suuren taiteilijan kuolinvuoteella pienessä romaanissa 9

Neuvostoliiton kelvottomien nobelistien lyhyt oppimäärä 18

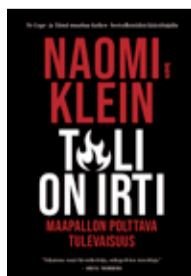
TOIMITUS SUOSITTELEE

Catherine Belton:
Putinin sisäpiirissä – Kuinka KGB valtasi Venäjän ja kääntyi länttä vastaan
 (Docendo 2021, suom. Ilkka Rekiaro)

Venäjän hallinnon nykytilaa ja vaikutusvaltaa maailmalla käsittelevä tietokirjallisuus on nyt kovassa nosteessa, mutta brittiläisen tutkivan toimittajan **Catherine Beltonin** kirjaa hehkutetaan yhdeksi parhaista. Belton toimi vuosia muun muassa *Financial Timesin* Moskovan-kirjeenvaihtajana, ja perehtyi samalla Kremlin valtarakenteisiin lähietäisyydeltä.

Beltonin kirjan punainen lanka seuraa KGB-taustaista vallan sisäpiiriä, joka Neuvostoliiton lopun hämmöttäessä laati suunnitelman oman vauraan tulevaisuutensa varmistamiseksi. **Putin** valikoitui uuden autoritaarisen hallinnon johtoon, ja jo varhain enemmän tai vähemmän huomattomia vallan lonkerointa alettiin ulottaa ulkomaille – aivan kuten KGB:kin teki kylmän sodan aikana.

Lue arvio kirjasta s. 17.

Naomi Klein:
Tuli on irti – Maapallon polttava tulevaisuus
 (Into 2022, suom. Laura Kalmukoski)

Vuosituhaten vaihteessa ilmestynyt *No Logo* teki kanadalaisesta **Naomi Kleinista** kertaheitolla kapitalismikriittisyyden johtotähden. Hänen sittemmin ilmestyneet tietokirjansa ovat käsitelleet kapitalismia ja ilmastonmuutoksen suhdetta, kuten myös kirjailijan uutuuksia *Tuli on irti*.

Teoksessa Klein esittelee Green New Deal -ohjelman, jonka puolesta ovat puhuneet muun muassa yhdysvaltalaisdemokraatit **Alexandria Ocasio-Cortez** sekä **Edward J. Markey**. Ohjelman tarkoituksena on luotsata Yhdysvallat riippumattomaksi fossiilista energianlähteistä ja kohditi vihreitä, työpaikkoja luovia ratkaisuja. Eriarvoisuuteen puuttuminen on oleellinen osuutta ilmastopolitiikkaa, ja kuten aiemmissakin kirjoissaan, Klein korostaa kansalaisyhteiskunnan merkitystä osana historiallisen murroksen onnistumista.

Roland Paulsen:
Entä jos? Miten kestäimme epävarmuutta
 (Tammi 2021, suom. Heikki Eskelinen)

Ruotsalaisen sosiologin ja yhteiskunnallisen keskustelijan **Roland Paulsenin** tietokirja pureutuu ahdistuksen eri olomuotoihin. Hänen mukaansa emme enää siedä epävarmuutta entiseen tapaan, ja se näkyy muun muassa masennuksen yleistymisenä länsimaalaisten kansansairaudeksi. Suhteellinen taloudellinen vakaumus ja korkea elintaso ei tunnu ehkäisevän ahdistuksen kumuloitumista.

Lukuisat haastattelut ja anekdootit havainnollistavat ilmiötä, jota Paulsen lähestyy kulttuuri- ja yhteiskuntahistorian kautta. Samalla hän pohdii mahdollisuksiamme päästä eroon alituisesta ahdistuksestamme. Tämä fragmentaarinen, mutta kiinnostavasti kirjoitettu tietoteos on ajankohtainen juuri nyt, kun monestakin suunnasta sikiävä kysymys ”Entä jos?” polttaa yhä kipeämmin kansalaisten mielessä.

Ashley ”Dotty” Charles:
Raivoajat – Mitä tapahtuu keskustelulle kun kaikki vain huutavat
 (Johnny Kniga 2021, suom. Ville Hyvönen)

Brittiläisen radio- ja televisiopersoona **Ashley ”Dotty” Charlesin** teos *Raivoajat* on manifesti syvällisen yhteiskunnallisen keskustelun puolesta. Charlesin mukaan sosiaalisessa mediassa on yllin kyllin kollektiivista moraalista raivoa, joka on ollut historiallisia yhteiskunnallisia muutoksia toimeenpaneva voima, joka on nykyisin tyypistynyt silkaksi päämäärättömäksi huutamiseksi, joka vaihtaa kohdettaan lähes päivittäin. Kaiken lisäksi sekä yksityishenkilöt että yritykset kiillottavat omaa kilpeään metelöimällä ”oikeiden” asioiden puolesta, mutta aidot muutokset jäävät toteutumatta.

Someraivoon tempautumisen sijaan Charles kehottaa ottamaan rauhallisesti ja pitämään ajatukset kirkkaana. Vain siten kansalaiset pystyvät keskittymään olennaiseen: todellisiin ongelmiin ja pysyvien muutosten aikaansaamiseen.

Valikoima tietokirjoja kaikkein ajankohtaisimmista aiheista.

Mielikuvitus on minun kieleni

Hassan Blasim liikkuu sujuvasti eri taiteenlajien ja kulttuurien välillä.

TEKSTI: OLLI LÖYTTY

KUVAT: MIRO JOHANSSON

"Kokemukseni mukaan maailma on kovin hauras, pelottava ja epäinhimillinen; sitä ei tarvitse kuin hiukan tönäistä, kun se jo väläyttää alkukantaisia torahampaitaan."

Sitaatti Hassan Blasimin ensimmäisestä novellikokoelmasta *Vapaudenauki-on mielipuoli* (WSOY 2012, suom. Sampsä Peltonen) palautui mieleeni, kun paluumatkalla Itäkeskuksesta rautatieasemalle selasin kännykästä uutisia. Maailmaa oli totisesti taas tönäistä ja pahuus oli paljastanut hampaansa. Haastattelin Blasimia vain muutama tunti sen jälkeen, kun tiedotusvälineet olivat kertoneet Venäjän laajamittaisesta hyökkäyksestä Ukrainaan, mutta emme viitanneet siihen kertaakaan. Uutiset häilyivät kuitenkin varjona taustalla, sillä puhuimme paljon juuri sodasta ja väkivallasta, yhdestä hänen kertomustensa ydinaiheista.

Blasim on kirjoissaan käsitellyt laajasti synnyinmaansa Irakin väkivaltaista historiaa ja sen vaikutuksia ihmisiin. Kertomusten aiheina eivät ole niinkään sodan ulkoiset seuraukset vaan nimenomaan se, millaisia tuhoja väkivalta tekee ihmisen mielessä. Psykologisia vaikutuksia kuvatessaan Blasim käyttää monenlaisia kirjallisia keinoja. Hänen tuotantoaan on luonnehdittu maagiseksi realismiksi, mutta itse hän puhuu mieluummin painajaisrealismista. Monille hänen teksteilleen leimallinen unen logiikkaa noudatteleva muoto palvelee käsiteltäviä teemoja, ja väkivaltainen todellisuus vääntää kerromman oudoille mutkille.

Vaikka Blasimin kertomusten miljöönä on usein Irak, on selvää, että hän kuvaa universaaleja ilmiöitä: "Kun kirjoitan autopommista Irakissa, en puhu vain yhdestä tietystä tapauksesta vaan väkivallasta, joka on ollut samaa aina luolamiesten ajasta nykyaikaan."

Blasim viittaa Tampereen vuoden 1918 tapahtumiin, joita käsittelevän kirjan huomaan hänen kirjahyllystään. "Eivätkö Isis-taistelijoiden leikkaama pää ja Tampereen kaduilla viruva ruumis ole saman asian ilmentymiä? Sisällissotia on kaikkialla. Se on meidän ihmisten tarina, ei vain yhden maan tarina, eli itse asiassa se yhdistää meitä."

Kirjallisuuskkin näyttäytyy Blasimille ilmiönä, joka kytkee yhteen ihmisiä eri puolilla maailmaa: "Pohdin usein, mikä

on se linkki, joka yhdistää pienessä maalaiskylässä asuvaa ihmistä, joka lukee **Dostojevskia**, niihin jotka lukevat samaa kirjailijaa Helsingin metrossa tai Ranskassa joen rannalla. En pidä väitteistä, joiden mukaan kirjailijat suuntaavat sanansa esimerkiksi arabiankielisille tai länsimaisille lukijoille. Itse ajattelen kirjoittavani kenelle tahansa missä ikinä maailmassa hän sitten onkaan."

Istumme Blasimin kotona Itäkeskuksessa. Hänen työpöytänsä edessä avautuu avara näkymä kerrostalojen talvenharmaaseen tilkkutäkkiin. Maahanmuuttajataustaisten ihmisten asuinalue on Blasimin mukaan kotiinsa paikka asua, tai oikeastaan hän sanoo sopeutuvansa minne tahansa. Sen uskoo helposti, sillä omien havaintojeni mukaan hän solahtaa poikkeuksellisen hyvin ympäristöönsä. Olen istunut hänen kanssaan baarissa sekä Tampereen Pispalassa että Helsingin Kontulassa, hänen kahdessa aiemmassa asuinpaikassaan, ja molemmissa ihmiset kävivät jonossa tervehtimässä häntä. Miehessä on ilmeistä karismaa, jonka lähiöbaarin kanta-asiakaskin oitis tunnistaa.

Eri taiteenlajit keskustelelevat

Blasimin uusin, viime vuonna suomeksi ilmestynyt teos, *Kelloja ja vieraita* (WSOY 2021, suom. Sampsä Peltonen), sisältää kaksi erillistä mutta teemoiltaan yhteen kytkeytyvää kertomusta. *Eliaksen seikkailut Isis-maassa* sijoittuu Isisin hallitsemaan Mosuliin, *Sololand* puolestaan saman nimiseen paikkaan, jossa Blasim kertoo yhdistelleensä eri pohjoismaiden piirteitä. Aluksi ollaan siis tilanteessa, joka pakottaa ihmiset maanpakoon, sitten taas siellä, mihin pakolaiset päätyvät: muuta yhteistä kirjan hahmoilla tai tapahtumilla ei ole. Molempia tapahtumapaikkoja leimaa väkivalta ja rasismi, sillä turvalliselta vaikuttava pohjolakin väläyttää lopulta alkukantaisia torahampaitaan. *Sololand* muistuttaa **Lars von Trierin** *Dogville*-elokuva, jossa yhteisöön saapuu vieras hahmo. Sen teemana on vieraanvaraisuus ja sille asetetut ehdot."

Kelloja ja vieraita -kirjalla on hieman poikkeuksellinen historia, sillä sen ensimmäinen osa oli alun perin televisiosarjan ja toinen osa taas elokuvan käsikirjoitus. Kun pandemia pisti aikataulut uusiksi, Blasim keksi muokata tarinoista kirjan. "Siitä syystä se ei edusta ihan totuttua tyyliäni."

Suunnitelma kuusiosaisesta Mosulin Dominikaanikirkkoon sijoittuvasta televisiosarjasta elää kuitenkin yhä, sillä Blasim on saanut Suomen elokuvasäätiöltä apurahan kolmen ensimmäisen osan jatkokehittelyyn. Siirtyminen välineestä ja taideajasta toiseen on ominaista Blasimille: "En pidä itseäni varsinaisesti kirjailijana vaan taiteilijana. Opiskelin aikoinani Bagdadissa elokuvaohjaajaksi, ja useimmat kirjoittamani tarinat ovat saaneet vaikutteita nimenomaan elokuvista. Kriitikot etsivät kirjoistani viittauksia kirjallisuuteen ja näkevät siellä **Kafkan**, mutta eivät välttämättä huomaa **Tarantinoa** ja **Tarkovskia**."

Pari vuotta sitten ilmestyneestä *Allah99*-romaanista (WSOY 2019, suom. Sampsä Peltonen) löytyy roppakaudella viittauksia myös kirjallisuuteen. Esimerkiksi **Italo Calvinon** romaani *Herra Palomar* näyttelee siinä tärkeää osaa. Samainen opus kulki Blasimin mukana koko hänen viitisen vuotta kestäneen pakoatkinsa ajan Irakista Suomeen. Kun kysyn, miksi juuri tuo kirja, Blasim alkaa ylistää Calvinoa: "En pidä samanlaisista kirjailijoista kuin itse olen, ja Calvino on aivan erilainen. Hän jättää tilaa itsensä ja aiheen väliin. Toisin kuin minä, joka syök-syn suin päin aiheeseeni, suorastaan fyysisellä voimalla. Irakissa meillä on tietty sekasortoinen rytmi, mutta Calvino on viisas ja maltillinen, hän pysähtyy kaikessa rauhassa yksityiskohtiin, tarkastelemaan vaikkapa lintua. Minä siis tavallaan pakenin hänen tekstiinsä, siitä sai happea jota hengittää."

Aika ajoin käy niin, että Blasim menettää kiinnostuksensa kirjoittamiseen, mutta *Allah99*-romaanin sai hänet innostumaan siitä uudelleen: "Allah ysisyissä halusin leikkiä erilaisilla sekoituksilla kirjallista ja visuaalista, syvällistä ja pinnallista, banaalia ja filosofista, kotimaata ja maanpakoa, rakkautta ja seksiä. Sekoitan siinä myös erilaisia tekstilajeja, kuten sähköposteja oppineelta mieheltä, joka valmis-telee käännöstä **Emil Cioranin** teksteistä. Niiden mallina ovat ystäväni ja mentori **Adnan al-Mubarakin** minulle lähettämät viestit, joissa hän valoi minuun toivoa ja intoa jatkaa kirjoittamista. Hän myös muistutti minua aina siitä, että sisäinen on ulkoista tärkeämpää ja kehotti ottamaan mallia **William Faulknerista** ja **James Joycesta**. *Allah99* juhlii kirjoittamista, sillä kirjallisuus pelasti elämäni."

Adnan al-Mubarak (1935–2017) oli irakilainen kääntäjä ja kirjailija, jonka

kirjeenvaihtoa Blasimin kanssa on julkaistu irakilaiseen nykykirjallisuuteen erikoistuneella verkkosivustolla. Luokiteltua kaihtava romanialaissyntyinen filosofi Emil Cioran (1911–1995) on tunnettu pessimistisistä ajatelmistaan: "Minua huvittaa Cioranin ajatus siitä, että elämä on kuin silta, jonka molemmilla rannoilla on pimeää, ja kun siltaa sitten ylittää, jostain tulee vähän valoa ja ihminen yrittää ymmärtää mistä on kyse, ja sitten tulee taas pimeää ja hän kuolee," Blasim sanoo ja purskahtaa nauruun.

Arabian kielen väärinkäyttäjä

"Annahan kun jatkan vielä mielikuvituksen merkityksestä. Minulle nimenomaan mielikuvitus on kieli jota käytän, eivät sanat kirjoissa, kuvat elokuvissa tai ääni podcasteissa. Mielikuvitus on se, mikä yhdistää näitä kaikkia toisiinsa. Tästä syystä minusta ei pidetä arabiankielisessä maailmassa. En kunnioita tarpeeksi kirjallisen kielen kauneutta vaan keskityn mielikuvitukseen."

Blasim viittaa ristiriitaiseen asemaansa arabiankielisen kirjallisuuden kentällä. Hänellä oli vuosien ajan suuria vaikeuksia saada tekstejään julki arabiaksi, ja nyt niitä julkaisee Italiassa majaan

"Allah99 juhlii kirjoittamista, sillä kirjallisuus pelasti elämäni."

KUKA?

Hassan Blasim

- syntyi Irakissa vuonna 1973
- kansainvälisesti tunnettu ja moninkertaisesti palkittu kirjailija, elokuvakäsikirjoittaja ja ohjaaja
- kirjoittaa arabiaksi, teoksia käännetty yli 20 kielelle
- ohjannut lyhytelokuvia Ylelle
- asettui Suomeen 2004 jouduttuaan pakenemaan Irakista hallintoa kritisoivien filmiensä vuoksi

Blasim Puhoksen ostarilla.
Itä-Helsinki on kirjailijalle koti.

*”Jos yrität
Arabiemiraatteihin
laukussasi jokin
minun kirjoistani,
virkailijat
takavarikoivat
sen kuin
huumepaketin.”*

pitävä kustantamo. Ne ovat herättäneet suoranaista raivoa konservatiivisessa kirjakulttuurissa. Blasimin kuvaus kirjojen vastaanotosta arabiankielisissä maissa hätkähdyttää, mutta tulee samalla todistaneeksi kirjallisuuden voimasta:

”Jos yrität Arabiemiraatteihin laukussasi jokin minun kirjoistani, virkailijat etsivät kirjan nimen tietokoneelta ja takavarikoivat sen kuin huumepaketin. Beirutin kirjamesuilla kustantajani sai pommiuhkauksen, jossa vaadittiin runokirjani poistamista pöydiltä. Bagdadissa kirjakauppa paloi poroksi, ja syynä on yleisesti pidetty nimenomaan minun kirjojeni esilläoloa.”

Jos ei tunne arabiankielistä kirjakulttuuria, saattaa olla vaikea ymmärtää Blasimin kirjojen herättämiä aggressioita. Kyse ei ole ainoastaan aihevalinnoista vaan myös kirjoitustavasta: ”Minulla

on kieliongelma. Käytän likaista kieltä ja rikkonaista kielioppia toisin kuin arabiankielisessä kirjallisuudessa on totuttu. Kielihän on aina kirjailijalle eräänlainen vankila, koska sen avulla ei voi ilmaista itseään haluamallaan tavalla, mutta arabiankielisessä maailmassa siihen liittyy muitakin rajoitteita. Arabian kielellä ei tosiaankaan voi kirjoittaessaan leikkiä miten haluaa. Monet aiheet kuten seksi, politiikka ja uskonto ovat tabuja, mutta myös kirjallisuuden kieli itsessään on tabu, sillä arabia on Koraanin pyhä kieli, jota pitää käyttää kunnioittavasti.”

Vaikka arabiaa puhutaan eri tavoin eri puolilla Lähi-itää ja Pohjois-Afrikkaa, on vain yksi kirjoitetun kielen standardi. Arabiaa puhuvat ihmiset eivät siis välttämättä ymmärrä kaikkea toistensa puheesta, mutta ainakin kouluja käyneet

pystyvät lukemaan samoja tekstejä. Tämä tarkoittaa sitä, että puhuttu ja kirjoitettu kieli ovat erkaantuneet toisistaan. Blasim on rikkonut tätä jakoa käyttämällä teoksissaan puhekieltä ja kirjoittamalla kokonaisen romaanin Irakin arabiaksi. Alkuteos on toistaiseksi julkaistu vain verkossa, mutta siitäkin on jo ilmestynyt painettu käännös. ”Ja kaikista maailman kielistä serbiaksi”, Blasim nauraa ja kaivaa kirjan hyllystään. Kääntäjä on professori, joka on erikoistunut juuri Irakissa puhuttuun arabian muotoon.

Käännöksiä hänen teksteistään on ilmestynyt jo noin neljäkymmenellä kielellä, viime aikoina etenkin Aasiassa, esimerkiksi Filippiineillä ja Afganistanissa. Erikielisiä versioita on pitkä rivi Blasimin työhuoneen kirjahyllyssä. ”Pakistanissa on vastikään ilmestynyt urdunkielinen pi-

Kun haluat tietää lisää

raattikäännös. Mutta ei se minua oikeastaan haittaa, on vain hienoa että ovat sen tehneet. Enkä minä muutenkaan ole rikastunut kirjojeni käänöksillä, ei niistä minulle saakka mitään heru.”

Kirjailija kansakuntien välissä

Blasim on siksikin vaikeasti määriteltävä kirjailija, että hän liikkuu suvereenisti useammalla kuin yhdellä kirjallisuuden kentällä. Hänellä on tietty asema nykyisessä kotimaassaan Suomessa: hän on saanut palkintoja, apurahoja ja residenssipaikkoja sekä osallistunut yhteiskunnalliseen keskusteluun. *Kelloja ja vieraita* ilmestyi ensimmäisenä nimenomaan suomenkielisenä laitoksena. Monet hänen kertomuksistaan myös sijoittuvat Suomeen.

Toisaalta hän on arabiankielisen kirjallisuuden rakastettu ja vihattu uudistaja, jonka teokset puhuttelevat diasporassa eläviä lukijoita. Kolmanneksi hänellä on paikkansa kirjallisuuden kansainvälisellä kentällä, jossa häntä juhlietaan sekä paikallisen näkökulman tarjoamisesta Irakin konfliktiin että tyylitaiturina, jonka teoksia verrataan **Gabriel Garcia Márquezin**, **Roberto Bolañon** ja Franz Kafkan tuotantoihin.

”Ennen kaikkea huumori merkitsee toivoa; sitä että tragediainkin keskellä on tilaa elämälle.”

Blasimin novellit nousivat kansainväliseen tietoisuuteen niiden englanninkielisten käänösten kautta. Suomessakin häneen kiinnitettiin huomiota vasta, kun hänen esikoiskirjansa sai huomiota englanninkielisessä mediassa. Blasimin suomalaisen kustantajan edustaja onkin kertonut, että ensimmäistä kertaa uralaan hän otti yhteyttä ”käännöskirjailijaan” soittamalla tälle Helsinkiin.

Uudet käänökset merkitsevät jatkuvasti myös kutsuja kirjallisuustapahtumiin ympäri maailmaa. Blasim on piakkoin matkustamassa Hollantiin katsomaan *Allah99*-romaanista tehtyä näyttämöversiota. Ruotsissa taas tehtiin viime vuonna *Irakin purkkajeesus* -koelman novelleihin perustuva näytelmä. Blasimia pyydetään osallistumaan myös arabiankielisten maiden tapahtumiin, mutta koska hänellä on ehtona täydellinen sananvapaus, vierailut eivät toteudu.

Kun kysyn, millaista on liikkua erilaisilla kirjallisuuden kentillä, Blasim alkaa puhua teemasta, jota hän sanoo paraikaa kehittelevänsä: ”Tulevaisuus on ihmisten, joilla on joustava identiteetti ja jotka pystyvät tarpeen tullen siirtymään identiteetistä toiseen. Sen vastakohta on kiinteä identiteetti, mikä tarkoittaa elämistä muurien sisällä. Ajatellaanpa vaikka suomalaisen kirjallisuuden linnaa. Kun joku lähestyy sitä, tornista huudetaan avaamaan portti ja sen jälkeen sulkemaan portti. Sitten tulokas tutkitaan ja lopulta potkaistaan pihalle ja sanotaan, että kirjallisuutesi ei kuulu tänne vaan arabialai-

seen linnaan. Se, miten kirjallisuus tässä ymmärretään, on vastoin koko kirjallisuuden ideaa. Kirjallisuus joustaa, mielikuvitus ei tunne rajoja. Esimerkiksi arabiankielisen kirjallisuuden linnassa mielikuvituksen ei anneta elää vapaana vaan kirjallisuus lukitaan vankilaan, ja juuri sieltä haluamme paeta.”

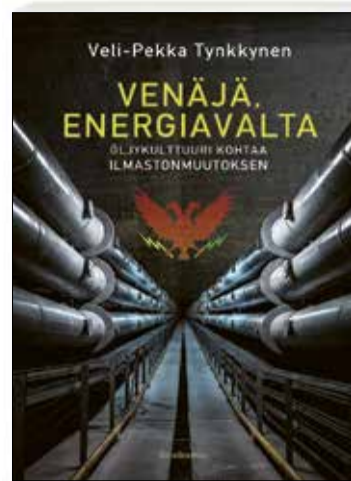
Selviytymiskeinoina huumori - ja unohtus

Uusista ideoistaan puhuessaan Blasim ei vielä tiedä, minkä muodon ne saavat: kirjan, elokuvan, podcastin tai jonkin näiden sekoituksen. Teemana tulee joka tapauksessa olemaan rikkinäisyys tai murtuminen. ”Rikkinäiset suhteet, rikkinäinen kieli... Kun siirtyy kulttuurista toiseen, moni asiaa särky. Se on ihmisellä myös jonkinlainen perusasetus. Hyvä esimerkki on se, kuinka aikuistuessamme suhteemme lapsuuden perheeseen katkeaa, ja lopulta me selviämme siitäkin. En siis tarkoita rikkinäisyydellä välttämättä mitään suurta tragediaa vaan jotain sellaista, mitä meille kaikille tapahtuu koko ajan.”

Elämäntarinan ja kirjojen kritiikkien perusteella Blasimista saa helposti kovin vakavan kuvan. Se katoaa kuitenkin nopeasti kasvokkaisuissa kohtaamisissa kirjailijan kanssa: ”Minähän en ole kovin vakava henkilö, naureskelen vähän kaikelle. Lukijani saattavat joutua tilanteeseen, jossa he nauravat autopommin kaltaiselle tragedialle. Huumori on selviytymiskeino myös kaikille niille, jotka elävät keskellä sotaa. Siitä tulee väkisininkin mustaa, outoa ja vinksahantutta. Mutta ennen kaikkea huumori merkitsee toivoa; sitä että tragediainkin keskellä on tilaa elämälle. Irakissa ihmiset ovat huolissaan siitä, että he kuolevat jollain naurettavalla tavalla, esimerkiksi putoamalla kadussa olevaan aukkoon. Elämä ei lopultakaan ole paikalleen jähmettynyttä vaan joustavaa, koska lopulta jokainen katoaa täältä. Vasta kuolema on se todellinen tragedia, mutta sillekin voi nauraa – kunnes kuolee.”

Blasim puhuu kirjallisuudesta ihmiskunnan muistina. Nykyään vallalla oleva ”pikatieto”, *fast knowledge*, hyljeksii kaikkea sitä, mitä ihmiskunta on oppinut aiemmista virheistään. *Kelloja ja vieraita* -kirjassa Isis-sotilaiden orjuuttama Sara pitää nuorelle Eliakselle viisaan puheen ”muistin ja unohtuksen pelistä”, jossa hallitsevina tunteina toimivat rakkaus ja pelko:

”Kansanviisauksissa ja rakkauslauluissa tuodaan usein esiin, että ongelmat on hyvä unohtaa, eikä siinä mitään: jos muisti ei olisi niin mutkikas mysteeri kuin se on, me joutuisimme elämään alati menneisyyden painajaisen kynsissä. Jos me joskus vielä selvämme hengissä tästä Isisin painajaisesta, meistä jokainen tulee muistamaan Mosulin kirkon tapahtumat omalla tavallaan, sillä usko pois, Elias, muistikuvat eivät ole mitään todellisten kokemusten toisintoja niin kuin dokumenttielokuvat. Jokainen meistä tulee muistamaan tapahtumat tunteittensa ja pelkojensa kautta. Se, millä tavalla muistikuvat rakentuvat, on kiinni tietämyksemme määrästä, mieltymyksistämme, ajattelutavostamme ja kaikista niiden jälkeen tulevista kokemuksistamme. Jokainen meistä tulee lopulta heijastaneeksi samoista tapahtumista erilaisen elokuvan sielun valkokankaalle.”

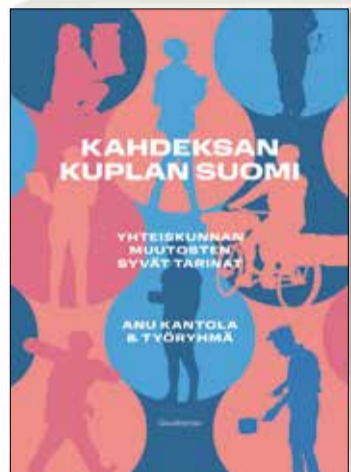

Veli-Pekka Tynkkynen

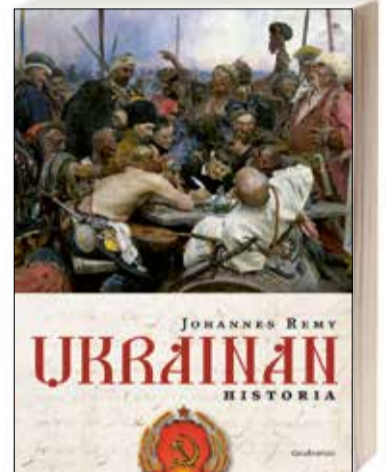
Venäjä, energiavalta

Öljykulttuuri kohtaa ilmastonmuutoksen

Öljy ja kaasu mahdollistavat Putinin rajattoman vallan sekä väkivaltakoneiston rahoittamisen. Tätä selittävät Venäjän fossiilienergian poliittista valtaa keskittävä voima sekä sen tarjoama ulkopoliittinen vipuvarsi. Vaikka maa on täysin riippuvainen öljystä ja kaasusta, sillä olisi valtavine luonnonvaroineen kaikki edellytykset muuttua myös uusiutuvan energian suurvallaksi.

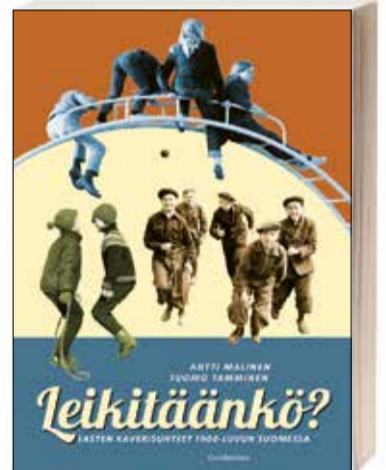
Suomalaiset ovat astuneet 2000-luvulla uuteen, entistä kovempaan maailmaan. Ymmärrämmekö enää toisiamme?

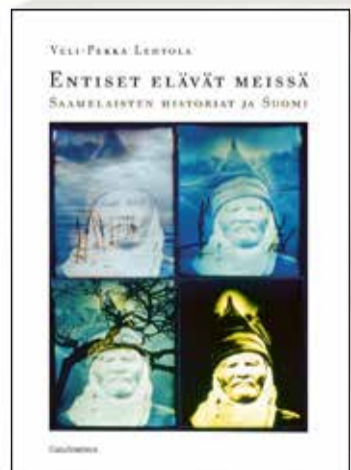
Ukrainan historia on helposti lähestyttävä perusteos kaikille, jotka haluavat ymmärtää maan historiaa ja sen nykyisiä tapahtumia.

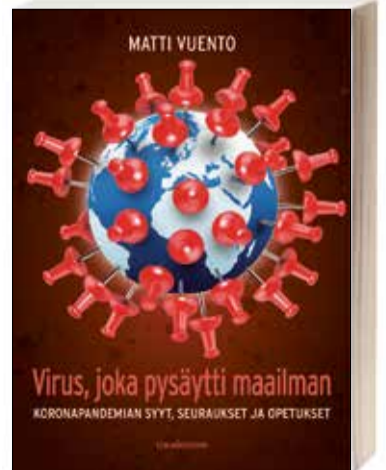
Miten jokapäiväinen elämä, sitä määrittävä politiikka sekä taustalla vaikuttavat ajattelutavat kytkeytyvät ympäristökriseihin?

Millaista oli suomalaislasten elämä 1900-luvulla kotona ja koulussa, kaveriporukoissa ja yksin? Kuinka ystävyysuhteet muodostuivat?

Ajankohtaisessa teoksessa esiin pääsee saamelaisten elävä elämä, ”meijän tarinat”.

Tukeva ankkuri kaikille, jotka luovivat koronavirusta koskevassa uutis- ja tietotulvassa.

Tilaa uutuuskirjat kauppa.gaudeamus.fi

Susan Abulhawa
Rakkautta maailmaa vastaan

Like 2022
Suom. Anna-Mari Raaska

Palestiinalaisten ääni

Abulhawan kolmas romaani kuvaa miehittyjen kohtaloa

PALESTIINALAINEN Nahr istuu ja odottaa israelilaisessa vankilassa. Välillä joku käy vierailemassa, mutta muuten elämä on vailla rytmiä. Lukija ei tiedä, mitä nainen on tehnyt tai mistä häntä syytetään. Vaatimasta vaadittuaan Nahr saa lopulta selliinsä kynän ja paperia ja alkaa kirjoittaa tarinaansa. Näin alkaa palestiinalais-amerikkalaisen Susan Abulhawan kolmas romaani, *Rakkautta maailmaa vastaan*.

Nahr syntyy Kuwaitissa, jonne osa Israelin vuosien 1948–1949 sodassa karkottamista palestiinalaisista on asettunut. Kuwaitissa tanssia rakastava Nahr tutustuu epäilyttävään Um Buraq -nimiseen naiseen, joka alkaa kaupitella häntä korkeassa asemassa oleville miehille. Kuwaitista matka jatkuu Jordaniaan ja lopulta Palestiinaan, jossa Nahr ajautuu osaksi Israelin miehitystä vastustavaa ryhmää.

Rakkautta maailmaa vastaan kytkeytyy Abulhawan aiempien romaanien tavoin tiiviisti Israel-Palestiinan historiaan, kuten esikoisteos *Jeninin aamut* (suom. Pauliina Klemola 2010) ja toinen romaani *Sininen välissä taivaan ja veden* (suom. Terhi Kuusisto 2015). Esikoisteos oli kansainvälinen bestseller ja teki Abulhawasta yhden tunnetuimmista palestiinalaistautaisista romaanikirjailijoista.

Poliittinen ja yksipuolinen?

Abulhawan romaaneja on moitittu mustavalkoisiksi ja poliittisiksi. Esimerkiksi ranskanjuutalainen filosofi ja kirjailija Bernard-Henri Lévy on kuvannut Abulhawan proosaa kokoelmaksi Israel- ja juutalaisvastaisia kliseitä, jotka on vain puettu fiktion muotoon. Määritelmä on epäreilu ja henkii yleisesti Israeliin myönteisesti suhtautuvien tahojen tapaa kutsua juutalaisvastaiseksi kaikkea, joka pyrkii vähänkään tuomaan esiin palestiinalaisten näkökulmaa.

On totta, ettei Abulhawa juurikaan käsittele teoksissaan israelilaista näkökulmaa, mutta miksi hänen edes pitäisi? Fiktiota ei yleisesti arvoteta sen perusteella, kuinka monesta näkökulmasta se asioita tarkastelee. Olisiko esimerkiksi **Dostojevskin** pitänyt *Rikoksessa ja rangaistuksessa* pureutua murhaajan mielenliikkeiden lisäksi myös murhattujen ajatuksiin ja arvoihin? Onko **Amos Ozin** muistelmateos *Tarina rakkaudesta ja pimeydestä* yksipuolisen poliittinen, jos se kertoo Israelin valtion synnystä ”vain” juutalaisesta näkökulmasta?

Ajatus Israel-Palestiina-konfliktin ”tasapuolisesta” käsittelystä on peräisin Israelin puolelta, ja sillä on pyritty peittelemään ja oikeuttamaan muun muassa yli 50 vuotta kestänyt Palestiinan miehitys ja kansainvälisen oikeuden vastaisten siirtokuntien rakentaminen. Miten ylipäättään miehittäjän ja miehitetyn, sortajan ja alistetun välistä tilannetta voisi kuvata tasapuolisesti?

Mitä jää jäljelle?

Abulhawan teosten pohjavire on toki hyvin poliittinen, mutta se ei tee hänen teoksistaan huonoja. Se ei myöskään tee niistä erityisen hyviä, sillä prosaistina Abulhawan taidot ovat rajalliset. *Jeninin aamu-*

kaa ja arvonimiä. Kursivoitujen sanojen viidakossa lukijaa helpottaa kirjan alkuun liitetty sanasto, josta vierasperäisten sanojen merkityksiä voi halutessaan tarkistaa.

Kirjan yksipuolisuudestakin voidaan olla montaa mieltä. Kyllä, israelilaiset ovat julmia, kasvottomia miehittäjiä, jotka kuitenkin vastaa sitä kuvaa, mikä palestiinalaisilla heistä on. Kummallakaan kun ei ole sen suurempaa kosketuspintaa toisen osapuolen elämään. Tarvittaessa Abulhawa osaa katsoa myös palestiinalaisuutta kriittisesti. Homoseksuaalisuutta ei sallita, ja jonkinlainen panarabialainen solidaarisuus on osoittautunut historian saatossa pitkälti illuusioksi.

Nahria ympäröivä maailma on toden

T. Sauppe

ja lukiessa on selvää, että kyse oli selvästi taitojensa ääri rajoilla taiteilevasta kirjailijasta, vaikka tietyn rosoisuuden voikin katsoa kuuluvan esikoisteoksiin.

Rakkautta maailmaa vastaan on kokonaisuutena hallitumpi ja osoittaa, että Abulhawa on kehittynyt kirjoittajana. Kirjaan ehdettu ajallinen kaari on kuitenkin melko pitkä, ja tapahtumia on melkoinen määrä. Arabian kielen fraseologia vuolaine kohteliaisuuksineen on hauskaa luettavaa, mutta muuten henkilöiden välinen dialogi tuntuu kankealta.

Henkilöhahmoja on paljon, mutta vain muutama heistä jää kunnolla mieleen. Nahrin ohella monipuolisimmaksi hahmoksi nousee miehiä syvästi vihaava Um Buraq, joka parittajana hyväksikäyttää muita naisia mutta myös suojelee heitä.

Abulhawa korostaa ja alleviivaa palestiinalaisen kulttuurin eri piirteitä kuvaamalla yksityiskohtaisesti tapoja, ruo-

Abulhawan romaaneja on moitittu mustavalkoisiksi ja poliittisiksi.

teolla vailla rakkautta ja epätoivoisen taistelun sävyttämä. Ihmisten kyky tehdä toisilleen pahaa tuntuu loputtomalta. Rikkinäisenkin ihminen voi kuitenkin lopulta eheytyä. Ajatusta voi pitää latteana ja kuluneena, mutta Abulhawa ei silti sorru imelyyteen. Abulhawan kolmannesta romaanista puuttuu kuitenkin riittävä jännite, eikä kerronta lähde oikein missään vaiheessa lentoon.

ESKO JUHOLA

Patricia Lockwood
Kukaan ei puhu tästä

Tammi 2022
Suom. Einari Aaltonen

PATRICIA LOCKWOODIN vastikään suomeksi julkaistu *Kukaan ei puhu tästä* nimetään moderniksi klassikoksi jo takakansitekstissä. Se on runoilijana ja esseistinä tunnetun tekijänsä esikoisromaanin. Markkinointiteksteissä viljellyt ylisanat asettavat jo aika paljon paineita teokselle.

Kirja ei kuitenkaan alkuun tuntunut erityisen sykähdyttävältä. Se on nokkela ja ironinen ja esittää omalla tavallaan teräviä huomioita tämän päivän somekulttuurista ja -työstä elannon lähteenä. Osansa saavat toki päivän polttavat puheenaiheet – ja se kuinka polttavia ne tosiasiassa ovat.

Eräässä varsin kuvaavassa kohdassa päähenkilön aviomies toteaa vaimonsa ilmeen olevan täysin kuollut tämän keskittyessä kiihkeään Twitter-keskusteluun. Päähenkilöä sanat loukkaavat, sillä hän kokee ”elävänsä väkevämmin kuin koskaan.”

Teoksessa on kaksi osaa, ja sen tyyli on fragmentaarinen ja toteava. Se koostuu lyhyistä kappaleista, jotka varsinkin alkupuolella tuntuvat toisistaan irrallisilta. Romaanin alusta ei ollut aivan helppo saada otetta. Henkilöt ja aiheet tuntuvat etäisiltä. Fragmentaarisuus säilyy läpi romaanin, mutta toinen osa muodostaa kuitenkin yhtenäisemmän ja jatkuvan kokonaisuuden. Henkilöt tulevat lähemmäs, ja tarina alkaa väkisinkin koskettaa.

Romaania on kuvattu hauskaksi ja musertavaksi. Nähtävästi kirjan ensimmäinen osa nähdään hauskana ja toinen musertavana. Pikemminkin molemmat osat ovat musertavia. Nokkelat kärjistyks ”portaalin” vaikutuksesta tekevät vain surulliseksi.

Romaanin toisessa osassa some-teema saa rinnalleen perheen yksityisen, odottamattoman ja ravistelevan tilanteen. Tämä on teoksen koskettavinta ja vaikuttavinta antia – miksi kukaan ei puhu tästä? Lukiessani mietin jopa, että ensimmäinen osa on turha, koska se mitä halutaan sanoa, on niin selkeästi toisessa osassa. Toisaalta ilman osien välistä kontrastia, ensimmäisen aiheiden turhuutta, jälkimmäinen ei olisi yhtä vaikuttava.

On vaikea sanoa, mitä ajatella kahden näin erilaisen teeman yhdistämisestä. Alkuosa asettaa lukijan ajatukset kyynisen viiltävään yhteiskunta-analyysiin, ja tämän takia toinen osa pääsee hämmentämään ja yllättämään. Alkuosa tuntuu merkityksettömältä – ja se taitaa olla romaanin tarkoituksin.

ELINA SIVULA

Max Porter
Francis Baconin kuolema

WSOY 2022
Suom. Irmeli Ruuska

FRANCIS BACONIA (1909–1992) pidetään yhtenä 1900-luvun merkittävimmistä brittiläisistä taidemaalareista. Bacon maalasi usein tuskaisen oloisia ihmishahmoja, joiden piirteet olivat groteskin vääristyneitä. Itseoppineen ekspressionistin tavoite oli kuvata ihmiselon syvintä olemusta brutaalisti ja kaunistelematta.

Taiteilijan oma elämä oli värikäs ja levoton. Dublinissa syntynyt Baconin isä heitti alaikäisen poikansa ulos järkyttyään tämän homoseksuaalisuudesta. Bacon ajautui pikkurikosten ja uhkapelaamisen kautta Lontoon Sohon boheemipiireihin rypiskelemään ja syntymään taiteilijaksi.

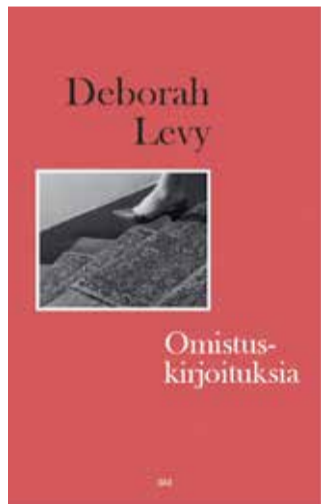
Max Porter (s. 1981) taas tunnetaan omintakeisista ja kokeellisista romaaneistaan *Surulla on sulkapeite* ja *Lanny*. Sutjakassa 70-sivuisessa pienoisoromaanissa *Francis Baconin kuolema* hän kuvaa ihailemansa taiteilijan viimeisiä päiviä espanjalaisessa hoitokodissa. Porterin kunnianhimoidea on sanallistaa Baconin maalauksia ja kuolintoreissaan kituvan taiteilijan ajatusmaailmaa. Taiteilijan sisäinen ääni sekoittuu välillä dialogiin vuoteen vierellä istuvan nunnan kanssa. Muoto taipuu vahvasti proosarunon suuntaan.

Bacon käy hourailen läpi töidensä syntyä ja myös niiden vastaanottoa sekä dekadenttia elämäänsä, erityisesti myrskyisiä ihmissuhteitaan. Rönsyilevän vyörytyksen kanssa ei pääse helpolla ainakaan sellainen lukija, jolle Baconin vaiheet eivät ole tuttuja. Paikoin räväkkä ja alatyylinen pudottelu ja ranskan- ja espanjankielisten fraasien mukaan heittely tuntuvat isetarkoituksellisilta ja vieraannuttaviltakin tyylikeinoilta.

Porter tavoittaa kuitenkin hyvin Baconin taiteen hysteerisen ja mädän tunnelman. Suomentaja **Irmeli Ruuska** puolestaan on oivallisesti sinut Porterin kerronnan kanssa, minkä hän osoitti jo aiemmissa Porter-käännöksissään.

Romaanin puolivälissä Porter tuntuu istahtavan Baconin vuoteen viereen puhumaan omasta kirjastaan: ”Se on yritys ilmaista tunteeni sellaista maalaria kohtaan, johon minulla on ollut jo kauan epämuodikas fiksaatio. Se on yritys siirtää taidehistoria sivuun ja antaa maalausten puhua.” Tämä intohimoprojekti onkin ihan kelpo yritys, vaikka ei yllä vaikuttavuudessa Porterin aiempien romaanien tasolle. Teos saa kuitenkin odottamaan mielenkiinnolla kiehtovan kirjailijan seuraavaa siirtoa, eikä tällaista kokeilevampaa proosaa mitenkään liikaa suomeksi käännetä.

TOMMI KUMÉN

Deborah Levy
Omistuskirjoituksia

S&S 2022
Suom. Pauliina Vanhatalo

NAISEN pitkä avioliitto on päättynyt ja lapset ovat lentämässä pois pesästä. Elämä on murroksessa, ja nainen alkaa haaveilla isosta talosta ja granaattiomenapuusta. Haaveet tuntuvat kuitenkin olevan kaukana ja saavuttamattomissa. ”Oli ilmeisesti eri asia hankkia talo kuin hankkia koti”, kirjoittaa **Deborah Levy** omaelämäkerrallisen trilogiansa viimeisessä osassa *Omistuskirjoituksia*.

Englantilainen Deborah Levy syntyi Etelä-Afrikassa, mutta on asunut teini-ikäisestä saakka Britanniassa. Levy on kansainvälisesti arvostettu kirjailija, jonka laajaan tuotantoon kuuluu niin näytelmiä, runoja kuin useita palkittuja romaaneja. Suomessa Levy on harmillisesti tähän asti pysynyt suurelle yleisölle jokseenkin tuntemattomana. Siksi onkin suuri onni, että ainakin Levyn omaelämäkerralliset teokset ovat nyt ilmestyneet suomeksi.

Elämäkertateosten sarjan aloitti *Mitä en halua tietää*, jonka kirjoittamiseen Levy sai kimmokkeen **George Orwellin** esseestä *Miksi kirjoitan* (1946). Sekä Orwell että Levy pohtivat, miten heistä tuli kirjoittajia. Levyn tekstiin oman lisänsä tuo

se, että hän on nainen. Teossarja huipentuu juuri suomennettuun kolmanteen osaan *Omistuskirjoituksia*, joka on ehdottomasti sarjan paras osa ja todellinen kirjallinen herkkupala.

Levyä kiinnostaa, miten nainen voi elää älyllisesti vapaana ja miten kirjallisuus ja taide voisivat luoda uudenlaista naiskuvaa maailmassa, jossa naiset ovat vuokralaisia miehisellä maaperällä. Tätä pohtiessaan Levy tulee kuvanneeksi myös omia pyrkimyksiään tulla vapaaksi naissubjektiksi. *Omistuskirjoituksissa* kysymys omasta tilasta, *kiinteistöistä*, laajenee **Virginia Woolfin** oman huoneen tarvetta suuremmaksi. Levy liikkuu erilaisissa tiloissa, kaupungeissa ja maissa ja muistelee rakentamiaan koteja. Samalla herää kuitenkin ongelma kodista perinteisesti hyvin sukupuolittuneena tilana.

Omistuskirjoituksia on monikerroksinen pieni teos, joka häilyy jossain elämäkerran, esseiden ja matkakirjan välimaastossa. Näennäisesti ohueen kirjaan mahtuu runsaasti merkityksiä ja tarkkanäköisiä havaintoja maailmasta. Levyn teksti

soljuu vaivattoman tyylikkäästi pienistä arkisista yksityiskohdista kohti laajempaa yhteiskunnallista kehystä ja kysymyksiin naiseudesta, perheestä, identiteetistä ja taiteilijuudesta.

Kirjailija itse luonnehtii kolmiosaista kirjasarjaansa *eläväksi elämäkerraksi* (living autobiography), mikä korostaa sitä, etteivät teokset yritä katsoa jälkiviisaana elettyä elämää taaksepäin. Itse asiassa ne pikemminkin herättävät lisää kysymyksiä kuin antavat vastauksia. Erityisen nautinnollista lukemisesta tekeekin juuri tekstin yllätyksellisyys. Etukäteen ei voi ennustaa, millaiseen ajatusketjuun esimerkiksi banaanipuun ostaminen vie, mutta lopputulos on aina palkitseva.

Teokset on suomentanut kirjailija **Pauliina Vanhatalo**, joka myös on kirjoittanut omasta elämästään. Hän onnistuu tehtävässään kohtalaisesti, ja hieman kaihertamaan jääkin teoksen nimen suomenos. Alkuperäinen nimi *Real Estate* nimittäin viittaa tarkemmin kysymyksiin tarpeesta omaan tilaan. Miinukseksi laskettakoon myös se, ettei sarjaan yleisön pyynnöstä huolimatta ole enää tulossa lisää osia. Siispä saamme jäädä odottamaan Levyn muun tuotannon toivottavasti hyvin pikaista suomentamista.

ESSI RÖTKÖNEN

Ole realisti, vaadi mahdottomia.

Viimeiset vuodet olemme joutuneet elämään kahden hullun, valehtelevan suurvaltajohtajan vainoharhaisessa vaihtoehtodellisuudessa. Valheiden ja propagandan ulostus on johtanut kauheaan tilanteeseen, survallan täysi-voimaiseen mielipuoliseen hyökkäyssotaan Euroopassa.

On viimeinen aika havahtua vapaan, kriittisen ja tutkivan journalismin puolesta. On viimeinen aika havahtua puolustamaan perusteltua painettua sanaa, faktapohjaista kriittistä tietokirjallisuutta ja avarakatseista kauneutta tavoittelevaa fiktiota. Kaiken internetin tarjoaman minä-höpötyksen ja pseudotiedon yli.

Siksi meillä on Rosebud, siksi meillä on Sivullinen. Hyvin suuren valikoiman kirjakauppa täynnä tietoa ja kaunoa. Luke Hardingista Anne Appelbaumiin, Jared Diamondiin ja Naomi Kleiniin. Svetlana Aleksijevitsista Andrei Kurkoviin, Tolstoihin, Dostojevskiin ja Camusiin.

Käy taisteluun vapaan maailman puolesta. Kulje kirjojen maailmaan, ympäristöön, jossa sana, kynä ja paperi muuttuvat aseiksi.

ROSEBUD Kaisaniemenkatu 5
SIVULLINEN Kaisa-talo
Helsinki

Uudistunut Rosebud Citycenter Makkaratalossa *
Tiedekulma Yliopistolla * Mariankadun korttelikauppa *
Kuopion Rosebud Kauppahallissa

Audio
voima

KUUNTELE:
voima.fi/audio
& muut alustat

Tuotamme ja jakelemme entistäkin enemmän monimediallista sisältöä.

Tarjoamme moniäänisiä ja kiinnostavia näkökulmia aiheisiin, jotka ovat tuttuja lehdestä. Sivuiltamme löydät myös lehdessä julkaisemattomia materiaaleja.

Voiman podcastit: teatteria, jalkapalloa ja musiikkia

Laura Gustafssonin ja **Emilia Kukkalan** *Kukkala-Gustafsson Syndikaatti* tarjoilee tiivistä tajunnanvirtaa. **Riikka Hiltusen** *Puhu minulle luovuudesta* on sukellus musiikillisiin luovuuksiin. **Johanna Ruohosen** ja **Kaisu Tervosen** *Jälkipelit* analysoi jalkapalloa. **Maija Alanderin** ja **Vilppu Rantasen** *Sanavalta* käsittelee julkista puhetta, kieltä ja yhteiskuntaa. **Tuomas Rantasen** *Teatterin politiikkaa & politiikan teatteria* käsittelee esittävää taidetta ja politiikan teatraalisuutta.

Voimaa yhteistyökumppaneista

Voima jakaa alustoillaan myös yhteistyökumppaneidensa sisältöjä. Yhteistyökumppanien sisällöt eivät ole toimituksellista sisältöä.

Esittelyssä FM-taajuuksilta potkittu uutuus: Totuusradio

"*Totuusradio* tarjoilee systeemikriittistä epä-ajanmukaista ajankuvaa ja radikaaleja ajattelun ja olemisen uomia", kuvailee työryhmään kuuluva **Sonja Lampinen**. "*Totuusradio* on ennen kaikkea ajattelun ja kollektiivisen analyysin kerho, joten sen rajoja on hankalaa täsmällisesti määrittää", Lampinen pohtii.

Ohjelma syntyi vuonna 2008 ja vakiinnutti paikkansa Tampereen yliopiston Radio Moreenin iltaohjelmistossa punapoliittisen tai kapitalismikriittisen porukan julkisena kokoontumispaikkana.

"*Totuusradion* nimen valintaan liittyi postmodernia ironiaa. Sillä oli tarkoitus harjoittaa yleisön karsintaa: antaa vinkki siitä, minkä laatuista tavaraa ohjelma sisältää. Tosikot, jotka ajattelisivat *Totuusradion* tekijöiden kuvittelevan olevan yhden ja ainoan totuuden haltijoita, tuskin nauttivat ohjelman sisällöstä karsiutuisivat pois potentiaalisten kuulijoiden joukosta jo ohjelman nimen kuultuaan, eivätkä näin joutuisi tuhlaamaan aikaansa", kertoo toimittaja **Lasse Poser**.

Yli kymmenvuotinen, aiherikas radiotaival tuli päätökseensä hiljattain, kun Radio Moreeni määrättiin lopettamaan kaikki ja avustajaohjelmansa. Uudelleensyntynyt *Totuusradio* tulee silti tarjoilemaan tekijöidensä näköistä sisältöä.

"*Totuusradion* ohjelmilla on nähdäkseni yksi yhdistävä tekijä: mahdollisimman häpeilemätön, radikaali ja uusia instituutioita rakentava kapitalismikritiikki", Poser summaa.

Kuuntele myös artikkeleita - ja paljon muuta

Podcastien lisäksi *Voima* tarjoaa ääniversioita artikkeleistaan ja kurkistuksia kulissien taakse. Kuuntele esimerkiksi valkovenäläisen elokuvaohjaaja **Andrei Kureichikin** haastattelu.

Voiman podcastit:

Yhteistyössä:

Kymmenen pientä sotilaspoikaa ja yksi antisemitisti

Wikimedia Commons

Agatha Christien klassikko-romaanin vanha nimi ei ole kirjan ainoa rasistinen elementti.

TEKSTI: ESKO JUHOLA

Agatha Christien *Eikä yksikään pelastunut* on rikoskirjallisuuden klassikko, joka julkaistiin alun perin kesällä 1939 jatkokertomuksena. Saman vuoden marraskuussa tarina julkaistiin yhtenä niteenä nimellä *Ten Little Niggers*. Huomionarvoista on, että kirja tunnettiin tällä nimellä vain Briteissä. Yhdysvalloissa kirja sai nimen *And Then There Were None*, joskin vuosina 1964–1986 kirjan pokkaripainosten kanteen oli painettu *Ten Little Indians*. Briteissä kirjan nimi säilyi alkuperäisessä muodossaan aina vuoteen 1985.

Christien romaanin suomennos ilmestyi varsin nopeasti alkuteoksen jälkeen. Vuonna 1940 ilmestyneen **Helka Varhon** suomennoksen nimi poimittiin yhdysvaltalaisesta painoksesta. Suomessa kirja tunnettiin nimellä *Eikä yksikään pelastunut* aina vuoteen 1968, jolloin sen nimi vaihdettiin muotoon *Kymmenen pientä neekeripoikaa*. Nimellä *Eikä yksikään pelastunut* kirja on tunnettu jälleen vuodesta 2003.

Mitä merkitystä kirjan nimellä on? Christien kirjasta on otettu suomeksikin kymmeniä painoksia, ja se on kuulunut rikoskirjallisuuteen tutustuvien peruslukeemistoon jo vuosikymmenten ajan. Moni nykyään jo aikuinen ihminen on lukenut kirjan nimenomaan sen edellisellä nimellä ja pitää nykyistä nimeä sensurointina. Mutta voiko sensuroinnista puhua silloin, kun teknisesti ottaen kirjalle on palautettu vain sen alkuperäinen suomenkielinen nimi?

Viattomia sanavalintoja

Parnasson päätoimittajana vuosina 2005–2012 toiminut **Jarmo Papinniemi** pohtii Christien kirjan ”uutta” nimeä vuoden 2003 painoksen esipuheessa: “[– –] amerikkalainen ajattelu yksittäisten sanojen vaarallisuudesta leviää kautta maapallon, ja kirjan oikeudenomistajat ovat kieltäneet kaikkien maiden kustantajia enää käyttämästä Neekeripoika-nimeä.”¹

Kirjan sisältöön tämä häveliäisyys ei ulottunut, sillä ainoastaan kirjan nimi vaihdettiin. Tapahtumat sijoituivat edelleen Neekerisaarelle ja juonen kannalta keskeisessä lastenlorussa puhuttiin neekeripojista. Pöydältä vieraiden kuolemien myötä poistuvat patsaat ovat nekin nekeripatsaita.²

Sitä, ettei Papinniemi pohdi esipuheessaan pohdi n-sanan halventavuut-

ta on hätkähdyttävää, joskin keskustelu koko aiheesta oli tuolloin Suomessa vielä täysin uutta. N-sanan tuomitsemisen sijaan Papinniemi toteaa, että jos ”tätä romaania haluaa paheksua, olisi paikallaan tarkastella viattomien sanavalintojen sijasta sen perustana olevaa moraalaa”.³

Teoksessa murhaaja on kutsunut eristetylle saarelle kymmenen ihmistä, joilla jokaisella on tunnollaan toisen ihmisen henki. Yksi kerrallaan nämä ihmiset alkavat kuolla, minkä seurauksena varsin luonteva päätelmä on se, että Christie kannatti kuolemantuomiota. Tätä Papinniemi pitää tuomittavampana kuin yksittäistä sanaa.⁴

Käytännössä Papinniemi sortuu entäs sitten -tyyppiseen argumentointiin (engl. *whataboutism*). Se tarkoittaa, että jonkin esiin nostetun epäkohdan merkittävyys sivuutetaan nostamalla esiin jokin toinen epäkohta. Tällä tavoin keskustelu ajautuu sivuraiteille. Epäkohdat eivät kuitenkaan ole toisiaan pois sulkevia: voit aivan hyvin samaan aikaan vastustaa kuolemantuomiota ja pitää n-sanaa halventavana.

Eikä yksikään pelastunut suomennettiin uudelleen vuonna 2019. **Jaakko Kaanpään** laatimassa suomennoksessa ei enää n-sanaa mainita. Neekerisaari on englantilaisittain Soldier Island, pöydällä on sotilaspatsaita ja lorussakin puhutaan kymmenestä pienestä sotilaspojasta. Uuteen suomennokseen ei ole liitetty esipuhetta.

Juutalaiset ja raha

Olivatko Agatha Christien sanavalinnat viattomia niin kuin Papinniemi väittää? Oliko klassikkokirjailija vain ”aikansa tuote”, mihin seikkaan monet vetoavat, kun puhutaan vaikkapa vanhoissa teoksissa esiintyvistä rasismista? Tällä perusteella on esimerkiksi torpattu **Hergén Tintti Afrikassa** -sarjakuvan kieltäminen vuonna 2012. Teos ei ollut belgialaisen oikeuden mukaan rasistinen, koska sen syntyä aikana kolonialistiset asenteet olivat vallitsevia.⁵

Christien tapauksessa keskustelu on usein keskittynyt kirjan nimeen, mikä on peittänyt alleen sen, että *Eikä yksikään pelastunut* -teoksessa on myös antisemitismiksi tulkittavia aineksia. Romaanin kyseenalaisin hahmo on juutalainen Isaac Morris. Hän ei kuulu saarelle kutsuttuihin henkilöihin, vaan murhaaja on antanut hänelle tehtäväksi houkutella yksi vieraista saarelle. Aivan kirjan alkupuolella Philip Lombard keskustelelee Morrisin kanssa. Morris tarjoaa Lombardille sata guineaa siitä hyvästä, että tämä lähtee Soldier Islandille.

”[Morris] oli toistanut summan muina miehinä, aivan kuin sata guineaa ei olisi ollut hänelle raha ei mikään. [– –] Puhuesaan [Lombard] vilkaisi vastapuolta terä-

västi. Herra Morrisin paksuilla semiittisillä huulilla näkyi pieni hymyn häivähdyks [– –].”⁶

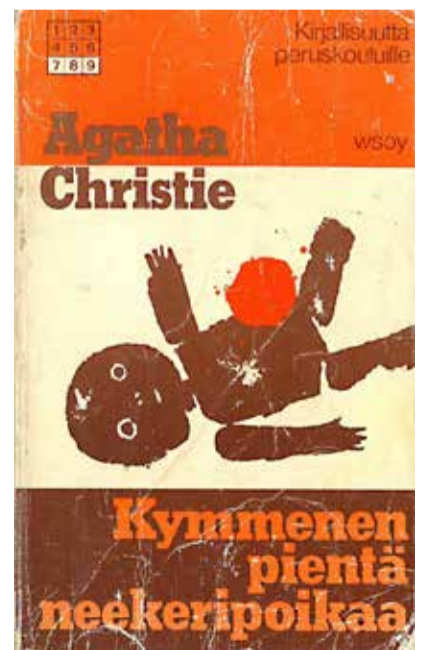
Christien kuvauksessa toistuu kaksi juutalaiseen liitettävää stereotyyppiä: raha ja ulkonäölliset erityispiirteet, tässä tapauksessa paksut huulet. Kumpikin näistä on ollut yleinen antisemitismin historiassa.

Teoksessa on myös antisemitismiksi tulkittavia aineksia.

Antisemitismi-termi keksittiin 1870-luvun lopulla, mutta juutalaisvastaisuuden historia ulottuu huomattavasti pidemmälle.⁷ Esimerkiksi koronkiskurin leiman juutalaiset olivat saaneet jo keskiajalla. Tämä johtui ensinnäkin siitä, että juutalaiset oli suljettu muun kaupan ulkopuolelle. Toiseksi katolinen kirkko otti tuolloin tiukemman linjan rahanlainaamisen suhteen. Kristitty ei saanut lainata rahaa korkoa vastaan, mutta juutalaisille tämä sallittiin.⁸

Stereotyyppinen koronkiskurijuutalaisen kuva alkoi hiipua 1800-luvulla, ja sen tilalle tuli juutalaisia pankkiireja, pörssimiehiä ja kapitalisteja.⁹ Morriskaan ei ole Christien romaanissa rahanlainaaja vaan huumekauppias. Yhtä kaikki Morrisin kautta Christie toistaa vuosisatoja

WSOY:n peruskoululaisille tekemä vuoden 1978 painos Christien klassikkodekkarista.

vanhoja stereotyyppioita rahan kanssa tekemisissä olleista juutalaisista.

Paksut huulet ja koukkunokat

Erilaisilla karikatyyrisillä piirroksilla juutalaisista on myös pitkä perinne. Kirjapainotaidon keksimisen myötä erilaisten painotuotteiden määrä moninkertaistui. Merkittävä osa eurooppalaisista oli tuossa vaiheessa vielä lukutaidotonta, jolloin erilaisista kuvista tuli hyvin keskeinen osa juutalaisiin liittyvien stereotyyppien le-

Tekeekö juutalaisten stereotyyppien toistaminen Christiestä antisemitistin?

vittämisessä.¹⁰ Juutalaisten ”tunnistettavimmaksi” piirteeksi muotoutui huomiota herättävä koukkunokka.¹¹ Myös juutalaisten huulia korostettiin.¹²

Tekeekö juutalaisten stereotyyppien toistaminen Christiestä antisemitistin? Ei välttämättä, sillä muutkin Christien hahmot olivat usein karikatyyrimaisia, mikä näkyy hyvin myös *Eikä yksikään pelastunut* -teoksessa. Yhtä kaikki Christie tuli vahvistaneeksi niitä (negatiivisia) stereotyyppioita, joita juutalaisiin oli liitetty vuosisatojen ajan.

Natsipropagandisti Mjölnerin eli Hans Schweitzerin vuonna 1943 laatimassa julisteessa syytetään juutalaisia sodasta.

Eikä yksikään pelastunut ei suinkaan ole ainoa Christien romaani, jossa viitataan juutalaisiin liitettyihin stereotyyppioihin. **Jane Arnold** toteaa vuonna 1987 kirjoittamassaan artikkelissa löytäneensä kahdestakymmenestäkolmesta Christien tarinasta viittauksia juutalaisiin tai juutalaisia hahmoja.¹³

Arnoldin mukaan Christien kuvaamia juutalaisia piirteitä ei voi pitää yksiselitteisen negatiivisena, mitä voi pitää hienoisena silotteluna. Joka tapauksessa Christie ei esitä juutalaisia teoksissaan aina negatiivisessa valossa. Esimerkiksi Christien ensimmäisessä romaanissa, *Stylesin tapauksessa*, aviopari John ja Mary Cavendish keskustelevat tohtori Bauersteinista:

”Ei siitä ole kysymys. Olen saanut tarpeekseni siitä, että tuo mies norkoilee täällä yhtenä. Sitä paitsi hän on Puolan juutalainen.”

’Pisara juutalaisverta ei ole kenellekään pahaksi’, Mary mulkaisi Johniin. ’Se keventää tavallisten englantilaisten tylsyyttä ja jäykkyyttä.’¹⁴

Lainauksessa toistetaan ajalle tyyppilistä rotuajattelua, mutta muutoin kohdauksessa juutalaisuutta ei esitetä erityisen negatiivisena asiana. Eikä ihmisten ennakkoluulojen kuvaus tee vielä kenestäkään antisemitistiä.

Brittiläinen antisemitismi

Maailemansotien välisen Länsi-Euroopan suurin juutalaisväestö löytyi Britanniasta, Agatha Christien kotimaasta. **Eero Kuparisen** mukaan ”Englannilla oli varsin olematon antisemiittinen perinne, eikä maan hierarkkisessa luokkayhteiskunnassa ollut juuri innostusta saksalaiselle *Volks-gemeinschaft*-ideologialle, pyrkimykselle luoda luokaton yhteiskunta yhteisen vihollisen, juutalaisten, kuviteltua uhkaa vastaan.”¹⁵ Toisin sanoen se luokka, mihin satuit kuulumaan, määritteli paikkaasi yhteiskunnassa paljon enemmän kuin vaikkapa juutalaisuus.

Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö maailmansotien välisessä Britanniassa olisi esiintynyt antisemitismia. Vuosina 1933–1941 Iso-Britannia otti vastaan 71 000 juutalaispakolaista, enemmän kuin mikään muu Euroopan maa. Tulijoihin ei kuitenkaan välttämättä suhtauduttu lämpimästi. Esitettiin esimerkiksi epäilyjä siitä, että juutalaiset olivat ainakin osin syyllisiä omaan kohteluunsa Saksassa.¹⁶

Kirjailijan teoksista ei pidä koskaan tehdä liian pitkälle meneviä johtopäätöksiä siitä, mitä kirjailija itse on mieltä asioista. Jane Arnoldin mukaan Christie itse olisi tyrmistynyt, jos hänen teoksistaan olisi yritetty luoda jonkinlaista sosiaalishistoriaa.¹⁷ Christiestä elämäkerran kirjoittanut **Gillian Gill** on puolestaan todennut, että Christien antisemitismi oli ennemminkin reaktiivista kuin tietoisista.¹⁸ Juutalaisista kirjoittaessaan Christie siis vain lähinnä toisti sen, mitä oli imenyt omasta kulttuuripiiristään.

Gillin mukaan erityisesti Christien varhaiset teokset sisältävät juutalaisiin liitettyjä stereotyyppioita, vanhemmiten hän muutti näkemyksiään tai ehkä parem-

minkin näki niiden vahingollisuuden erilaissa valossa. Silti, vielä 1960-luvulla Christien ja hänen miehensä kanssa päivällistä nauttinut toimittaja **Christopher Hitchens** ei voinut olla huomaamatta pöytäkeskustelun ”antijuutalaista sävyä”.¹⁹

Oliko Agatha Christie antisemitisti?

Monelle oman lempikirjailijan rasistiset tai antisemitistiset näkemykset ovat vaikea pala. Osa pyrkii kieltämään koko ilmiön olemassaolon tai vähättelevät sitä korostamalla, että kirjailija on ollut ”oman aikansa tuote”. Antisemitismi oli yleistä maailmansotien välisessä Euroopassa ja oli sitä myös vuoden 1945 jälkeen. Toisen maailmansodan jälkeen Christien kirjallisuusagentti antoi luvan siistiä antisemitismiksi tulkittavat kohdat pois hänen ennen sotaa kirjoittamistaan romaaneista. Tällaista siistintää ei kuitenkaan tehty kirjailijan kotimaassa.²⁰

Christie ei suinkaan ole ainoa, jonka näkemykset ovat aiheuttaneet jälkikäteen keskustelua. Myös esimerkiksi kauhukirjailija **H. P. Lovecraftin** rasismista on kirjoitettu. Lisähankaluutta aiheeseen tuo se, että Lovecraft ammensi rasismistaan ja ennakkoluuloistaan aineksia, jotka päätyivät osaksi hänen kosmisen kauhun visiotaan.²¹ Samaa ei voi sanoa Christiestä, sillä hänen stereotyyppistä juutalaiskuvaansa ei voi pitää hänen proosansa kannalta merkityksellisenä elementtinä.

Agatha Christie ja H. P. Lovecraft olivat oman aikansa tuotteita, mutta tämä on ylimielinen tapa katsoa menneisyyden ihmistä. Ikään kuin menneen ajan ihmiset olisivat olleet yksinkertaisempia ja viallisempia. Sitä paitsi oma aikammekaan ei ole vapaa rasismista tai antisemitismistä, melkein päinvastoin. Historia ei kulje jatkuvasti kohti parempaa.

Vaikka antisemitismi oli maailmansotien välisenä aikana yleistä, niin on täysin varmaa, että osalle ihmisistä juutalaisuus ei ollut sellainen ominaisuus, jolla olisi ollut minkäänlaista merkitystä. Eivätkö hekin ole yhtä paljon aikansa tuotteita kuin antisemitistisiä ja rasistisia näkemyksiä esittäneet ihmiset?

Miten sitten Christien antisemitismiksi tulkittaviin huomioihin tulisi suhtautua? Tekstien muuttaminen näiltä osin on yksi tapa, kuten Christien kohdalla on myös tehty. Ongelma tällaisessa on kuitenkin siinä, mihin raja vedetään ja kuka sen vetää? Missä kulkee antisemitismin raja?

Ihmiset, joita vaikkapa juutalaisiin tai mustiin ihmisiin liitetyt stereotyyppit eivät koske, suhtautuvat usein kaikkein torjuvimmin siihen, että tekstejä muutettaisiin. Taideteos on heidän mielestään kokonaisuus, jota ei ylipäätään pitäisi tulkita nykyisillä moraalilla mittapuulla.

Sitten ovat he, joihin antisemitismi tai rasistiset asenteet vaikuttavat. Heitä stereotyyppit voivat satuttaa tai vähintäänkin häiritä. Miksi haluamme niin voimakkaasti säilyttää esimerkiksi juutalaista henkilöä koskevan stereotyyppisen kuvauksen? Liittyykö tämä siihen, että haluamme säilyttää taiteen sellaisena kuin se on, vai onko taustalla haluttomuus tarkastella omia asenteitamme?

Christien kuvaukset juutalaisista eivät ole olleet mitenkään laajalti käsitel-

ty aihe. Pelottavin ajatus on se, että olemme lukeneet ja sivuuttaneet Christien kuvaukset juutalaisista, koska ne ovat *tuntuneet* meistä uskottavilta ja oikeilta. Tämä ei olisi yllättävää, kun ottaa huomioon antisemitismin pitkän historian: kun tiettyä kuvaa toistaa riittävän kauan, alkaa se vaikuttaa jossain vaiheessa totuudelta.

Voidaan myös miettiä sitä, miksi tämän päivän Suomessa n-sanasta on tullut kiistakapula, jonka käytön sensurointi ärsyttää erityisesti valkoisia ihmisiä. Suhtaudummeko samalla tavalla, jos joku esittää antisemitististen kohtien poistamista romaanista?

Eikä yksikään pelastunut -kirjasta käydyssä keskustelussa Isaac Morrisin hahmo on peittyneet tehokkaasti kirjan nimestä käydyssä keskustelun alle. Kirjan nykyisessä suomennoksessa ei enää käytetä n-sanaa, ehkä tulevaisuudessa siitä siivotaan pois myös juutalaisiin liitetyt stereotyyppit. Ainakaan tätä puolta ei pitäisi jättää huomiotta.

Kirjallisuus

Arnold, Jane (1987). *Detecting Social History: Jews in the Work of Agatha Christie*. *Jewish Social Studies* 49:3–4, 275–282.

BBC (2012). *Tintin in the Congo Not Racist, Court Rules*. *BBC* 13.2.2012. <https://bbc.in/3tUwGyY> [luettu 16.3.2022].

Christie, Agatha (2009). *Eikä yksikään pelastunut*. Suom. Helka Varho. Esipuhe Jarmo Papinniemi. Helsinki: WSOY.

Christie, Agatha (2019). *Eikä yksikään pelastunut*. Suom. Jaakko Kankaanpää. Runon suomennos Alicen alasin-suomenos-paja. Helsinki: WSOY.

Christie, Agatha (2020). *Stylesin tapaus*. Suom. Paavo Lehtonen. Suomenoksen tarkistus Alice Martin. Helsinki: WSOY.

Ivry, Benjamin (2020). *So, What Did Agatha Christie Really Think of Jews*. *Forward* 17.11.2020. <https://bit.ly/3tUeF3C> [luettu 16.3.2022].

Kuparinen, Eero (1999). *Aleksandriasta Auschwitziin. Antisemitismin pitkä historia*. Jyväskylä: Atena

Lattu, Lauri (2017). *H. P. Lovecraft, rasisti. H. P. Lovecraft – Historiallinen seura ry*. <https://bit.ly/361hRTi> [luettu 16.3.2022].

Viitteet

¹ Christie 2009, 8.

² Christie 2009, 8.

³ Christie 2009, 8.

⁴ Christie 2009, 9.

⁵ BBC 2012.

⁶ Christie 2019, 14.

⁷ Kuparinen 1999, 9.

⁸ Kuparinen 1999, 77.

⁹ Kuparinen 1999, 145.

¹⁰ Kuparinen 1999, 121.

¹¹ Kuparinen 1999, 125.

¹² Ks. juutalaisten kapitalistin kuva teoksessa Kuparinen 1999, 153.

¹³ Arnold 1987, 280–281. Arnold ei mainitse *Eikä yksikään pelastunut* -kirjaa.

¹⁴ Christie 2020, 197–198.

¹⁵ Kuparinen 1999, 266.

¹⁶ Kuparinen 1999, 267.

¹⁷ Arnold 1987, 275.

¹⁸ Ivry 2020.

¹⁹ Ivry 2020.

²⁰ Ivry 2020; Christie 2003, 6.

²¹ Ks. esim. Lattu 2017.

Jaan Kaplinski

Ilta tuo takaisin kaiken

suom. Anja Salokannel ja Pauli Tapio

Elokuussa 2021 kuollut Jaan Kaplinski oli kansainvälisesti tunnetuimpia virolaisia runoilijoita. Tämä yli 600 sivun runovalikoima sisältää runoja kuudelta vuosikymmeneltä. Kiinnostus luonnonkansojen kulttuureihin, koko maapallon historiaan, uskontoihin ja ihmiselämän filosofisiin peruskysymyksiin on Kaplinskin runotuotannon peruspilareita. Ihmisen ja luonnon tasapaino on hänen ajattelunsa ja runojensa keskeisiä teemoja.

T. S. Eliot

Joutomaa

suom. Markus Jääskeläinen

Vuonna 1922 ilmestynyt T. S. Eliotin *The Waste Land* on yksi tärkeimmistä 1900-luvulla ilmestyneistä runokokoelmista. Eliotin kirjallisia, uskonnollisia ja mytologisia alluutioita vilisevä teos perustuu löyhästi tarinaan Graalin maljasta. Kirjaan kiteytyi ensimmäisen maailmansodan kokeneen sukupolven pettymys modernismista ja teknologisesta kehityksestä huolimatta yhteiskuntaa vallitsevasta väkivallasta ja ideologisesta tyhjyydestä.

Octavio Paz

Salamanteri

suom. Markus Jääskeläinen

Octavio Paz (1914–1998) oli meksikolainen runoilija, esseisti ja diplomaatti. *Salamanteri* ilmestyi vuonna 1962. Siinä Paz vaikuttaa pyrkivän silmin havaittavan todellisuuden tuolle puolen, mutta samalla hän mieli vangita ohimenevän todellisuuden. Teoksessa Pazille tyypillinen symbolinen ja surrealistinen kuvasto yhdistyy proosamaisen selkeään runokieleen. Pazille myönnettiin Nobelin kirjallisuuspalkinto vuonna 1990.

Kymmenen kysymystä esikoiskirjailijalle

E. L. KARHU on kansainvälisesti tunnettu näytelmäkirjailija ja dramaturgi. *Helsingin Sanomien* arvion mukaan hänen esikoisromaaninsa *Veljelleni* (Teos 2021) ”luo omalakisien todellisuutensa, proosanäytöksen, joka on helppolukuinen vaan ei päästä otteestaan helpolla.”

Miksi kirjoitat?

Taide on minulle paikka, jossa voin haastaa status quota ja luoda toisenlaisen todellisuuden ehdotuksia. Taide on myös väline suunnata ihmisten katse paikkoihin, jonne se ei yleensä suuntaudu. Lisäksi taide on minulle paikka kokea asioita yhteisesti.

Miksi haluit kirjoittaa juuri valitsemastasi aiheesta?

Veljelleni-romaanin syntyi ajatuksesta nautinnon vallankumouksellisesta potentiaalista. Siihen vaikutti muun muassa **Adrienne Maree Brownin** teos *Pleasure Activism*, jossa puhutaan nauttimisen kyvyn merkityksestä ihmisen elämälle ja poliittiselle toiminnalle. Halusin kirjoittaa sankaritarinan henkilöstä, jota emme heti ensimmäisenä ajattelisi sankariksi, ja tutkia yhteiskuntamme ruumiillisia hierarkioita.

Kauanko työstit esikoisromaaniasi?

Kolmisen vuotta.

Tärkein oppimiskokemuksesi kirjoitusprosessista?

Elävän, kurittoman teoksen kirjoittaminen vaatii irtipäästämistä omista sovinnaisista ajatuksista siitä, mikä materiaali on kelpollista romaaniin ja millainen ro-

maanin pitää olla, jotta se voidaan ottaa taiteellisesti vakavasti.

Mihin sijoittaisit itsesi kirjallisuuden kentällä?

Näen työni voimakkaasti osana kirjallisuudenhistoriallista jatkumoa ja yhtenä kudoksena maailmankirjallisuuden teosten toisiinsa lomittuvassa todellisuudessa. Läheisiä kirjailijoita minulle ovat esimerkiksi **Eeva-Liisa Manner**, **Jean Rhys**, **Jane Bowles**, **Leonora Carrington** ja **Virginia Woolf**. Suomalaiseen kirjallisuuteen toivon tuovani vähän tuuletusta ja yllätyksiä.

Millaisten lukijoiden toivot löytävän kirjasi pariin?

Kirjoittaminen on minulle kuin pullopostia; universumin virta vie teoksen sen luo, joka sitä tarvitsee. Ajattelen usein englanninkielistä kirjeiden alkuun kirjoitettavaa lausetta, jolla aloitetaan silloin, kun ei aivan tarkkaan tiedetä, kenelle kirje on osoitettu: *To whom it may concern*. Ne, joita asia koskee, löytävät sen kyllä.

Onko sinulla suunnitelmia seuraavaa romaania varten?

Ideota on aina ihan ilotulitukseksi asti, ainoastaan ajasta on pulaa...

Ketä nykykirjailijaa arvostat?

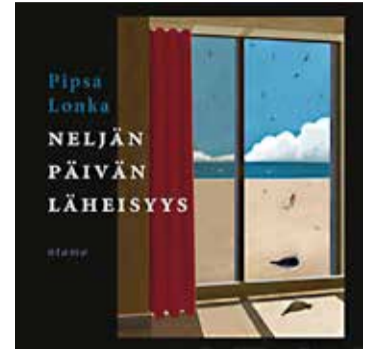
Ranskalainen **Édouard Louis** on tällä hetkellä minulle tärkeä keskustelukumppani, erityisesti hänen tapansa kirjoittaa ruumiista ja luokasta.

Mikä kirja on tehnyt sinuun lähtemättömän vaikutuksen?

Leonora Carringtonin *Kuulotorvi* (*The Hearing Trumpet*). Vanhus saa ystäväntäreltään lahjaksi kuulotorven, jolla hän saa selville, että hänen perheensä on laittamassa hänet vanhainkotiin. **Liisa Ihmemaassa** -tyyppinen seikkailukertomus maagisesta laitoksesta muutti jotain maailmassani pysyvästi.

Kehu toista esikoista tai uutuuskirjaa!

Pipsa Longan näytelmä *Neljän päivän läheisyys* (ntamo 2021) on upea runollinen ja ehdoton teos ihmisistä ja lokeista ja mahdollisuudesta kertoa eläintä.

Liisa Takala

Kahdeksan kysymystä kustantajalle

Kustantaja **VESA TOMPURI** on vähän käännettyjen kielialueiden klassikoista sekä omaperäisestä kotimaisesta tieto- ja kaunokirjallisuudesta tunnetun kymmenvuotiaan Aviador-kustantamon perustaja.

Mitä kustannat eli mikä on kustannustalosi "juttu"?

Valtavirrasta sopivasti poikkeavaa laatu-kaunoa sekä uusista näkökulmista kirjoitettua tietoa.

Miksi kustannat?

Tämä on jännittävä yhdistelmä taiteen tekemistä, ihmissuhteita ja monien käytännöllisten taitojen hallintaa. Tässä tiivistyy monin tavoin oma elämänhistoria.

Mitkä ovat kustannusohjelmassa selkeästi esiin nousevia teemoja juuri nyt?

Yritän välttää liikaa takertumista ajan-kohtaisuuteen. Sitä varten on olemassa media. Koetan luoda vähän pidemmän aikavälin kaaria ja luottaa tässä pikeminkin intuitioon ja siihen, että teksteissä kyllä heijastuu se, mitä on niin sanotusti ilmassa.

Millaisia tarinoita, ääniä tai teemoja toivoisit lisää suomalaisen kirjallisuuden kenttään?

Omanlaisiaan, ei-opetettuja ääniä. Teemat syntyvät parhaimmillaan lukijoiden tajunnassa. Tarinan ja tarinallisuuden rajoja saa koetella.

Miltä toivot suomalaisen kustannusalan tulevaisuudelta?

Että löytyy jonkinlainen suhta perinteisen painetun ja lukijan kannalta lähes ilmaiseksi polkuhinnoitellun kirjatatuotannon välillä. Tämä ei tarkoita sitä, etteikö sekä painettua että digitaalista kirjallisuutta tulisi olla ilmaiseksi saatavilla kirjastoissa, jopa nykyistä suuremmin määrärahoihin.

Mitä luet juuri nyt?

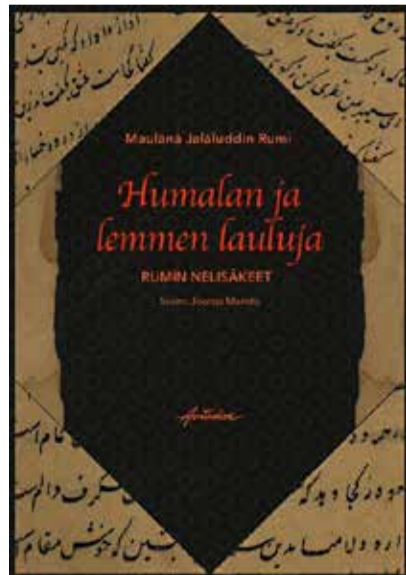
Kesällä julkaistavien käsikirjoitusten viimeisimpiä versioita sekä viimeaikaisten murheellisten uutisten "pakottamana" poliittista historiaa.

Mikä on kirja, joka on tehnyt sinuun lähtemättömän vaikutuksen?

Hannu Salaman 1960- ja 1970-luvun tuotanto.

Kehu jotain toisen kustantajan uutuuskirjaa, jolle soisit enemmän huomiota?

Poesian vuonna 2020 julkaisema *Kaukaisen saarten Atlas* (vaikka se ei taidakaan olla enää tiukimman kriteerin mukaisesti uutuus, olen aina lukenut uutuudet vasta, kun siitä on tullut klassikko.)

GRAFFITISTA INNOSTUNEILLE

Tilaukset: kauppa.voima.fi,
tilaukset@voima.fi tai 044 238 5109

Enrico Bonadio

PROTECTING ART IN THE STREET

Teos kertoo ymmärrettävästi, miten tekijänoikeuslait koskettavat graffitia ja katutaideita, ja kuinka niistä voi olla hyötyäkin taiteilijoille. Kirjan kieli on englanti.

19,9€
SIS. POSTIKULUT

14,9€
SIS. POSTIKULUT

EGS CONCRETE REFLECTIONS

Zine-julkaisu, jonka parissa pääsee tutustumaan EGSin maailmaan. Teos sisältää värikuvia ja tekstiä englanniksi.

Lisää tuotteita
Voimakaupassa!

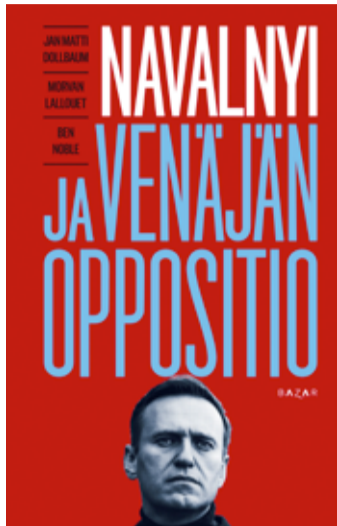
BAZAR

Kolmen tutkijan teos itänaapurimme tunnetuimmasta mielipidevangista ja hänen merkityksestään Venäjän tulevaisuudelle.

Tämä ja paljon muuta Sivullinen-kirjakaupasta,
Kaisa-talo, Kaisaniemenkatu 5, Helsinki

ROSEBUD

Jan Matti Dollbaum, Morvan Lallouet, Ben Noble

Navalny ja Venäjän oppositio

Bazar 2022
Suom. Timo Korppi

Putinin arkkivihollinen

Aleksei Navalnyin populismin harmaan eri sävyt

VENÄJÄN tunnetuin **Putin**-kriitikko **Aleksei Navalnyi** sai maaliskuun lopussa uuden, yhdeksän vuoden vankeustuomion ja määrättiin korkeimman turvallisuustason vankilaan. Opposition johtohahmo istui jo valmiiksi kahden ja puolen vuoden rangaistusta.

Navalny ja Venäjän oppositio kertoo oppositiojohtajan poliittista uraa bloggajasta ja aktivistista aina vankilaan loppuelämäkseen tuomituksi Putinin arkkiviholliseksi. Samalla selvitetään politiikko Navalnyin kameleonttimaisia ominaisuuksia ja tutkitaan hänen populisminsa harmaan eri sävyjä. Asialla on eurooppalainen tutkijatrio: **Jan Matti Dollbaum** on saksalainen yhteiskunnallisten liikkeiden tutkijatohtori Bremenin yliopistossa, **Morvan Lallouet** on ranskalainen Venäjän oppositiota tutkiva väitöskirjaopiskelija Kentin yliopistossa kun taas **Ben Noble** on brittiläinen Venäjän politiikasta luennoitsija Lontoon University Collegessa ja Chatham House.

Aleksei Navalnyi työskenteli 1990-luvulla asianajajana ja pörssimeklarina. Oikeistolainen ja yritysmönteinen innokas aktivisti astui politiikkaan Putinin aikakauden alussa liberaalin Jabloko-puolueen työntekijänä, mutta hänet erotettiin 2007 liputtuaan Jablokolle liian kansallismieliselle linjalle. Navalnyi osallistui 2000-luvulla uusnatsien marssille ja kannattaa edelleen viisumijärjestelmää keskiaasialaisille vierastyöläisille. Navalnyi ei ole koskaan täysin kieltänyt kansallismielisiä näkemyksiään, vaikka hänen poliittinen ohjelmansa on kirjoittajien mukaan enemmänkin sosiaalidemokraattinen kuin oikeistolainen. Kirjassa selitetään Navalnyin nationalismia silkalla populismilla, hän kun on liukas kääntämään takkiaan luodakseen tehokasta oppositioliikettä ja käymään niin poliittisen eliitin kuin Kremlin hallinnon kimppuun.

Dollbaum, Lallouet & Noble pureutuvat Navalnyin tarinaan kolmesta näkökulmasta: korruptiota vastustavana aktivistina, poliitikkona ja protestijohtajana. Aktivismi alkoi piensijoittajana, mutta pian Navalnyi huomasi, ettei pääse käsiksi kaikkeen tarvitsemaansa tietoon – eikä osinkoihin. Hän aloitti mediatyön blogga-

malla ja saavutti pikkuhiljaa suuren yleisön, jonka varaan rakensi organisaationsa, "Osakesijoittajien turvan", väärinkäytöksiä paljastavan RosPil-sivuston ja Korruption vastaisen säätiön FBK:n. Niiden myötä blogistista ja sijoittaja-aktivistista kuoriutui suosittu yleispoliitikko.

Navalny vakiinnutti maineensa korruption vastaisena blogistina. Kirjoittajat osoittavat, kuinka Navalnyin nousu on tullut mahdolliseksi nimenomaan internetin ansiosta. Television ja muun valtamedian pannassa Navalnyi otti taitavasti verkkomediat, nyttemmin Venäjällä blokatut YouTuben, Instagramin ja Twitterin käyttöönsä. Korruptiossa hän löysi aihepiirin, jolla pystyi yhdistämään vastakkaisia ideologioita.

Kirjoittajat tiivistävätkin hyvin nyky-Venäjän luonteen: Putinin kaudella korruptio on ohjattu valtion keskushallintoa horjuttavasta ilmiöstä sitä semen-

joihin, joiden perusteella julkaisi järjestöjänsä kautta korkean profiilin journalistisia tutkimuksia.

Vuosien 2011–2013 mielenosoituskouksista Navalnyi sai opetuksen: oikeistokansallismielisen retoriikan sijasta vasemmistolaisella sosiaalisella populismilla on todellista vetoa kansan keskuudessa. Navalnyi kiersi ympäri maata ja vaatii valtion työntekijöiden eläkkeiden ja palkkojen korottamista. Kriitikoiden mukaan Navalnyin terävä kritiikki Putinin lähipiiriin korruptiota kohtaan ei kuitenkaan sisällä radikaaleja sosiaalisia tavoitteita. Navalnyi ei kannata laajamittaista tulonjakoa eikä edes 1990-luvun traagisen yksityistämisen uudelleenjärjestelyä vaan pikemminkin on ajanut uusliberaalia talouspolitiikkaa.

Kremlissä suhtaudutaan epäilemättä hyvin vakavasti Navalnyin aiheuttamaan uhkaan. Hän on kiistatta lahjakas, taido-

Navalnyin kiinniotto opposition protestimarssilla korruptiota vastaan 26.3.2017 Moskovassa.

Evgeni Feldman

toivaksi kurinpitovälineeksi, johon oligarkit ovat joutuneet sopeutumaan. Venäjälähän dollarimiljardöörejä riittää suhteettomassa määrin. Valtiojohtaja haluaa varmistaa, ettei talouseliitti ryhdy soololemaan, ja siksi joitakin rangaistaan aina silloin tällöin esimerkin vuoksi. Kyseessä on siis hallitsijan yhteiskuntasopimus eliitin kanssa: saat luvan rikastua valtion kustannuksella, kunhan et sekaannu politiikkaan etkä varsinkaan uhmaa valtarakennetta. Talouseliitille tämä sopimus näyttää toistaiseksi sopineen mainiosti.

Navalnyille kaikkien venäläisten tunnistama kleptokraattinen yhteiskuntasopimus tarjosi poliittisen sauman. Sijoittaja-aktivistista kehkeytyi maan tärkein korruption vastainen poliitikko. Hän osti pieniä määriä osakkeita suurista valtionyhtiöistä ja pääsi käsiksi niiden pöytäkir-

kas poliitikko ja monelle edistysmieliselle venäläiselle ihailtavan rohkea arkkisankari, jonka dramaattinen paluu Venäjälle oli suuri – mutta perin traaginen – mediatapahtuma. Sitä mukaa kun Navalnyin näkyvyys on kasvanut, Kreml on heittänyt kapuloita tämän vaalirattaisiin niin, että nyt oppositiojohtaja istuu lopullisesti telkien takana – ja hänen liikkeensä on nousut yhdeksi hallinnon tukahdutusmiöiden pääkohteeksi.

Kirjoittajat kietovat varsin onnistuneesti Navalnyin uran ja kehityksen Venäjän viime vuosikymmenen laajempaan poliittiseen kontekstiin. *Navalny ja Venäjän oppositio* osoittaa ansiokkaasti, ettei mikään ei Venäjällä ole mustavalkoista.

MIKA RÖNKKÖ

Catherine Belton

Putinin sisäpiirissä - Kuinka KGB valtasi Venäjän ja kääntyi länttä vastaan

Docendo 2021
Suom. Ilkka Rekiaro

TEOS on paras kuvaus **Vladimir Putinin** ja silovikkien, valtaan nousseiden KGB-haukkojen, valloittamasta Kremlistä.

Catherine Belton raatelee itsenäisen Venäjän synnyn veriseksi sotkuksi, jossa piikkeinä lihassa ovat rikollisjärjestöt: KGB tukeutui maansa rikollisjärjestöihin heti Neuvostoliiton romahdettua. Samalla loputtoman ahneiden liikemiesten verkostot varastivat kansallisuutta ja luonnonvaroja minkä ehtivät.

Moskovassa pitkään työskennelleen brittiläisen huippujournalistin järkälettä lukee kuin jännityskertomusta, vaikka tietää lopputuloksen: Venäjän kansan unelmat demokratiasta murskataan. Vauraan suurvallan omaisuutta vaihdetaan valuutoiksi, jotka valuvat pienen eliitin taskuihin ja salaisille ulkomaisille tileille.

Busnes oli KGB:n ydinosaamista. Jo neuvostoaikaan se hoiteli puolueen valuuttahankintoja, mutta Venäjän itsenäistyttyä se alkoi hoidella paljon isompia diilejä.

Jo kirjan alkupuolella on ainutlaatuisia paljastuksia. Vaikka KGB – toisin kuin DDR:n turvallisuuspalvelu Stasi – hävitti todistusaineiston toiminnastaan Saksojen yhdistyttyä, Beltonilla on vahvoja viitteitä siitä, että Dresdenissä palvelut agentti Putin ei ollut pelkkä harmaa kumileimasin, kuten on luultu, vaan hän oli rakentamassa terroristisoluja, joista tunnetuin oli **Baader-Meinhof**-liike.

Muutamat oligarkit ovat haastaneet Beltonin oikeuteen. **Roman Abramovitš** suutui erityisesti väitteestä, jonka mukaan futsijoukkue Chelsea ostaminen oli lännen valoitusta kaipaavan Putinin idea. Abramovitšin asianajajana toimii **Hugh Tomlinson**, joka on edustanut monia silmätekeviä kuten **David** ja **Victoria Beckhamia** sekä prinsesi **Charlesia**.

IIDA SIMES

Tuomas Muraja

Elisabethin enkelit - Suomalaisnaisia rauhaa turvaamassa

Vastapaino 2021

ONKO sukupuolella väliä? Jos on, niin mitä väliä sillä on? Nämä ovat keskeisiä kiistakysymyksiä keskusteluissa sukupuolten tasa-arvosta. Kysymyksiä ja niiden erilaisia vastauksia sivuaa myös toimittaja ja entinen ammattisotilas **Tuomas Muraja** haastatteleamalla suomalaisia naispuolisia rauhanturvaajia.

Kun naisia 1990-luvulla alettiin värvätä rauhanturvaamisoperaatioihin, he eivät vielä päässeet armeijaan. Rauhanturvaajiksi heitä haluttiin muun ammattiosaamisensa, esimerkiksi sairaanhoitajakoulutuksensa, takia.

Naisrauhanturvaajista vain aivan ensimmäiset kutsuivat itseään Elisabethin enkeleiksi puolustusministeri **Elisabeth Rehnin** mukaan. Kirjaan on haastateltu muitakin kuin aivan ensimmäisiin operaatioihin osallistuneita.

Muisteluista nousee esiin sukupuoliin liitettyjen odotusten muuttuminen. Ensimmäisille naisille rauhanturvaoperaatioon osallistuminen oli arvostuksen lunastamista myös omalle sukupuolelle, usein hyvän jätjän roolia vetäen ja tarvittaessa kiusaamista ja fyysisiä loukkaantumisiakin hammasta purren sietäen. Myöhemmin tulleet suhtautuvat jo kriittisemmin jatkakulttuuriin, jossa oli hyväksyttävää vetää paljon viinaa, ostaa seksiä paikallisilta ja vastustaa naisten osallistumista rauhanturvatehtäviin. Mikään #metoo-kirja tämä ei ole, mutta seksuaalisen häirinnän uhkaakin sivutaan.

Kirjassa useat haastatellut kertovat myös työtilanteista, jossa heidän sukupuolensa on saattanut vaikuttaa positiivisesti. Yhden kirjassa haastatellun lipsautettua siitä medialle 1990-luvulla asiasta nousi kohu. Nykyisin sukupuoleen perustuvat hyödyt tunnustetaan yleisesti ja rauhanturvatehtäviin kaivataan enemmän naisia. Nykyään osallistumisen ehtona on suoritettu asepalvelus.

MIIA VISTILÄ

Suomalaisen yhteiskunnan historia 1400-2000

Osa 1: Rakenteet ja instituutiot (toim. Karonen, Petri; Villstrand, Nils Erik; Haapala, Pertti)

Osa 2: Yhteisöt ja instituutiot (toim. Markkola, Pirjo; Niemi, Marjaana; Haapala, Pertti)

Vastapaino 2021

MINUA on aina huvittanut valtio nimeltä Ruotsi-Suomi, jota ei ollut koskaan olemassa muualla kuin suomalaisten koulujen oppikirjoissa. Ruotsi-Suomi ei todellakaan ollut mikään Itävalta-Unkari, joka oikeasti oli kaksoismonarkia. Ruotsissa Suomi oli vuoteen 1809 asti lähinnä Ruotsin valtakunnan itäinen osa. Aiemmin Suomesta käytettiin nimitystä Österland. Siksi edelleenkin Pohjanmaa on ruotsiksi Österbotten, vastapäätä Ruotsin rannikon Västerbottenin lääninä.

Suomalaisen yhteiskunnan historia kyseenalaistaa ja toisinaan kärjistää virkistävällä tavalla tämänkaltaisia luutuneita olettamuksia ja kanonisoituja "totuuksia." Ajatuksen yhdestä Suomesta keksivät akateemiset tutkijat ja muut kirjoittajat, joilla oli kulloinkin omat motiivinsa. Aikalaisille yhtä Suomea ei milloinkaan ollut. Kuten kirjan esipuheessa sanotaan, historian näkeminen kansallisen ajattelun kehikossa on metodologista nationalismia. Kansallinen näkökulma vääristää menneen. Tyypillinen esimerkki on nimenomaan Suomen historia, jolle alettiin 1800-luvulla antaa oma – Ruotsista ja sittemmin Venäjältä – irrotettu sisältö, ikään kuin Suomi olisi aina ollut Suomi.

Kirjoittajat tarkastelevat suomalaisen yhteiskunnan rakentumista, sen muuttumista ja pysyvyyttä myöhäiskeskiajalta 2000-luvulle. Kaksiosaisen, yli 1000-sivuisen perusteellisen järkäleen lähtökohta on kunnianhimoinen: miten ihmiset ovat rakentaneet yhteisönsä ja identiteettinsä eli miten heistä on tullut "suomalaisia". Teoksen tekemiseen osallistui laskelmieni mukaan 44 Tampereen yliopiston, Jyväskylän yliopiston ja Åbo Akademin tutkijaa. Teoksen teki mahdolliseksi Suomen

Akatemian huippuyksikkörahoitus vuosina 2012–2017.

Koordinaatio on selvästi pelannut ja toimitussihteeri **Ulla Aatsinki** on saanut tekstit tyyliltään yhdenmukaisiksi. Teosta ei todellakaan vaivaa artikkelikokoelmille usein niin valitettava tyylillinen epätasapaino. Hyvin toimitettu teksti on helpopolukuista. Esitystapa poikkeaa virkistävästi perinteisestä historiankirjoituksesta, jossa toistetaan tapahtumat aikajärjestyksessä. Tutkimuksen kohteena ovat nimenomaan ilmiöt.

Ensimmäisessä osassa tarkastelun kohteena ovat yhteiskunnan rakenteet ja instituutiot sekä niiden muodostuminen ja niihin liittyvät murrokset. Toisessa osassa teemoina puolestaan ovat yhteisöt, rajat ja identiteetit ja siinä tarkastellaan yhteiskunnan jäsenten käsityksiä itsestään, yhteisöstään sekä näiden toiminnasta.

Tutkijat ravistelevat käsitystä Suomesta takapajuisena periferiana. Kun nykyisen Suomen lounaisosat liitettiin 1100-luvulla Ruotsin yhteyteen ja kato-lisen kirkon alaisuuteen, Suomessa elettiin hyvin erilaista elämää kuin muualla läntisessä Euroopassa, mutta keskiajalta lähtien uutuudet ja uutiset saapuivat kuitenkin Suomen alueelle kohtuullisen nopeasti. Kun Suomesta lähteneet yliopisto-opiskelijat palasivat takaisin, he toivat mukanaan tieteen uusimpia virtauksia Pariisista, Bolognasta, Prahasta ja Saksan pohjoisosan yliopistoista. Myös kauppiat olivat keskiajalta tehokkaita tiedon ja uutuuksien levittäjiä. Turku ja Viipuri, Porvoo ja Rauma olivat monikielisiä ja kansainvälisiä kaupunkeja, joissa noudatettiin samoja tapakoodeja kuin muualla ja

joihin muodin uudet virtaukset saapuivat nopeasti Itämeren keskuksista.

Pidän teoksen suorasukaisesta tyylistä kuten "1800-luvun Suomi oli köyhä ja *autoritaarinen yhteiskunta* eikä ihmisillä ollut lähellekään yhdenmukaisia mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon vielä 1900-luvun alussakaan." Tai: "Esikauptungit olivat usein vaatimattomia, mutta niissä oli oma vetovoimansa. Viranomaiset eivät siellä *kiusanneet* talonrakentajia määräyksillään."

Entä se Suomen idea? Suomen alueen voutikuntia ja maakuntia oli kutsuttu 1300-luvun lopulle asti "Itämaiksi" (Österland). Sanaa Finland puolestaan käytettiin 1400-luvun ensimmäisellä puoliskolla vaihtelevasti alkuperäisessä 1200-luvun asiayhteydessään Varsinais-Suomena tai unionin hallinnassa olutta aluetta kuvanneena määreenä "Suomi". Unioniaika vakiinnutti nimen lopulta "Suomeksi" (Finland), josta 1550-luvulla muodostetulle herttuakunnalle luotiin oma vaakunansakin.

Tämä kirja oivallinen esimerkki myös muille huippututkimuksen ryhmille. Näin pitää veronmaksajien rahoituksella tehdyn tutkimuksen tuloksista kertoa: hyvällä suomen kielellä, terävästi ja hyvin popularisoiden – ja meille kaikille. Tämä teos on kulttuuriteko.

ARI TURUNEN

Historianörtti ja bibliofiili **E. TAMIOFF** koluua kirjallisuuden historian pölyisiä nurkkia.

Erään kansakunnan kelvottomat nobelistit

Stalin ja Gorki vuonna 1932.

Wikimedia Commons

Sanapari 'venäläinen kirjallisuus' on kunnioitusta herättävä, ja jopa asiaan perehtymätön osaa kysyttäessä nimetä useamman klassikkojärkeen itänaapuristamme. Venäläisillä – vanhan väitteen mukaan maailman ahkerimmin lukeva kansa – on syytä olla ylpeitä kirjallisesta historiastaan. Mutta maan Nobelistia on vähintäänkin ristiriitainen.

Maailmankuulua kirjallisuuspalkintoa on jaettu vuodesta 1901 alkaen, ja venäläiselle kirjailijalle palkinto on myönnetty neljä kertaa, kaikki Neuvostoliiton aikaan. Ensimmäisenä palkinto myönnettiin runoilija-kirjailija **Ivan Buninille**, joka oli jättänyt kotimaansa bolševikien valtaannousun myötä ja eli maanpaossa ja köyhyydessä Ranskassa. Buninista oli Ranskan-vuosinaan tullut venäläistä mennyttä nostalgisesti kuvanneiden emigranttikirjailijoiden johtohahmo, ja Nobelin palkinto vuonna 1933 nosti hä-

net maailmanlaajuisesti tunnetuksi bolševismien kirjalliseksi opponentiksi. Neuvostoliitossa luonnollisesti, mutta jopa ulkomaita myöten, kriitikot olisivat mieluummin nähneet palkinnon luovutettavan hänen kirjailijakollegalleen **Maksim Gorkille**.

Myös Gorki oli elänyt maanpaossa sekä tsaarin että bolševikkien vallan aikaan. Vuonna 1932 hän kuitenkin palasi Neuvostoliittoon viranomaisten houkuttelemana, ja hänestä leivottiin sosiaalisen realismin johtohahmo. Elokuussa 1934 Gorkin asema kansakunnan kaapin päällä sinetöitiin, kun hänet nimitettiin maan Kirjailijaliiton ensimmäiseksi puheenjohtajaksi. Sosiaalinen realismi oli Neuvostoliiton virallisesti hyväksymä ja ihannoima kirjallisuuden- ja taiteenlaji, jonka tarkoitus oli yksilöiden itseilmaisun sijaan palvella kansakuntaa ja vallankumousta. Muotittiin sopimattomia kirjailijoita ja heidän lähipiiriään vainottiin tutuin

neuvostomenetelmin. Myöskään kaikki Gorkin teokset eivät sopineet **Stalinin** kehittämään ihanteeseen, mutta hänen vääranlaisia tekeleitään jätettiin yksinkertaisesti julkaisematta. Jo joulukuussa 1934 hänet asetettiin kaikessa hiljaisuudessa kotiarestiin. Gorki kuoli vuonna 1936 – joidenkin mukaan viranomaisten myrkyttämänä.

Sosiaalisen realismin muottiin ei istunut kansakunnan seuraavakaan nobelisti. **Boris Pasternak** aloitti kirjallisen uransa runoilijana lokakuun vallankumouksen aikoihin vuonna 1917, ja kirjoitti lopulta ainoastaan yhden romaanin: *Tohtori Živagon*. Kriittisesti bolševismiin suhtautunut Pasternak onnistui välttämään vangitsemisen ja keskittyi oman kirjoitustyön sijaan turvallisempaan työhön kääntäjänä. Menestysteoksensa hän kirjoitti salaa toisen maailmansodan jälkeen, ja romaani salakuljetettiin Italiaan, missä se julkaistiin vuonna 1957. Seuraavana vuonna Pasternakille myönnettiin kirjallisuuden

Nobel, mutta viranomaisten painostamana tai suorastaan pakottamana hän kieltäytyi palkinnosta. Pasternak, jonka romaania ei edes oltu julkaistu venäjäksi, joutui Neuvostoliitossa julkisen parjauksen kampanjan kohteeksi ja erotettiin Kirjailijaliitosta. Kaksi vuotta myöhemmin valtiollaan halveksiman, keuhkosityöpään kuolleen kirjailijan hautajaisiin saapui satoja ihmisiä, mikä oli noina aikoina harvinainen näkyvä protesti neuvostovaltaa vastaan.

Mihail Šolohov oli viranomaisten mielestä siedettävien kaikista Neuvostoliiton nobelisteista, vaikkei hänkään ongelmaton. *Hiljaa virtaa Don* ilmestyi osina vuosien 1928–1940 välillä ja palkinto myönnettiin Šolohoville vuonna 1965. Teos on poikkeuksellinen, koska sitä arvostettiin niin kotimaassa kuin ulkomailta. Vaikka Šolohovin kerrotaan olleen kommunistisen puolueen uskollinen jä-

sen, hän ei kuvannut Neuvostoliiton syntä mustavalkoisesti tai viranomaisten mielen mukaisesti. Stalinin sanotaan pitäneen Šolohovin suurteoksesta, mikä varmasti osaltaan selittää kirjailijan selviytymisen järjestelmässä. Gorkin tavoin Šolohovin symbolinen asema sosiaalisen realismin edustajana oli niin merkittävä, että häneen oli parempi olla kajoamatta.

Samaa ei voi sanoa viimeisimmästä neuvostonobelistista: hänen teoksensa syntyivät, koska kirjailija jäi järjestelmän hampaisiin. Kyse on tietysti **Aleksandr Solženitsynista**, jolle myönnettiin kirjallisuuden Nobel vuonna 1970. Puna-armeijassa palvellut Solženitsyn vangittiin helmikuussa 1945, koska hän oli kritisoinut Stalinia ystävälleen lähettämässään kirjeessä. Solženitsyn vietti vankeudessa seuraavat seitsemän vuotta, ja vapauduttuaan alkoi kirjoittaa omaelämäkerrallisia romaaneja, jotka nostivat hänet ulkomailman tietoisuuteen ja suosioon 1960- ja 70-luvuilla. Neuvostoliitossa luonnollisesti julkaisemattoman *Vankileirien saariston* käännökset alkoivat levitä maailmalla, ja aukaisivat lopullisesti silmät neuvostososialismin epäonnistumiselle ja hirvittäväälle gulag-järjestelmälle. Teoksen suursuosio sai viranomaiset kyllästyämään Solženitsyniin lopullisesti – hänet oli yritetty salamurhata jo vuonna 1971–, häneltä evättiin kansalaisuus ja karkotettiin maasta perheineen vuonna 1974.

Bunin saavutti julkaisukelpoisuuden Neuvostoliitossa vuonna 1956, Pasternakin suurromaani ilmestyi vasta 80-luvun lopulla, ja Šolženitsynin teokset saivat odottaa vuoroaan 1990-luvun alkuun saakka. Nyky-Venäjällä viranomaisten sensuurin ja vainon kohteeksi ovat useammin joutuneet toimittajat kuin kirjailijat, mikä johtunee enimmäkseen tiedonkulun kanavien voimasuhteiden muutoksesta. Jopa maailman ahkerimmin kirjallisuutta kuluttavassa maassa tiedotusvälineet ovat nykyisin vaikutusvaltaisempia ja vaarallisempia kuin kirjailijat.

Mutta mitä pitäisi ajatella siitä, että toisaalla juhlitut kirjailijat ovat kotimaassaan viranomaisten sensuroimia ja parjaamia hylkiöitä? Solženitsynin Nobelkomitealle valmistamaa puhetta lainatakseksi: ”Voi sitä kansakuntaa, jonka synnyttämään kirjallisuuteen puututaan voimakeinoin. Sillä kyse ei ole ainoastaan kirjailijoiden sananvapaudesta, vaan kansakunnan sydämeen kajoamisesta, sen muistin tuhoamisesta.”

Lisälukemista:

Ekonen, Kirsti; Turoma, Sanna (toim.): *Venäläisen kirjallisuuden historia*. Gaudeamus 2015.

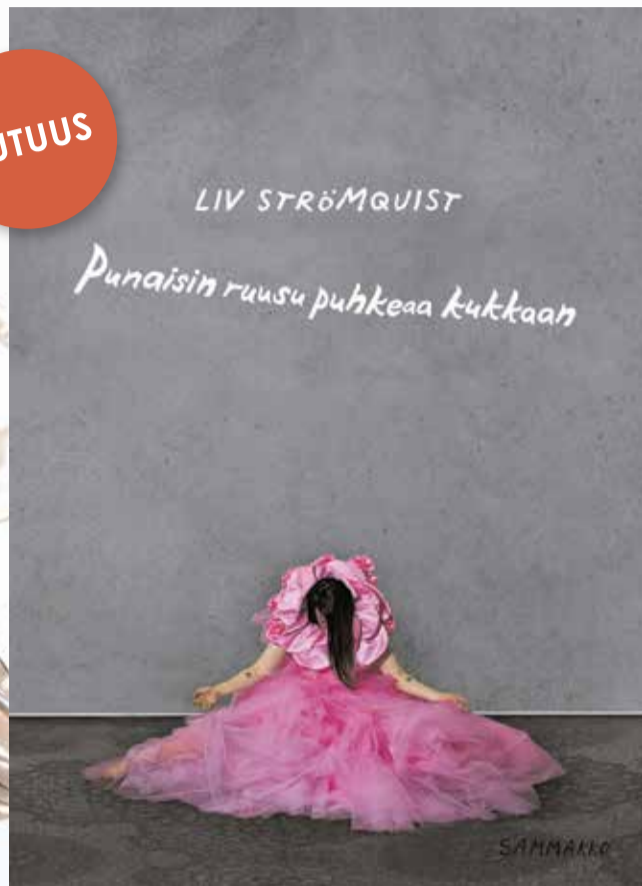
Liv Strömquistin upea uutuuus!

Uusi *Punaisin ruusu puhkeaa kukkaan* -sarjakuva-albumi on terävän huumorin ja yllättävien oivallusten ilotulitus, joka pöyhii ja kyseenalaistaa modernin länsimailman rakkauskäsitteitä.

Kuva: Maja Flink

UUTUUS

HANKI KIRJAHYLLYYSI MYÖS AIEMMAT LIV-ALBUMIT:

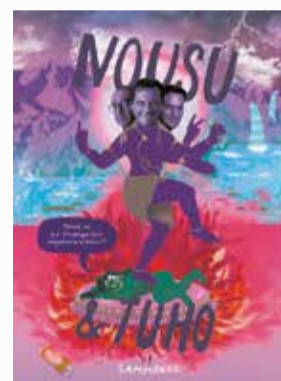
Kielletty hedelmä

Einsteinin vaimo

Prinssi Charlesin tunne

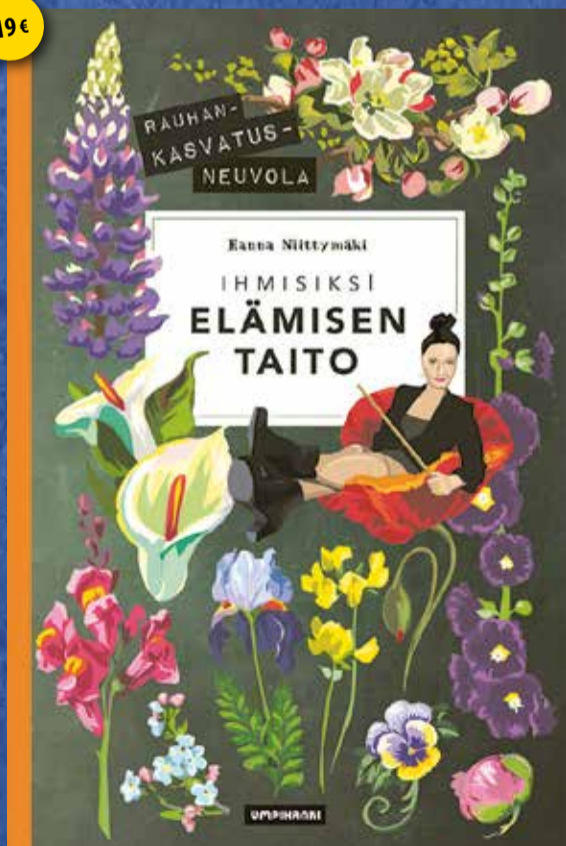

Nousu & tuho

KYSY KIRJAKAUPPIAALTASI TAI TILAA OSOITTEESTA SAMMAKKO.COM!

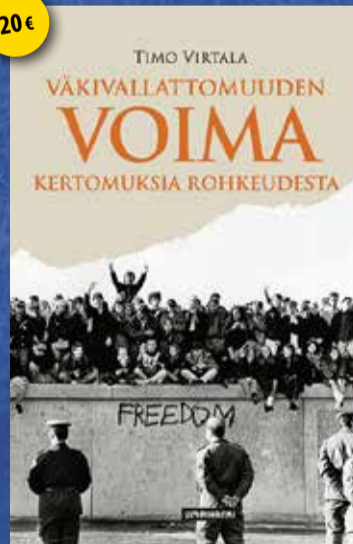
Kirjoja rauhanrakentajille

19€

Hanna Niittymäki
IHMISIKSI ELÄMISEN TAITO: RAUHANKASVATUS-NEUVOLA
Esseekokoelma lähestyy ihmiselämän eettisiä ulottuvuuksia anekdoottien ja tutkimustiedon voimin. Esseiden aiheita ovat muun muassa ihmisyyys, arvot, dialogisuus, sovitelu, syrjintä, sota ja rauha sekä ekokriisi ja rakkaus. Kirjassa on mukana harjoituksia ihmiseksi elämisen tueksi.

20€

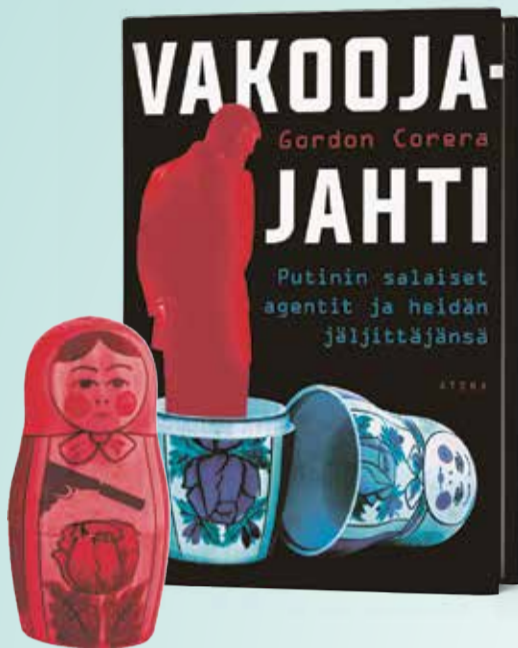
Timo Virtala
VÄKIVALLATTOMUUDEN VOIMA – KERTOMUKSIA ROHKEUDESTA
Kirjan kertomukset osoittavat, että ihmiskunnalla on väkivallan käytön ja passiivisuuden rinnalla kolmaskin vaihtoehto.

6,99€

Helena Kekkonen
RAUHAN SILTAA RAKENTAMASSA
Suomalaisen rauhankasvatuksen grand old lady'n elämäntarina.

Näistä kirjoista puhutaan juuri nyt

Vakoojajahti
Putinin salaiset agentit ja heidän jäljittäjensä
GORDON CORERA
Hyytävän jännittävä tietokirja päivittää käsityksemme Venäjän vakoilusta kybertiedustelun ja vaalivilppien aikaan.
ATENA

29⁹⁵

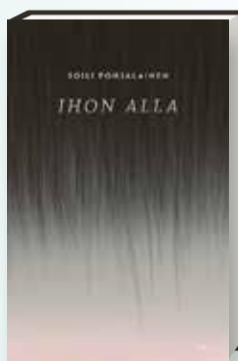
27⁹⁵

Villikoira
PEKKA JUNTTI
Väkevä esikoisromaanin vie pohjoisen unohtuneisiin kyliin, joissa ihmiset ja puut pitävät huolen toisistaan.
OTAVA

Mutta pimeys näkee sydämen
TUOMAS MUSTIKAINEN
Vavavahduttava omakohtainen esikoisromaanin sodasta, rakkaudesta, sokeudesta ja elämän hauraudesta.
LIKE

27⁹⁵

Ihon alla
SOILI POHJALAINEN
”Omakohtainen romaanin tyttären sairastumisen tuomista kokemuksista on korvaamattoman arvokas puheenvuoro.” – HS
ATENA

27⁹⁵

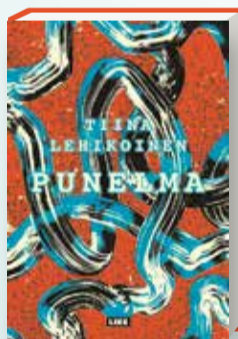

Johannes-Andreas
VILLE HYTÖNEN
Tositapahtumiin perustuva hätkähdyttävä romaanin neuvosto-Viron viimeisistä vuosikymmenistä.
LIKE

27⁹⁵

Sinä olet perheeni
TIINA TUPPURAINEN
”Monipolvinen tarina yksinäisyyden voittamisesta. Queer-perheen perustamisesta vastaan tulevia kysymyksiä käsitellään tarkkanäköisesti.”
– Kulttuuritoimitus
KARISTO

27⁹⁵

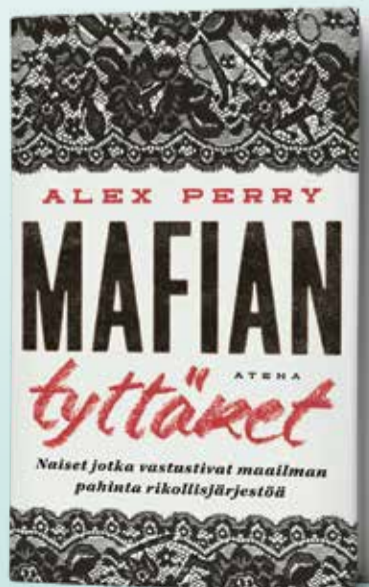
Punelma
TIINA LEHTINEN
Monikerroksinen romaanin herättää henkiin Eino Leinon luoman onnettoman palvelusnaisen hahmon.
LIKE

27⁹⁵

Joutoretki
Road trip kätkeytyyn Suomeen
JANTSO JOKELIN, TOUKO HUJANEN
Palkittu journalisti-parivaljakko etsii kansakuntamme perimmäistä olemusta hengästyttävissä matkakertomuksissaan.
LIKE

29⁹⁵

Mafian tyttäret
Naiset jotka vastustivat maailman pahinta rikollisjärjestöä
ALEX PERRY
Sydäntäsärkevä tositarina mafiajärjestö 'Ndranghetan naisista, jotka nousevat isien ja veljien väkivaltaa vastaan.
ATENA

Klubihinta
24⁹⁵
29,95

Hinta on voimassa 30.4. asti.

OTAVA

SUOMALAINEN
KIRJAKAUPPA

20
AGENDA
30

Ilmastokriisiä ei ratkaista tasaamatta tuloja

Finnwatchin toiminnanjohtaja kertoo parhaillaan neuvoteltavasta maailmanlaajuisesta yritysvero-järjestelmän uudistamisesta.

Y KSI PROSENTTI maailman väestöstä omistaa puolet maailman varallisuudesta. Yli puolet aikuisväestöstä puolestaan omistaa vähän yli prosentin. Samaan aikaan rikkain kymmenesosa on vastuussa yli puolesta hiilipäästöistä.

”Näiden ongelmien ratkaiseminen on ilmastokriisin ratkaisemisen ytimessä. Jos globaalia eriarvoisuutta ei saada ratkaistua niin ei saada ilmastokriisiäkään”, toteaa Finnwatch-kansalaisjärjestön toiminnanjohtaja **Sonja Finér**.

Häntä turhauttaa, jos ilmastokriisin syyksi tai aiheuttajaksi esitetään väestönkasvua tai sitä, että köyhien maiden elintaso nousee.

”Me rikkaat maat tuotamme valtavasti enemmän päästöjä kuin ne maat, joissa päästöt kasvavat. Väestönkään

ei oleteta enää kasvavan niin paljon kuin joskus ajateltiin.”

Yritykset hyötyvät hyvinvointivaltiosta

Yritysvastuuta valvovalle Finnwatchille nimenomaan yritystoiminnan verotus on se työkalu, jolla tulo- ja varallisuuseroja kavennetaan.

”Oikeudenmukaisessa siirtymässä keskeistä on yritysten ja niiden omistajien verottaminen. Voittojen ja pääomatulojen verotuksella voidaan rahoittaa tulonsiirtoja ja helpottaa ihmisten selviytymistä kustannusten noustessa. Myös julkisen sektorin hyvinvointipalveluiden ja koulutuksen mahdollistaa verotus.”

Finér huomauttaa, että myös elinkeinoelämä hyötyy suoraan verovaroin kustannettavan hyvinvointi-

valtion vahvoista julkisista palveluista ja vakaudesta.

”Kun katsotaan, mitä Venäjällä on tapahtunut tässä viime viikkoina, niin onko sekään ihanneyhteiskunta, että harvat maksavat veroja ja yhteiskunnan varallisuutta pystyy käärimään omaan taskuunsa? Voihan sillä syödä ostereita vähän aikaa jollain jahdilla, mutta lopputulos on sitten tällainen – ei kovin hyvä taloudelle.”

Yritykset hyötyvät siitä, että yhteiskunnassa ei ole suuria jännitteitä ja toimintaympäristö on ennustettava.

”Maailman onnellisimmassa maassa on hyvä yrittää, kun ei koko ajan joku yritä ryöstää ja vetää välistä. On koulutettava työvoimaa ja valtio pitää huolen työvoiman terveydenhoidosta ja lasten päivähoitosta. Sivistynyt yrittäjien edustaja kyllä ymmärtää tämän. Kaliforniassahan IT-jampat keksivät, että mitäs jos kerättäisiin yhdessä rahaa, että järjestetään lasten päivähoito. Keksivät siis verotuksen”, Finér naurahtaa.

Finérin mukaan on toinen juttu, miten paljon verokysymyksissä edes pitäisi kuunnella niitä, joiden lyhyen tähtäimen intresseinä on verojen minimointi. Muitakin pitäisi kuunnella ja miettiä koko yhteiskunnan etua, kun verolainsäädäntöä luodaan.

Tekstiiliteollisuuden suuri murros

Finérin mukaan hyvinvointivaltiolla tyypilliset uudistukset ja vihreä siirtymä kulkevat käsi kädessä.

”Esimerkiksi vaate- ja tekstiiliteollisuus on suuressa murroksessa. Puolentoista asteen tavoitteen saavuttaminen ei ole vielä lähelläkään. Pitäisi tehdä hyvin radikaaleja muutoksia, jotta päästöt puolittuisivat vuoteen 2030 mennessä.”

Tällä hetkellä tekstiiliteollisuus on Finérin mukaan vastuussa laskutavasta riippuen 4–10 prosentista maailman ilmastopäästöistä. Päästöt tulevat nimenomaan tuotannosta, jota pidetään yllä fossiilisella energialla, eivät logistiikasta. Myös jätevedet ovat iso ongelma. Ala ei myöskään juuri kierrätä jätteitään, ja tuotanto on maissa, joissa yritysten veroaste on lähellä nolaa ja työntekijöiden asema surkea.

”Esimerkiksi Bangladeshissa joudutaan rakentamaan hyvinvointivaltion aivan perusmekanismeja, mikä on valtava haaste. Usein nämä alueet kärsivät suuresti myös fyysisistä ilmastokriisin vaikutuksista. Bangladesh on yksi tällainen *hot spot*. Se sijaitsee suisto- ja tulva-alueella, jossa vesi nousee ja maa suolaantuu.”

Finérin mukaan pikamuodista pitää yksinkertaisesti päästä eroon. Vaatteita pitää käyttää pidempään ja tehdä niiden korjaamisesta ja kierrätyksestä helppoa.

”Nyt koko ketju on lineaarinen, tavara kulkee sen läpi nopeasti kaatopaikalle tai energijätteeneksi. *Second handiin* päättyy ihan muutama prosenti.”

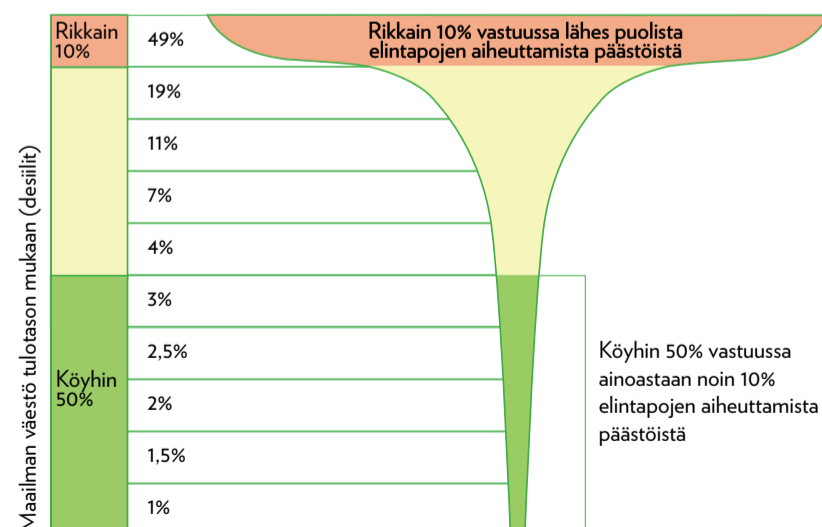
Maailmanlaajuinen minimiyhteisövero

Finérin mukaan OECD-tasolla neuvotellaan parhaillaan globaalin verojärjestelmän uudistuksesta. Minimiyhteisöverosta on jo päästy sopimukseen: se tulee olemaan 15 prosenttia.

”Käytännössä se lopettaa nykyisen veroparatiisitalouden. Jos joku maa ei verota osuuttaan, voi maa, jossa pääkonttori toimii, verottaa sen. Tämä ei kannusta kansainväliseen voiton siirtoon.”

Parhaillaan EU:ssa neuvotellaan uudistusta koskevasta direktiivistä,

Maapallon väestön päästöjen jakautuminen

Lähde: Oxfam

jotta suurimpien yritysten verovälte-lyyn pystyttäisiin puuttumaan. Finér on toiveikas sen suhteen, että jossain tulevaisuudessa siintää aika, jolloin ”kilpajuoksu pohjalle” on kolkkoa menneisyyttä.

Tällä hetkellä minimiyhteisverotavoite kuitenkin jumittaa Euroopan Unionin talous- ja rahoitusasioiden neuvostossa.

”Ruotsi, Malta, Viro ja Puola eivät suostuneet hyväksymään direktiiviä, joten käsittely viivästyy. Vaadittiin pidempiä siirtymäaikoja, vaikka ne ovat jo aika pitkät, ja muitakin porsaanreikiä haluttiin jättää. He painottivat hyvin lyhytnäköistä kansallista etua.”

Suomi kannatti minimiverotavoitetta, mutta Finérin mukaan Suomessa on lukuisia muita verotuksellisia ongelmia, joihin pitäisi puuttua.

”Listaamattomien osakeyhtiöiden osinkoverotus on yksi räikeimmistä ongelmista verojärjestelmästä. Se tekee verotuksesta regressiivistä, eli kaikkein rikkaimmat, jotka nostavat paljon pääomatuloja, maksavat veroja pienemmällä verokannalla kuin keski- luokkaan kuuluvat.”

Säätelystä tulossa taas trendikästä

Finérin mukaan yritysverotukseen tarvittaisiin myös lisää läpinäkyvyyttä.

”Maakohtaisesta veroraportoinnista pystyisi näkemään, miten raha liikkuu maiden välillä. Nyt kun Venäjä-pakotteet ovat ajankohtaisia, on pidetty esillä myös tosiasiallisten edunsaajien rekisteriä ja sen avaamista. Siinä on nykyisellään paljon puutteita, kuten että ilmoitetaan vain kaikkein suurimmat omistajat. Tiedot eivät ole julkisia ja niitä on vaikea saada.”

Maakohtainen veroraportointi auttaisi myös kehittyviä maita, joissa ei välttämättä ole mitään julkista yritysrekisteriä, josta voisi seurata yrityksen veronmaksua.

”Kehitysmalliikkeen pitkäaikainen toive ja haave on, että asioista voitaisiin sopia entistä enemmän YK-tasol-

la eikä vain rikkaiden maiden kesken OECD:ssä. Se on kaukainen haave eikä tällä hetkellä realismia, koska YK:lla ei ole sellaista asemaa, resursseja eikä osaamista. Mutta se on periaatteellinen uudistus, joka jossain vaiheessa tarvittaisiin.”

Kaiken kaikkiaan Finér on kuitenkin toiveikas, sillä suunta vaikuttaa maailmalla olevan enemmän sääntelyä kohti kuin siitä pois.

”Varmasti finanssikriisi ja talousjärjestelmän ongelmien havaitseminen ovat vaikuttaneet, mutta tarvittaisiin vielä sellainen iso ymmärrys siitä, että varallisuutta on jaettava. Emme voi tuottaa hyvinvointia kaivamalla lisää ja lisää luonnonvaroja ja kasaamalla valtavasti varallisuutta yhdelle prosentille, jolta sitä hieman valuu alas. Se on aivan liian tehoton tapa tässä ekologisessa kriisissä.”

Finérin mukaan tapoja ratkaista ilmastokriisi on suurin piirtein kaksi.

”Jos ihmisoikeuksia halutaan kunnioittaa, eli jos ei haluta *Mad Max*-tyyppistä ratkaisua, jossa osa porukasta linnoittautuu jonnekin torniin puhtaan veden ja muiden resurssien kanssa ja loput ovat omillaan, niin ei ole muuta vaihtoehtoa kuin jakaa vähän tasaisemmin tämän yhteisen planeetan resursseja.”

TEKNOLOGIA EI PELASTA

Kohti suurta tuntematonta

TEKOÄLYYN PERUSTUVIEN autonomisten asejärjestelmien, eli niin kutsuttujen tappajarobottien, kehittäminen kiinnostaa suurvaltoja. Sitä ei pitäisi tehdä, mutta tehdään, koska muutkin tekevät. Robotti on nopea tekemään päätöksiä, sen sensorit näkevät pidemmälle ja tarkemmin kuin omat aistimme. Se jaksaa valvoa eikä tunne pelkoa. Potentiaali on liian suuri hukattavaksi.

Saksanjuutalaista politiikan teoreetikkoa ja filosofia **Hannah Arendtia** pidetään yhtenä viime vuosisadan merkittävimmistä ajattelijoista. Arendt on kirjoittanut siitä, miten teknologinen kehitys on ajanut meidät pisteeseen, jossa kehitämme tiedettä ymmärtämättä sen seurauksia. Hän käytti esimerkkinä atomin halkaisua, joka on johtanut ydinaseiden valmistamiseen ja mahdollistanut kaiken elämän tuhoamisen maapallolta.

PUHUTTAESSA TEKÖÄLYSTÄ esiin nousee toisinaan myös singulariteetin käsite. Se tarkoittaa tilannetta, jolloin tekoäly on saavuttanut itsetietoisuuden ja sen älyllinen kapasiteetti ylittää ihmisen kyvyt. Tämä johtaisi tilanteeseen, jossa emme kykenisi enää hallitsemaan sitä, koska meidän olisi mahdotonta tai ainakin erittäin vaikeaa kontrolloida itseämme älykkäämpää järjestelmää. Singulariteetin toteutuminen tekisi tulevaisuuden ennustamisesta erittäin vaikeaa, koska emme voi kuin arvailla, miten meitä älykkäämpi ”olento” toimisi. Osittain tästä arvaamattomuudesta johtuen Cambridgen yliopiston eksistentiaalisten riskien tutkimuskeskus CSER luokittelee tekoälyn mahdollisesti ihmiskunnan olemassaoloa uhkaavaksi tekijäksi.

Suuri osa tekoälytutkijoista pitää singulariteettia todennäköisenä. Arvioissa sen tapahtumisen ajankohdasta on kuitenkin paljon eroa. Aikaisimmillaan sen on ennustettu toteutuvan kymmenen vuoden sisällä, mutta valtaosa tutkijoista arvioi sen koittavan 2050–60-lukujen aikana. Mikäli singulariteetti tulee tapahtumaan, niin hyvin todennäköisesti huomaamme sen vasta jälkikäteen. Samalla ottaisimme askeleen kohti tuntematonta.

TEKOÄLYÄ KÄYTETÄÄN paljon myös hyvään, ja paljon puhutaan eettisestä tekoälyn kehittämisestä. Tekoälyn avulla on pystytty esimerkiksi paikallistamaan laittomia hakkuita Amazonian sademetsissä ja päästy nopeampaan ja tarkempaan sairauksien diagnosointiin. Sotilaallisten järjestelmien kehittäminen aiheuttaa kuitenkin ymmärrettävästi laajaa huolta.

Tutkijat ja kansalaisaktivistit ovat esittäneet huolensa siitä, että kynnys aloittaa sota voi madaltua, koska hyökkääjän ei tarvitse laittaa taistelutilanteisiin ihmisotilaita. Tuhotun robotin tilalle voidaan aina tuottaa uusi ja vähän parempi malli.

IHMISTEN KOODAAMAT JÄRJESTELMÄT ovat aina alttiita häiriöille, hakeroinnille ja yllättävälle toiminnalle. Pahimmissa skenaarioissa on ennustettu, että tällaiset järjestelmät voisivat aloittaa suursodan ennen kuin ihmisen ehtii edes reagoida asiaan.

Arendtin esittämät huomiot kannattaisi pitää mielessä, kun kehitämme tekoälyä ja varsinkin tekoälyyn pohjautuvia asejärjestelmiä. Ydinsodan uhan lisäksi emme tarvitse enää robottisodan uhkaa. Pessimismiin ei kannata kuitenkaan vajota. Meillä on vielä mahdollisuus keskustella tekoälyn etiikasta ja kieltää suunniteltuja asejärjestelmiä ennen kuin niitä otetaan käyttöön. Nyt meidän täytyy vain ottaa pallo itsellemme.

ANTTI KURKO

Teknologia ei pelasta -blogissa suunnataan katse tulevaan ja tarkastellaan niitä vaikutuksia joita teknologialla on meihin niin yksilön, yhteiskunnan kuin koko planeetan tasolla.

voima • fi

NAUTI TYHJYYDESTÄ

Jari Tamminen

NAUTI TYHJYYDESTÄ

Tilaukset kauppa.voima.fi,
tilaukset@voima.fi tai
 044 238 5109

25€
 SIS. POSTIKULUT

JYMYSUOSITUT VASTAMAINOKSET VÄRIKUVINA

LIMINGAN TAIDEKOULU

Lukuvuosi 15.8.2022–26.5.2023:

- Kuvataidelinja
- Vapaalinja
- Sarjakuva / animaatiolinja
- Teatterilinja
- UUSI: Kesälukukausi
6.6.-29.7.2022 (Hyvinvointitaide)

Avoin yliopisto Kurssit

puh. 044-726 5030 tai toimisto@limingantaidekoulu.fi
www.limingantaidekoulu.fi

**HOLISTISEN PSYKOLOGIAN
TÄYDENNYSKOULUTUS**
 Haku 31.5. asti

TIETOKIRJOITTAJAKOULU
 Haku 6.5. asti

KIRJOITTAJAKOULU
 Haku 20.4. asti

www.kriittinenkorkeakoulu.fi

KÄLVIÄ

ARTS

KESKI-POHJANMAAN KANSANOPISTO **ARTS-TAIDELINJA**,
 SUUNTAUTUMISENA KUVATAIDE JA ESITTÄVÄ TAIDE

www.kpedu.fi/kalvia_arts

 @kalviaarts kalvia.arts

vapaa-akatemia.fi | Saimaankatu 11, Lahti

**VAPAA
AKATEMIA**

jättää jäljen

Kuvataide
 Elokuva ja video
 Kuvitus ja graafinen suunnittelu
 Valokuvaus
 Visuaalinen viestintä

Hae 2.8. mennessä

**Eira auttaa
eteenpäin.**

Eiran aikuislukiossa kuka
vain voi onnistua.

Lukio	eira.fi/lukioon
Peruskoulu	eira.fi/peruskouluun
TUVA	eira.fi/tuva
Suomen kurssit	eira.fi/suomenkurssit

Lukion kesäopetus

Lukio 6.6.-17.6.
 Verkko 6.6.-19.8.
 Abi 2.8.-19.8.

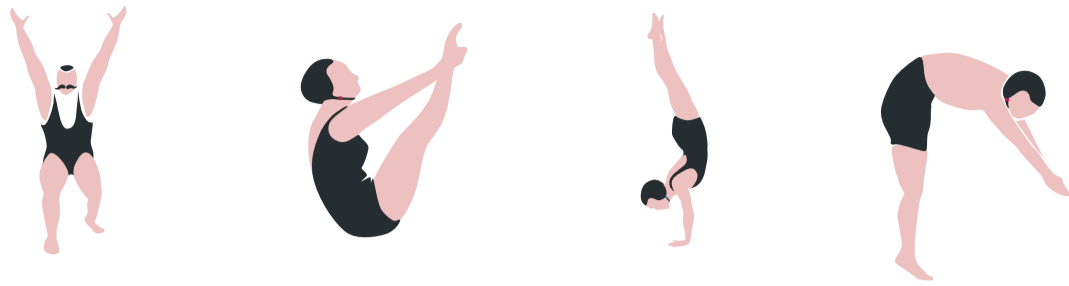
Ilmoittautuminen 9.5.-1.6.
www.eira.fi/kesaopetus

 Eiran
aikuislukio
—
EIRA HIGH SCHOOL
FOR ADULTS

eira.fi

VOIMAKAUPPA - UTELIAAN, AKTIIVISEN JA OPPIMISHALUISEN KAUPPA

Tilaukset: kauppa.voima.fi & tilaukset@voima.fi

LISÄÄ TUOTTEITA
VERKKOKAUPASSA!

Miia Vistilä

RAKKAAT YSTÄVÄT

Rakkaat ystävät sisältää sarjakuvia sinkkuudesta, naisten välisistä romanttisista ja ystävyysuhteista, itsensä kanssa toimeen tulemisesta ja hyvästä elämästä.

20€

SIS. POSTIKULUT

Jenni Holma, Veera Järvenpää
ja Kaisu Tervonen

NÄKYMÄTÖN SUKUPUOLI

Ensimmäinen suomalainen tietokirja muunsukupuolisuudesta. Kirja koostuu valokuvista, omaäänisistä henkilötarinoista ja sarjakuvista.

10€

SIS. POSTIKULUT

Hanna Niittymäki

IHMISIKSI ELÄMISEN TAITO

Viihdyttävä esseekokoelma tärkeistä asioista. Se rakentuu jo vuodesta 2015 *Rauhan puolesta* -lehdessä ilmestyneen Rauhankasvatusneuvolan ympärille.

19€

SIS. POSTIKULUT

32€

+ POSTIKULUT

Pekka Turunen

KUN SOTA ON OHI - WHEN WAR IS OVER

Valokuvataiteilija Pekka Turusen kuvat tutkivat entisen Neuvostoliiton sotilastukikohtia Itämeren ympäristössä sekä niiden liepeille syntyneitä uutta elämää. Teos kuljettaa lukijan läpi kylmän sodan ilmapiirin tuoden esiin vallinneen pelon ja väkivallan merkit.

Riina Tanskanen

TYMPEÄT TYTÖT AIKUISTUMISRIITTEJÄ

Värejä, suloisuutta ja vastarintaa pursuavat sarjakuvat iskevät tyttöyden kipupisteisiin.

24,90€

SIS. POSTIKULUT

Magnus Fredriksen

BANKSY COLOURING BOOK

Värityskirjassa kaikenikäiset pääsevät ihastelemaan ja värittämään Banksyn taideteoksia.

Monta taiteilijaa

GRAFFITI STYLE COLORING

Kirjassa on yli 50 graffititaiteilijan teoksia, joita voi värittää tussilla paperin molemmin puolin.

9,90 -

11,90€

SIS. POSTIKULUT

VOIMAN VUOSITILAUS

Tilaamalla lehden olet aina ensimmäisten lukijoiden joukossa.

Samalla tuet riippumatonta journalismia ja *Voiman* ilmestymistä jatkossakin.

10 numeroa

39€

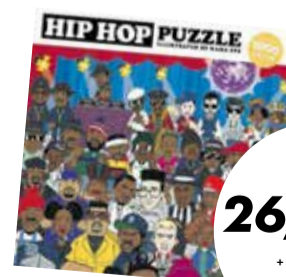

HIPHOP-PALAPELI

Tunnista Tupac, E-40 ja Lauryn Hill! Hauska 1000 palan palapeli haastaa sopivasti ja opettaa hiphopin historiaa.

26,90€

+ POSTIKULUT

Nürnbergin puoluekokousta ei suunniteltu pelkästään näyttäväksi joukkotapahtumaksi, vaan myös kaikkien aikojen propagandaelokuvaksi. Riefestahl tallensi juhlallisuuudet 172 henkisen kuvausryhmänsä avulla.

Fasismin häikäisevä kauneus

Leni Riefenstahlin propagandafilmit loivat standardit sankaruuden ja spektaakkeliä kuvaamiselle.

TEKSTI JANNE SIIRONEN

VAJAA 20 VUOTTA kuolemansa jälkeen ohjaaja **Leni Riefenstahlin** nimi kummittelee edelleen kaikkialla missä kootaan listoja ”kaikkien aikojen merkittävimmistä naisohjaajista” tai ”parhaista naisten ohjaamista elokuvista”.

Natsipropagandistina tunnetuksi tulleen Riefenstahlin juhliminen nyky-aikana on omanlaisensa moraalinen ongelma, ohjaajan merkityksen vähätely taas herättää kysymyksiä elokuva-historian tuntemuksestamme.

Riefenstahlin maine perustuu pääosin kahteen, teknisesti innovatiiviseen dokumenttielokuvaan: *Tahdon riemuvoitto* (1935) ja *Olympia* (1938). Molemmat olivat tilaustöitä natsipuolueelle.

Tahdon riemuvoitto kertoo Saksan kansallissosialistisen työväenpuolueen

vuoden 1934 puoluekokouksesta Nürnbergissä. Visuaalinen mielikuvaamme natsista on muodostunut pitkälti tämän elokuvan pohjalta.

Leni Riefenstahl ei luonut kuvaa yksin. Propagandaministeri **Joseph Goebbels** ja arkkitehti **Albert Speer** vastasivat puoluepäivien mahtipontisista puitteista, jotka Riefenstahlin ohjaamana, käsikirjoittamana ja leikkaamana muuttuivat *Tahdon riemuvoitoksi*.

Lopputulokset järkytti Goebbelsia voimallaan. ”Se, joka on nähnyt Führerin kasvot *Tahdon riemuvoitossa*, ei koskaan unohda niitä. Ne ovat hänen mielellään pitkin päivää ja vielä unissakin ja polttavat hiljaisen liekin tavoin kuvansa hänen sieluunsa.”

Elokuva on tämänkin päivän standardeilla poikkeuksellinen taidonnäyte. Se ja kolme vuotta myöhemmin julkaistu, Berliinin olympiakisoja

kuvaava *Olympia* aiheuttaa nykykatsojalle omalaatuisen *déjà vu* -tuntemuksen sarjan. Niin moni elokuvan kamera-ajoista, kuvakompositioista ja leikkausratkaisuista on tuttu myöhemmistä elokuvista.

Riefenstahlin väite, että *Tahdon riemuvoitto* olisi puhdas dokumentti, on tietenkin roskaa. Riefenstahl osallistui aktiivisesti puoluepäivien tapahtumapaikkojen suunnitteluun ja rakentamiseen, harjoitteli kohtauksia ja kuvasi jälkikäteen niitä myös uusiksi. Jo kuvausryhmän koko, 172 ihmistä, oli ennenkuulumaton dokumenttielokuvalla.

Saksan hävittyä toisen maailmansodan Riefenstahl kiisti tienneensä mitään holokaustista. Hän kertoi olleensa niin keskittynyt taiteeseensa, että ulkopuolinen maailma häipyi taustalle. Riefenstahl, joka ei itse koskaan ollut natsipuolueen jäsen, vapautettiin lopulta todisteiden puutteesta. Loppuelämänsä Riefenstahl käytti maineensa puhdistamiseen ja onnistui siinä osittain. Hänen valokuvansa Afrikan heimokulttuureista keräsivät kehuja ja olivat myös kaupallinen menestys. 100-vuotiaana julkaistu elokuva merenalaisesta elämästä sai myös positiivista huomiota.

Riefenstahlin paluu sopi ajan trendeihin. Medialle hän oli kutkuttavan kammottavan menneisyytensä ohella *the original girl boss*, ensimmäinen merkittävä naisohjaaja miesten hallitsemalla alalla. Hän oli myös **Mick Jaggerin** ja **Andy Warholin** käsipuolella poseeraava julkkis sekä ikinuoreksi faceliftattu eläkeläinen, joka lähti yksin Afrikkaan ja opiskeli 70-vuotiaana syvänmerensukeltajaksi.

Riefenstahlin oma elämä oli se tahdon riemuvoitto, joka sai toimittajat palaamaan uudelleen ja uudelleen tähän jo kertaalleen canceloituun naiseen. Menneisyys natsipropagandistina oli mainehaitta, mutta Riefenstahlin tarinan muut teemat, kuten sinnikkyys, työteliäisyys ja röyhkeys, olivat aineksia, joiden avulla Riefenstahlilta leivottiin melkein pä femi-nistinen sankari.

Vaikka Riefenstahlin taiteen vaarallisuus ei ole vuosien varrella kadonnut mihinkään – päin vastoin – ei ohjaajan merkityksen aliarvioiminen ole ratkaisu ongelmaan.

Uudet standardit

Nykykatsojalle Riefenstahl on paljon tutumpi kuin tajuammekaan. Suoria lainauksia *Tahdon riemuvoitosta* löytyy lukuisista klassikoista kuten *Tähtien sodasta*, *Taru sormusten herarasta* -trilogiasta, *Leijonakuninkaasta* ja *Game of Thronesista*. Vaikka suurin osa Riefenstahl-viittauksista kuvaa pahan olemusta, ei esimerkiksi **George Lucas** liittännyt riefenstahlilaisista kuvakerrontaa pelkästään pimeään puoleen. *Tähtien sodan* (1977) loppukohtaus on miljööltään suora kopio *Tahdon riemuvoiton* Luitpold-areenan paraatiestetiikasta. Kyseessä on vastarinnan palkintoseremonia, jossa Princessessa Leia palkitsee Luke Skywalkerin ja Han Solon näiden urheudesta.

Mahtipontinen kohtaus paljastaa kuinka propagandalla ei lopulta ole puolta tai puoluetta. Sillä voidaan myydä meille mitä tai ketä tahansa.

Riefenstahlilaista tyyliä löytyy myös lukemattomista musiikkivideoista **Michael Jacksonista** Rammsteiniin, mainoksista (erityisesti auto- ja hajuvosimainoksista) **Herb Rittsin** ja **Helmut Newtonin** tyyllisistä muotikuvisista, luksusmerkkien brosyreistä ja kymmenistä supersankarielokuvista.

Oma lukunsa on urheilukuvaus. *Olympia*-elokuva varten kehiteltiin uusia tapoja ja teknisiä ratkaisuja seurata ja filmata liikettä maan päällä, veden alla ja ilmassa. Monet näistä tavoista jäivät pysyviksi standardeiksi urheilun kuvaamiselle.

Leni Riefenstahlin perintöä arvioiessa juututaan turhan usein analysoimaan Riefenstahlin natsiutta. Ikään kuin Riefenstahlin natsiuden määrittelyminen ratkaisisi jollain tavoin tämän taiteen moraalisen ongelman ja siirtäisi sen turvallisesti lokeroon, jossa ohjaaja ei ole enää meidän vaan *niiden* joukoissa.

Riefenstahl oli pikemminkin ”hyödyllinen hölmö” ja opportunisti kuin vakaumuksellinen fasisti. Kunnianhimoisen nuoren ohjaajan ihanteet sattuiivat kuitenkin täsmäämään monilta osin kansallissosialistien maailmankuvan kanssa.

Vuorikiipeilijänä ja tanssijana tunnetuksi tullutta Riefenstahlia kiehoi atleettisuus, voima ja vitaalisuus. Kansallissosialistien hypermaskuliinisessa ihannemaailmassa ruumiinkulttuuri löytyi kaiken keskiöstä. Germaanisella mytologialla ja Ariosofian kaltaisilla okkultistisilla aatteilla oli myös osansa

kolmannen valtakunnan visiossa. Tämä puhutteli Riefenstahlia, jolle myyttinen, sankarillinen (ja fiktiivinen) menneisyys oli ollut inspiraation lähde jo kauan ennen kuin hän oli kuulutkaan Hitleristä.

Riefenstahlin näkemys kauneudesta jonain hurmoksellisena, mystillisinä voimana, jota hänen *täytyi* palvella olikin sekä ohjaajan vakioselitys että linjassa natsi-ideologian hurmoshenkisyden kanssa. Vuosikymmeniä myöhemmin Riefenstahl puolustautui vetoamalla kuinka arkipäiväinen tai realistinen ei yksinkertaisesti kiinnostanut häntä. ”Minua kiehtoo se, mikä on kaunista, vahvaa, tervettä, se mikä on elävää.”

Elämäkerrassaan Riefenstahl käyttää paljon sivuja sen kuvaamiseen kuinka suuren – *ekstaattisen* – vaikutuksen Hitler häneen teki. Ohjaaja kertoo myös, että Hitlerin tapaaminen oli hänen elämänsä suurin katastrofi ja katumuksen aihe.

Riefenstahlin ambivalenssin hyväksyminen on myös sen hyväksymistä, että *me*, suuri yleisö, olemme aiheen äärellä hämmentyneitä. Vihaamme natseja, mutta rakastamme fasistista estetiikkaa. Jos emme rakastaisi, miksi se muuten näkyisi joka puolella ympärillämme?

Ylivertaisuuden viehätys

Kirjailija ja aktivisti **Susan Sontag** julkaisi vuonna 1975 paljon lainatun esseensä *Fascinating Fascism*, jossa arvioi Riefenstahlin taiteen luonnetta Sudanissa kuvatun *The Last of the Nuba* -valokuvakirjan kautta. Sontag pohti tekstissään fasismin esteettistä

olemusta ja sen voimaa modernissa kuvastossa. Sontag huomioi, että vaikka kohde Riefenstahlin sodanjälkeisistä töissä oli vaihtunut täydellisestä arjalaisesta miehestä Nuba-heimon mustiin sotureihin, oli kuvaajan ote edelleen fasistinen. Riefenstahl tallensi yhä maailmaa vain kauneuden, voiman, ylivertaisuuden ja myyttisen kautta.

Sontag varoittaa esseessään kuinka propagandaelokuvista tuttu estetiikka oli muuttumassa silmissämme koko ajan normaalimmaksi. SS-uniformut ja muu fasistinen glamour oli suodatunut osaksi alakulttuurien koodistoa, joka näkyy esimerkiksi **Tom of Finlandin** kuvissa, ja samaan aikaan alkanut kiehtoa ja kiihottaa myös valtavirtaa.

Nyky päivänä natseja löytyy viihteessä Kuun pimeältä puolelta ja kaikkialta muualtakin. Mutta mörkönatsien lisäksi kulttuurimme hyödyntää fasistista estetiikkaa myös paljon hienovaraisemmin. Tämä on se kalteva pinta, josta Sontag ei ollut vuonna 1975 nähnyt vielä puoliakaan.

Alun perin marginaalisen joukon harrastaman kuntosaliharjoittelun suosio on räjähtänyt viime vuosikymmeninä. Samalla olemme tottuneet fitness-mainontaan ja siihen, kuinka lähellä se on fasismin esteettistä ihanetta. Tästä maailmasta on turha yrittää etsiä vanhoja, vammaisia tai lihavien vartaloita. Wellness-teollisuuden meille myymä ajatus terveydestä jokinlaisena ”puhtaan” alkutilan ja modernin ”toksisuuden” välisenä taisteluna kuulostaa sekin tutulta.

Wellness-kulttuurin juuret voikin jäljittää 1800-luvun lopussa kukoista-

neeseen saksalaiseen *Lebensreform*-liikkeeseen ja sen moniin rönsyihin. Liikkeen vaikutus ulottui 1900-luvulla Yhdysvaltoihin, sen kannattajien toimiessa linkkinä Euroopan raaka-ruoka-nudistien ja modernin hippiliikkeen välillä. Saksassa *Lebensreform* toimi kuitenkin kasvualustana monille ajatuksille, jotka adoptoitiin myöhemmin mukaan kansallissosialistien yli-ihmisoppiin.

Lebensreform-elämäntapaa juhlinut elokuva *Wege zu Kraft und Schönheit* (Voiman ja kauneuden vuoksi) vuodelta 1925 oli myös Leni Riefenstahlin, nuoren tanssijattaren, ensiesiintymisen filmillä.

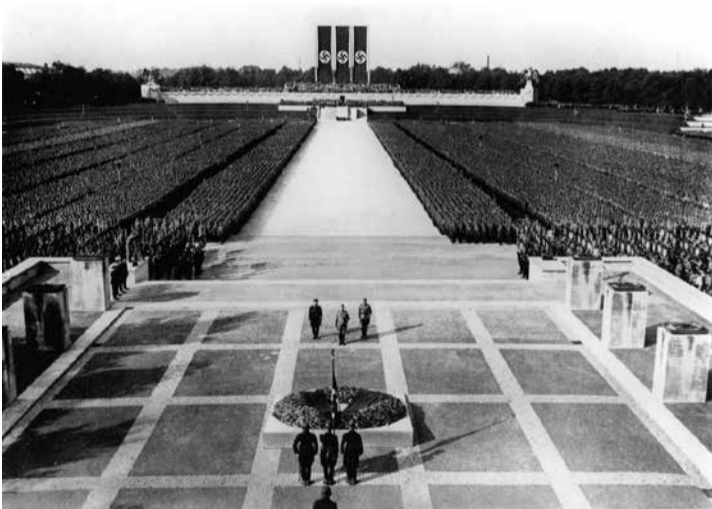
”Fasistinen taide ylistää alistumista, se kiittää järjettömyyttä, se romantisoi kuolemaa” kirjoitti Susan Sontag vuonna 1975, ja varoitti meitä tulevasta.

Donald Trumpin vaalikampanja vuonna 2020 muistutti oudolla tavalla **Paul Verhoevenin** elokuvaan jonkinlaisesta vaihtoehdoisesta fasistisesta tulevaisuudesta. Trump vetosi täysin avoimesti niihin samoihin tunteisiin, jotka saavat nuoret miehet ja naiset valtaansa *Tahdon riemuvoiton* joukkokohtauksissa.

Riefenstahlin tyyli elää koska se on niin koukuttavaa. Haluamme edelleen hurmaantua spehtaakkelista. Katsomme fasismen peiliin, ja näemme ihmisen kuvattuna kauneuden, voiman ja ylivertaisuuden kautta. Haluamme tunnistaa kuvasta *itseemme*. Fasismin viekoittelevuus piileekin turhamaisuudessaamme. Riefenstahlin työ kertoo meille, että mekin voimme olla sankareita.

Ruutukaappaukset elokuvista Tahdon riemuvoitto ja Leijonakuningas.

Ruutukaappaukset elokuvista Tahdon riemuvoitto ja Tähtien sota.

Miten sota katsotaan

Sama kuva voi herättää kostonhimoa tai myötätuntoa, joka on myös poliittisesti aktivoiva tunne.

TEKSTI SILJA SEPPÄLÄ
KUVAT MIIA VISTILÄ

VENÄJÄN hyökättyä helmikuussa Ukrainaan, lehdet täyttyivät nopeasti rauniotalojen ja haavoittuneiden siviilien kuvista. Kuvat välittivät tietoa ja vahvistavat tunnetta tapahtuneesta.

”Vaikka lööpeissä puhutaan paljastavista kuvista, todellisuudessa kuva asettuu aina osaksi jotakin, jonka jo tiedämme. Ranskalaisen semiootikon **Roland Barthesin** sanoin, ’kuva on mykkä’. Kuvaa merkityksellistetään ja kehystetään osaksi kokonaisuutta. Kuvaa todennäköisemmin vahvistaa olemassa olevia käsityksiämme ja ideologista asemitumistamme kuin muuttaa niitä”, **Noora Kotilainen** sanoo. Hän on sodan ja kriisien kuvien käytöstä kansainvälisessä politiikassa väitellyt poliittisen historian tutkija.

Kuvan ymmärtäminen ilman kontekstia on mahdotonta, sillä katsoja

heijastaa omia käsityksiään kuvaan. Kulttuurinen ja poliittinen ympäristö luovat sotakuvallekin kontekstin.

Sota on monella tapaa lähellä

Propaganda erittelee ihmisryhmiä esittäen ”meitä” hyvinä ja ”muuta” vihollisina. Jakoa hyödynnetään ihmisten militarisoimisessa.

”Syyrian sodan kuvat Ghoutan kaasuiskuista vuonna 2013 tulkittiin hyvin eri tavalla Venäjällä kuin lännessä”, Kotilainen kertoo.

”Lännessä kuvat kertoivat tarinaa Venäjän tukeman presidentti **Başar al-Assadin** sotarikoksista ja massiivisesta humanitaarisesta kärsimyksestä. Venäjällä kuvien nähtiin kertovan Syyrian hallintoa vastustavien kapinallisten iskuista. Samat kuvat luettiin päinvastaisilla tavoilla poliittisten jakolinjojen mukaisesti.”

Noora Kotilainen

Yhdysvaltalainen journalismin tutkija **Susan Moeller** kertoo teoksessaan *Compassion Fatigue*, kuinka raportointi noudattaa ”nearest is the dearest”-logiikkaa, jonka mukaan yksilö samaistuu ihmisiin, jotka poliittisesti ja kulttuurisesti muistuttavat häntä itseään.

Siten suomalaisen valtaväestön on helpompi samaistua Ukrainan sodan uhreihin kuin vaikka heihin, jotka pakenevat Afganistanissa Talibanin valtaannousua.

Kuvat myös mallintavat todellisuutta. Kun emme pääse paikan päälle, saatamme kuvan avulla ymmärtää, millaiselta Ukrainassa nyt näyttää.

Sodan aiheuttamiin tuntemuksiin vaikuttavat myös sijainti ja historia. Ukrainan sota on lähellä Suomea maantieteellisesti ja historiallisesti. Täälläkään kuvat sodasta eivät herätä pelkästään myötätuntoa vaan myös vihaa, pelkoa ja kostonhalua.

Voisiko väkivaltainen kuvasto toimia pasifistisesti varoittaen, ettei tällaista saa enää koskaan tapahtua?

”Meillä on usein optimistinen ajatus siitä, millainen voima kuvilla voisi olla sodanvastaisuudessa. Tosiasiassa kuvilla näyttää historian perusteella olevan tässä suhteessa hyvin rajallinen voima”, Kotilainen sanoo.

Kuva on yhä todistusaineistoa

Tiedonvälityksellä on kuitenkin voimansa. Kaukaistenkin sotien ja kriisien laaja ja välitön julkisuus saattaa luoda painetta päättäjille puuttua tilanteeseen esimerkiksi interventiolla. Myötätunton on myös poliittisesti akti-

voiva tunne. Kriisit, jotka saavat paljon huomiota tiedotusvälineissä, vetävät avustusjärjestöjä puoleensa.

Sosiaalisessa mediassa myös deepfake-videot, kuvaväärennökset ja muu visuaalinen disinformaatio leviävät nopeasti.

Informaatiovaikuttaminen ja propaganda ovat sodan vahvoja keinoja. Venäjän hyökkäyssodassa kummastakin osapuolesta on levitetty vanhoja videoita. Jopa Syyrian sodassa kuvattun materiaalin on väitetty esittävän tämän sodan tapahtumia.

Perinteisissä tiedotusvälineissä disinformaatiolta pyritään katkaisemaan nopeasti siivet, sillä faktantarkistus on perusteellista. Journalistit eivät saa käyttää kuvia harhaanjohtavasti, eikä kuvia saa muunnella.

”Sotakuvia käytetään juridisina todisteina. Kuva todistusaineistona on siis edelleen merkittävä”, Kotilainen sanoo.

Jonain päivänä Euroopan sotarikostuomioistuimessa saatetaan katsella tämän sodan uutiskuvia ja arvioida niistä siivilikohteiden tuhoja.

Piipa Nikki

Kärsivä keho herättää halun auttaa

KODEISTAAN PAKENEVAT LAPSIPERHEET täyteen tungetuilla juna- asemilla, romahtaneet kerrostalot ja sillan alle piiloutuneet ihmis- joukot. Sotakuvasto herättää tunteen turvattomuudesta. Moni voi kuvitella pelon kodin menettämistä ja perheen hajoamisesta.

Pahimpia ovat kuvat haavoittuneista ja ruumiista. Empatia herää usein kehollisuuden kautta. Näkyvä kipu aikaansaa tunteen haavoittuvuudesta ja elämän hauraudesta. Entä, jos minulle tai läheiselleni kävisi noin? Mikä minua suojelee?

SODASTA ON TÄRKEÄ TIEDOTTAA, mutta sodan kuvaamiseen liittyy eet- tisiä ongelmia. Kärsivän ihmisen tunnistettava kuvaaminen on kyseen- alaista. Voiko ulkopuolinen ihminen valokuvata haavoittuneita ja kuolleita ilman, että kuvattavan ihmisarvo vaarantuu? Kuinka representoida eli esittää toista?

Jyrkimmän kritiikin mukaan kuvauskohteen kuvattavaksi suostuminen jo rikkoo totuudellisen esittä- misen. Ja vaikka kuvauskohte suostuisi kuvattavaksi, voivat konteksti ja merkitys muuttua. Journalisti ei voi enna- koida kuvasta heräävää keskustelua ja hallita sen leviämistä. Kuva voi vahvistaa yhden poliittista vihamielisyttä ja herättää toisen auttamis- halun.

Humanitarismilla viitataan ideo- logiaan, jonka keskiössä ovat länsi- maalaiset ihmisoikeudet, auttaminen ja hyveellisyys. Humanitaarinen apu on suuri osa humanitarmia ja suun- tautuu usein lännestä kehittyviin maihin. Humanitarismi kietoutuu myös osaksi länsimaista interventiopolitiikkaa. Humanitaarisen avun antamista ja sotilaallista interventiota oikeutetaan usein kärsimyskuvastolla. Humanitarismissa taloudellinen ja poliittinen vallankäyttö piiloutuvat hyveelli- syyteen.

REPRESENTAATIOKESKUSTELU on keskeistä humanitarismissa. Se alkoi maailmalla jo 1980- luvulla, mutta siirtyy vasta pikku hiljaa journalistisiin käytäntöihin. Esille nousee kysymys kuvaajan ja kuvattavan sekä laajem- min valtioiden ja kulttuurien välisistä valta-asetelmista ja siitä, kenen katse sotakuvastossa näkyy.

Myytti länsimaisesta sankarikuvaajasta, valkoisesta pelastajasta, joka kuvaa entisten siirtomaavalttojen edustajia usein tuntematta kieltä tai kult- tuuria kummemmin, elää edelleen vahvasti. Julkkishumanitarismissa ku- vaajan ura etenee, mutta kuvattavan elämä jatkuu todennäköisesti entise- nään.

Pahimmillaan kärsimyskuvasto objektivoi ja toiseuttaa kohteen ja tois- taa stereotyyppioita kuvauskohteen maan kulttuurista. Toisaalta tällainen ku- vasto vetoaa enemmän tunteisiin ja tuottaa enemmän lahjoituksia.

Kärsimyskuvasto vaatii läpivalaisua, mutta viekö valtaprosessin tarkas- telu huomion pois inhimillisestä kärsimyksestä? Olennaista on kuvajour- nalistin ydintehtävän tarkastelu. Onko se kertomista ja havainnointia vai hyväntekeväisyyttä ja politiikkaa? Voiko näitä edes erottaa toisistaan?

SILJA SEPPÄLÄ

blogs.helsinki.fi/artmeetssciencehelsinki
Art_meets_science_helsinki
@AMS_Helsinki

Join the conversation
Open to the public from
07.04 – 23.04.2022

See, learn, discuss

Galleria Albert IX
Albertinkatu 9
Helsinki

UNIVERSITY OF HELSINKI
FACULTY OF PHARMACY

Kaikki kestävästä kehityksestä

M maailma.net

CULTUREELS
2022
Ethnographic Film Festival
21.4.-23.4.2022
Helsinki
cultureels.com

Taidetta 5.2.–30.4.2022
KAKSIN

Working TOGETHER
Andy Best & Merja Puustinen | Grönlund & Nisunen
Hamm & Kamanger | Lea & Pekka Kantonen | Linda & Aura
nabbteeri | Rainio & Roberts | SIMKA

sinkka
TAIDE- JA MUSEOKESKUS sinkka.fi

Linda & Aura, Reuna, 2020, performanssi- installaatio, kuva Jan Ahlstedt.

Tanssiteatteri Tsunami: kahden teoksen ilta
A COUPLE OF HUMANS
WE CALLED HER BERTHA

KE 27.4. KLO 19
ALEKSANTERIN TEATTERI
BULEVARDI 23-27
lippu.fi+

Vainottujen uiguurien ääni

MITEN MENESTYÄ politiikassa ja liike-elämässä? Autoritaarisen valtion vastaus voisi kuulua: sulje vähemmistöt keskitysleireille, kehitä valvontateknologiaa ja hallitse kansakuntaa pelolla, jotta se palvelisi keskusjohtoa.

Juuri näin on tapahtunut Kiinan Xinjiangissa, jossa vuodesta 2017 alkaen ”arviolta 1,8 miljoonaa uiguuria, kazakkia ja muiden vähemmistökansojen jäsentä on — päätynyt jollekin alueen sadoista keskitysleireistä”.

Geoffrey Cainin kirjassa *Totaalinen poliisivaltio* kerrotaan keskitysleiriltä pelastuneen **Maysemin** tarina. Kirja kertoo myös, miten Kiina on kehittänyt valvontateknologiaa keskusjohtoisen valtion tarpeisiin. Valtio käyttää valtavia summia tekoälyyn ja kameroihin, jotka ”tunnistavat ihmisen jopa 14 kilometrin päästä”. Innovaatioita käytetään sumeilematta kolmen pahan, ”terrorismin, separatismien ja ääriajattelun”, kitkemiseen.

Cainin kirjan ytimen muodostavat haastattelut. Hän kuljettaa useaa tarinalinjaa jouhevasti, viittaa moniin lähteisiin ja perustelee asiansa uskottavasti. Lähdeluettelo on kattava. Ammatiltaan Cain on toimittaja. Hän on kirjoittanut muun muassa Timeen, Wall Street Journaliin ja Economistiin.

Valtion kokoinen panoptikon

Kirjan mukaan pidätykseen saattavat johtaa ulkomailla opiskelu, muutokset päivittäisissä rutiineissa tai pelkkä väärän värinen seinä kotitalossa. Kiina on luonut valtion kokois-

Totaalinen poliisivaltio -kirja kertoo keskitysleiriltä paenneen Maysemin tarinan.

TEKSTI TERHO AALTO

panoptikonin, jossa kansalaiset tarkkailevat omaa käytöstään rangaistuksen pelossa.

Päähenkilö Maysem viedään keskitysleirille, jossa hän joutuu fyysisen ja henkisen pahoinpitelyn kohteeksi. Hän opiskelee päivät pitkät puolueen propagandaa, jotta hänen mielensä ”puhdistuisi viruksesta”. Eräässä kirjan mieleenpainuvimmassa kohtauksessa Maysem saa eteensä mahdottomalta tuntuvan tehtävän, kun keskitysleirin opettaja pane pöydälle kaksi vesipulloa. Toinen oli tyhjä ja toinen täysi.

”Sanon, että täysi pullo on täynnä vettä. Mutta olen myös sitä mieltä, että tyhjäkin pullo on täynnä vettä. Mitä mieltä te olette?”

”Molemmat vesipullot ovat täynnä!”
”Hyvä!”

Kohtaus tuo mieleen kohtauksen **George Orwellin** kirjasta *Vuonna 1984*, jossa puoluevirkailija väittää Winston Smithille, että hän voisi halutessaan muuttua saippuakuplaksi.

Siinä, missä Orwell kuvaa fiktiivisen ihmisen vainoharhaisuutta puoluekoneiston sisällä, Cain onnistuu välittämään kuvan puoluekoneistosta, joka orjuuttaa kansalaisia. Puolueen motiivit ovat vanhat tutut: raha ja valta.

Xi Jingpingin Kiinassa teknologinen osaaminen palvelee poliittista voimaa ja maanpuolustusta. Kiinalainen rahastosijoittaja summaa tilanteen kirjassa näin:

”Kiinan teknologiayrityksissä on tapahtunut valtava muodonmuutos. Ne eivät ole enää pelkästään teknologian kehittäjiä. Ne ovat valtiollisia elimiä.”

Sivumennen mainittakoon, että Huawei on kiinaa ja tarkoittaa ”mahtavaa saavutusta”.

”Orwell näki maailmaamme”

Millä hinnalla demokraattiset arvot ovat kaupan, kysytään kirjassa. Niin sanottu läntinen maailma on kyllä tuominnut uiguureihin kohdistuvan vainon YK:n ihmisoikeusneuvostossa, mutta samaan aikaan läntiset teknologiajätit myyvät Kiinaan tekoälyjärjestelmissä tarvittavia puolijohteita.

”Minulla olisi turvallisempi olo josakin vahvassa, maallistuneessa demokradiassa, joka ei taivu kiinalaisten painostuksen tai rahan edessä ja jossa saisin harjoittaa uskoani vapaasti. Demokratia on ainoa vaihtoehto”, sanoo Kiinan kiduttama kielitieteilijä ja kirjailija **Abduweli Ayup** kirjassa.

”Ajattele, jos asuisimme maassa, jossa — vallitsee demokratia ja kaikki saavat osallistua — jossa ihmiset tuntevat olevansa turvassa, vapaita ja voimaantuneita, ja heillä on ajatuksenvapaus ja sananvapaus”, sanoo puolestaan **Maysem**.

Vuonna 1984 ei ole hakemalla haet-

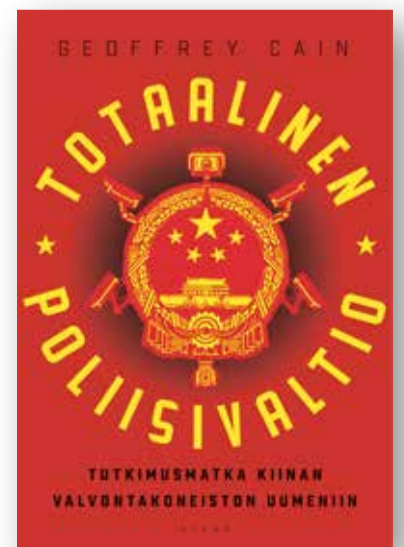
tu vertauskohta uiguurien tilanteeseen. Myös Maysem näkee yhteyden. Hän jopa esittelee Orwellin kirjaa Cainille.

”Miten on mahdollista, että joku englantilainen on seitsemän vuosikymmentä sitten kirjoittanut kirjan, jossa ennustetaan minun kokemukseksi? — Hän näki meidän maailmamme, uiguurien maailman.”

Keskitysleirien olosuhteista on hankala saada tietoa virallisia reittejä. Siksi Cainin kirja on niin ansiokas. Virallinen Kiina itse kutsuu keskitysleirejä muun muassa ”uudelleenkoulutuskeskuksiksi” ja ”ammattillisen koulutuksen keskuksiksi”.

Totaalinen poliisivaltio antaa äänen vainotuille uiguureille. Kirja on ajankohtainen myös ihmisoikeuksista, teknologiasta ja demokratian tulevaisuudesta kiinnostuneille lukijoille.

Geoffrey Cain: Totaalinen poliisivaltio, suom. Riina Vuokko. Atena 2022. 352 s.

Kuvitettu vitsikirja arjen ällöttävyyksistä

TEKSTI MIIA VISTILÄ

RUOTSALAINEN FEMINISTINEN sarjakuva on oma genrensä, jossa yhteiskunnallisiin kysymyksiin otetaan kantaa pelkistetyillä kuvilla ja piikikäällä, asiat päälaelleen kääntävällä suorakuisen räivittömällä huumorilla. **Nanna Johanssonin** *Vitsaa säästämättä* (Sammakko 2021) on tämän genren tyylijuhdas edustaja kollaasikuvallista kanttaan myöten.

Johansson on parhaimmillaan kiteyttäessään yhteen kuvaan jonkin moniulotteisen ilmiön. Pidemmässäkin tarinoissa riittää itseään kyseenalaistavia käänteitä, mutta ei lopulta niin erityisen uusia huomioita. Kokoelmassa onkin enemmän yhden sivun pilakuvia kuin sarjakuvia.

Huumorin kohteena ovat feminististen vakioaiheiden kuten kauneusihanteiden, mediakritiikin ja sukupuoliroolien lisäksi esimerkiksi ruokaan, nörtteilyyn tai pääkaupunkilaisiin liittyvät alakulttuuri-ilmiöt, joita pitää jossain määrin tuntea, jotta vitsi aukeaa.

Moni kuva ja sarjakuva perustuu arkisiin kokemuksiin. Kun joku asia on ottanut päähän, siitä on tehty sarjakuva, jossa ärsyttävyyks on

väännetty rautalangasta tai lioiteltu absurdiuteen asti. Moni kuva ällöttää enenemmän kuin hauskuuttaa, mikä lienee niiden tarkoituksin.

Monet jutut on julkaistu somessa ennen kirjaan päätymistään. Paremminkin ne toimivatkin yksittäisinä arjen piristäjinä tai ärsyttäjinä muun elämän välissä kuin kokoelmana kerralla luettuna.

Nanna Johansson: *Vitsaa säästämättä* suom. Kreetta Lahtinen, Sammakko 2021, 132 s.

Sarjakuva

Näytelmäkäsikirjoitus onkin sarjakuva

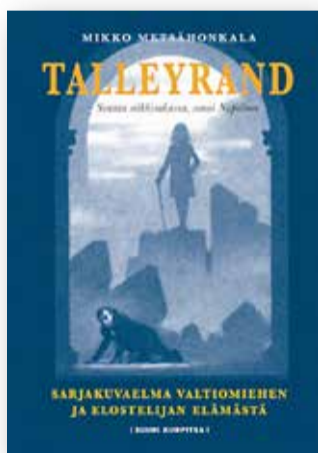
TEKSTI MIIA VISTILÄ

POLIITTINEN VEIJARITARINA kertoo, kuinka aateline selviää Ranskan vallankumouksesta ja juonittelee itsensä vallan keskiöön ja tiensä läpi kuohuvien aikojen. Lähtokohtana on ollut diplomaatti **Charles Maurice de Talleyrand-Périgordin** elämä, mutta historiallisen tarkkuuden sijaan tyyllilajeina ovat satu ja satiiri.

Teos on yhdistelmä näytelmän käsikirjoitusta ja siihen tehtyjä kuvituksia. Yhdessä ne muodostavat tiukasti rytmitetyn sarjakuvan, jossa joka toisella sivulla on teatterinäytelmän käsikirjoitusta mukaileva tekstikohtausta ja joka toisella kohtausta esittävä kuva. Käsikirjoitukseen kuuluu myös trubaduurin lauluja, joiden myötä runouskin on tarinassa mukana.

Hahmot on piirretty jäykkiin asentoihin. Niissä ei kuvata teatterissa näyttelemistä, vaan jokainen kuva on oma taideteoksensa. Kaunis kokonaisuus luo jäyhällä muodollaan omaperäistä sarjakuvaa.

Tarina on kirjoitettu kaksi kertaa: näytelmän kirjoittaja, joka antaa ohjeita näyttelijöille, sekä vanha Talleyrand, joka kommentoi kohtauksissa esiintyvän nuoremman minänsä tekemisiä. Teksti on monikerroksinen ja

rikkoo neljättä seinää, eli puhuttelee hahmojenkin suulla lukijaa suoraan, toistuvasti.

Vaikka tekijä esipuheessaan mainitsee, ettei teos ole näytelmän käsikirjoitus vaan omanlaisensa sarjakuvalinen esitys, toivottavasti sarjakuvista pitävät teatterin ystävät löytävät teoksen ja se päästään näkemään vielä näyttämölläkin.

Mikko Metsähonkala: *Talleyrand – Sontaa silkkisukissa, sanoi Napoleon* Suuri Kurpitsa 2022, 96 s.

ILMOITUS

UUSIUTUVA ENERGIA TAKAA OMAVARAISUUDEN JA TULEVAISUUDEN

Fossiiliset energialähteet ovat melkein poikkeuksetta myös demokratian ja ihmisoikeuksien kannalta ongelmallisissa valtioissa. Niillä voidaan myös kiristää ja hallita. Aurinko on ja pysyy eikä sitä omista yksikään diktaattori. Mihinköhän energiaan sitä oikein kannattaa panostaa?

Valtaosa Venäjän vientituloista tulee fossilisesta energiasta ja tästä leijonan osa on vientiä EU:hun. Maksamme joka päivä 600 miljonnasta miljardi euroa Putinin sotakassaan samalla kun kiihdytämme ilmastomuutosta.

Euroopan komissio esitti maaliskuun alussa suunnitelman, jolla on tavoitteena lopettaa EU:n riippuvuus Venäjän fossiilisista polttoaineista ennen vuotta 2030. Tavoitteena on vähentää venäläisen kaasun tuontia kahdella kolmanneksella jo tänä vuonna.

Komission esittämä siirtymä on ihan mahdollinen, jos panostamme tarpeeksi uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen. Mitä nopeammin pystymme siirtymään uusiutuvien energialähteiden käyttöön sitä nopeammin pystymme saavuttamaan energiaomavaraisuuden.

On hieman surullista, että tarvittiin sotatila siihen heräämiseen, että fossiilisesta tuontienergiasta on mahdollista ja realistista luopua. On ymmärretty, että sen on oltava mahdollista, koska muut vaihtoehdot ovat vielä kurjempia.

Energia on Venäjälle vahva geopoliittinen ase. Komission tulee mitä pikimmiten pyrkiä vieroittautumaan venäläisestä kaasusta, alkaen sen rajaamisesta ulos EU-taksonomiasta. Venäläisen kaasun ja ydinvoiman leimaaminen vihreäksi keskellä sotaa on ristiriidassa kaikkien sanktioiden kanssa ja myös heikentää Euroopan uskotavuutta. Energiaturvallisuuden on oltava EU:n strategisen autonomian ytimessä.

Myös ilmastomuutoksen osalta muut vaihtoehdot ovat kurjempia ja kustannukset tulevat olemaan vielä kovempia, jos emme toimi. Mitä hitaammin toimimme, sitä kalliimmaksi se tulee. Ilmastomuutoksen riskit ja kustannukset tiedetään jo parinkymmenen vuoden sisällä monikymmenkertaisiksi esimerkiksi covid-pandemian aiheuttamiin kustannuksiin verrattuina.

Tarvitsemme tulevaisuustestattuja päätöksiä. Sitä, että kriisinkin keskellä osaisimme katsoa pidemmälle ja varmistaa, että toimintamme ennakoivat ja on sopivaa tulevaisuuden tarpeisiin. Tulevaisuusvalmius on sitä, että näkee, mikä muuttuu, tai osaa arvioida, mitkä kehityskulut jatkuvat ennallaan tai kiihtyvät entisestään.

Maailmassa pärjää ketterä, yhä nopeampi ja tulevaisuuteen hyvin valmistautunut yksilö, puolue, yritys, poliittinen järjestelmä tai kansakunta. Nimenomaan kriisin keskellä on lisättävä organisaatioiden kykyä kiihdyttää omaa ja ympäristönsä muutosta. Ketteryys tarkoittaa kykyä toimia joustavasti sekä mukautua ja reagoida nopeasti muuttuvan ympäristön haasteisiin ja tarpeisiin.

Toisaalta monet asiat eivät ole muuttuneet sodan tai pandemiakaan keskellä. Ilmastomuutos etenee. Uusimpien arvioiden mukaan on mahdollista, että meillä ei ole enää mahdollisuutta pysähtyä 1,5 asteen lämpenemiseen.

Tavoitteena pitää olla irtautua riippuvuudesta Venäjästä sekä päästä eroon fossiilisista. Sodan jälkeen uudelleenrakentaminen on mahdollista, mutta ilmastomuutoksen osalta paluuta ei ole.

Sirpa Pietikäinen

Euroopan parlamentin jäsen
sirpa.pietikainen@europarl.europa.eu

WWW.SIRPAPIETIKAINEN.EU

Painavia asioita pelotta

Vestan uusissa kappaleissa rohkaistaan toimimaan paremman tulevaisuuden eteen.

TEKSTI AURA KOIVUKANGAS

KRIITIKOIDEN ylistämän ja sukupolviääneksikin tituleeratun laulaja-lauluntekijä **Vesta Burmannin** toinen hartaasti odotettu albumi *Uskon tulevaan* julkaistiin muutama viikko sitten, 11. maaliskuuta. Albumista on ehditty kirjoittaa jo useita positiivisia arvioita.

Tämä ei ole ensimmäinen kerta. Vestan vuonna 2018 julkaistu debyyttialbumi *Lohtulauseita* oli jättimenestys, yllättävä läpimurto suomalaisella muskentällä. Se nousi julkaisuviikollaan Suomen virallisen albumilistan kärkipaikalle kolmeksi viikoksi. *Rumbassa* ylistettiin albumia toden teolla ja *Lohtulauseita* löytyi myös kriitikoiden vuoden 2018 kymmenen parhaan kotimaisen levyn listalta.

Nyt Vestan ääni kuuluu hieman hartarasti puhelinlinjan toisesta päädyttä. Haastattelu on järjestynyt lyhyellä varoitusajalla.

Kysyn, miten Vesta itse kuvailisi musiikkinsa tyylilajia.

”Toivon, että musiikki voisi olla sillä tavalla vapaata, että ikään mennään tunteen mukana. Sitä kautta sille voi löytää ehkä jonkun genrenkin.”

Vestan musiikkia onkin vaikea ahtaa tiettyyn genreen. Jokainen kappale on erilainen ja yksilöllinen teos. Tämä pätee myös uunituoreeseen Vestan kakkosalbumiin, *Uskon tulevaan*.

Muusikko ja mielenosoittaja

Uskon tulevaan on **Matti Ahopellon** ja Vestan bändissään soittavan **Atso Soivion** tuottama kolmentoista kappaleen kokopitkä studioalbumi. Kappaleiden teemoissa ja aiheissa yhdistellään rohkeita ja painavia asioita mielenterveydestä ja henkilökohtaisesta kipuilusta ilmastonmuutokseen ja maapallon tulevaisuuden pohdintaan.

”Pitkä ja kivinen tie”, kuvaa artisti itse albumin tekoprosessia neljän vuoden alkupisteestä julkaisupäivään.

Yhtenä inspiraationa Vesta mainitsee edellisen levyn hyvän menestyksen. Ensimmäisen albumin kautta pystyi kokeilemaan mikä toimii parhaiten, ja minkälaisia biisejä on kivaa esittää livenä.

Vesta kertoo halunneensa kirjoittaa levyä lähes kokonaan studiossa, työaikana. Hän haluaa pitää työn ja vapaa-ajan erillään.

Kakkosalbumillaan Vesta kertoo halunneensa laulaa painavammista ja kipeämmistä asioista kuin debyyttillään. Senkin uhalli, että kuulijoita rajautuisi pois tämän myötä. Esimerkiksi avauskappale *Saavun kylä* kuvaa hyvinkin uskottavasti mielenterveysongelmien vaikutusta ihmissuhteisiin.

Albumin loppupuolelta löytyvät nimikkokappale *Uskon tulevaan* ja sitä seuraava *Kaikki muuttuu* (feat. Bio-

lapset). Molemmat biisit käsittelevät hyvin ajankohtaista aihetta, ilmastokriisiä. Vesta kokee tärkeäksi kantaa oman kortensa kekoon ilmastonmuutoksen hillitsemisessä, ja hän onkin

PYRIN SIIHEN, ETTÄ SANOISIN MAHDOLLISIMMAN PALJON MAHDOLLISIMMAN VÄHIN SANOIN.

osallistunut koko aikuisikänsä erilaisiin mielenilmauksiin ilmaston puolesta ja viime vuosina osana Elokapinaa.

Ei valmiiksi pureskeltua

Itselleen parhaaksi tavaksi vaikuttaa ihmisiin ja maailman Vesta kokee kuitenkin musiikin. *Uskon tulevaan* käsittelee tätä vakavaa ja painavaa aihetta hienosti. Laulussa on toiveikkuutta ja uskoa siihen, että maailma voidaan vielä pelastaa.

Kaikki muuttuu on Biolapset-musiikkiryhmän kanssa tehty yhteiskappale, joka ottaa voimakkaasti kantaa päättäjien toimettomuuteen ilmastotoimien suhteen. Biolapset ovat 8–12-vuotiaista alakoululaisista koostuva itähelsinkiläinen musiikkiryhmä, joka räppää ilmastonmuutokseen liittyvistä aiheista. He ovat esiintyneet muun muassa ilmastomarsseilla, kirjamesseilla, Ylen *Puoli seitsemän* -ohjelmassa ja vuoden 2020 itsenäisyyspäivän juhlalähetyksessä.

Vesta oli haaveillut jo pidempään yhteistyöstä Biolasten kanssa, ja albumin deadline lähestyessä hän ottikin yhteyttä Biolasten luotsaajaan, pitkän linjan räppäri **Hanna Yli-Tepsaan** eli **Rauhatätiin**. Yhteistyö sujui kuulemma erittäin hyvin, ja lasten kanssa oli ihanaa työskennellä.

Kappaleessa Biolapset räppäävät ja heidän lausahduksiaan ja kommenttejaan on leikattu nauhalle pitkin biisiä.

”Varsinkin tossa biisissä pyrin siihen, että sanoisin mahdollisimman paljon mahdollisimman vähin sanoin, jotta teksteihin jäisi paljon tuplamerkityksiä ja oivalluksen varaa.”

Uusi albumi jättääkin kuuntelijalle paljon pohdittavaa ja pureskeltavaa. Artistin itsensä kanssa on helppo olla samaa mieltä siitä, että tämä albumi ”ei ole yhden kuuntelun levy”.

Suutsukekauppa.fi

– Tuoksuja maailman tuulilta –

KEVÄT | SPRING | 2022 | KEVÄT | SPRING | 2022 | KEVÄT |

APRIL JAZZ, SIVUUN ENSEMBLE
JA ESPOON KAUPUNGINTEATTERI

Silentopia

MITEN METSÄ VASTAA?

Taiteen ja tieteen tekijöiden rituaalinen teos
avaa uusia näkökulmia ympäristökriisiin.

Kantaesitys 14.4.
Esitykset 21.4. asti
espoonteatteri.fi
lippu.fi +

ESPOON
KAUPUN
GINTEAT
TERI
The International
Theatre of Finland

SPRING | 2022 | KEVÄT | SPRING | 2022 | KEVÄT | SPRING | 2022 | KEVÄT | SPRING | 2022 |

SPRING | 2022 | KEVÄT | SPRING | 2022 | KEVÄT | SPRING | 2022 | KEVÄT | SPRING | 2022 |

Clare Woods
**MENNEEN
JA TULEVAN
VÄLISSÄ**

SERLACHIUS

MÄNTTÄ | SERLACHIUS.FI | RAVINTOLAGOSTA.FI

SERLACHIUS-BUSSILLA TAMPEREELTA SUORAAN MUSEOIHIN!

Clare Woods, Englantilainen hymy, 2021.

SALON TΣIJA ORES

KAISA SARKKINEN
ANTTI TIENSUU
ANTTI HAIKKALA
TOMMI SILVENNOINEN
LAURA VALKAMA

ESITYKSET
14.3. - 4.4.2022

PÄÄ-
OHJELMISTO

KÄPPI - RAJALA - RÄIKKÄ
METSÄN PELKO
ESITYKSET 23.4. - 8.5.2022

INDIE

ANTTI LAUKKARINEN
ANTTI MANKONEN
KAISA SARKKINEN

ESITYKSET
11. - 15.5.2022

PÄÄ-
OHJELMISTO

PUNCH UP!
RESISTANCE & GLITTER
SU 22.5.2022 KLO 15 & 18

VIERAILU

VILUS.ART AGIT-CIRK
LIFE AFTER
ESITYKSET 25.5. - 5.6.2022

INDIE

www.teatteritelakka.fi
Tullikamarin aukio 3
33100
Tampere

www.tiketti.fi/teatteritelakka

Totalitarismin hampaissa

Hanna Kirjavaisen näytelmä ja Lea Pakkasen sukukronikka päivittävät käsityksiämme inkerin-suomalaisten vaietusta historiasta.

TEKSTI TUOMAS RANTANEN

NÄYTELMÄN ALUSSA katsoja löytää itsensä samasta sellissä makaavan hahmon kanssa. Pian käy ilmi, että hän on inkerin-suomalainen maallikkosaarnaaja Maria (**Ella Pyhäntö**), joka selvittyään hengissä **Stalinin** vainoista ja työleiriltä on tulkittu jälleen kansanviholliseksi yrittäessään perustaa uudelle kotipaikkakunnalleen luterilaista seurakuntaa.

Näin alkaa **Hanna Kirjavaisen** kirjoittama ja ohjaama **Marian tunnustus – muistokirjoitus hevoselle**.

”Olin lukenut jo vuosia sitten luterilaisen uskonsoturi **Maria Kajavan** elämäkerran. Minulla on myös sukujuuria Karjalassa, isovanhempani olivat evakkoja. Teatteriurallani olen jo aiemmin käsitellyt näitä suomalaisuuden tabuja”, kertoo ohjaaja.

Näytelmässä nähdään takaumina, kuinka Maria menettää kulakki- eli talonpoikaisvainoissa miehensä ja pienen maatilikkunsa ja sen jälkeen molemmat lapsensa raskaalla matkalla Siperian työleirille. Tuomionsa jälkeen hän ajautuu Petroskoin seudulle, koska paluu Inkerinmaalle on viranomaisten toimesta kielletty.

Marian kärsimystie käy yksiin **Lea ja Santeri Pakkasen Se tapahtui meille** -tietokirjassa (Gummerus 2020) kuvatujen elämäntarinoiden kanssa.

”Esitys on koskettava, etenkin kun kirjaa tehdessä on tullut pyöriteltyä paljon inkerin-suomalaisten kohtaloita oman ja monen muunkin suvun kautta. Oma mummoni matkusti samalla tavalla kahden pienen lapsen kanssa junalla ja laivalla Jakutiaan asti tietämättä mitään oman miehensä kohtalosta”, huokaa Lea Pakkanen.

”Hyvin tuli esiin myös, miten Neuvostoliitossa maatalojen kollektivisointi laajeni nopeasti myös köyhiin pien-

talollisiin, joilla ei ollut kuin ehkä pieni oma talo, pari hevosta ja vain yksi lehmä. Ja sekin, kuinka usein juuri Suomesta loikanneet punaiset kavalsivat suomalaisia kulakkeja viranomaisille.”

Hengellisyyden sivuteema

Näytelmässä kansallisuuskysymyksen rinnalla kulkee hengellisyyden teema. Päähenkilön luterilainen usko kohtaa hänen omassa hevosessaan, muissa eläimissä ja metsäluonnossa löytämiään sakraleja yhteyksiä. Näiden tunteiden esittämisessä tärkeä tehtävä on **Outi Pulkkinen** hypnoottisella joushikon soitolla ja runolaululla.

”Jumalasta ja uskonnosta puhumiseen liittyy nykyisin usein omituinen jännite. Silti näytelmä ei ole erityisen vakaumuksellinen, vaan uskon suhteen olennaista on päähenkilön puhe siitä, että samalla kun koneisto yrittää pelastaa hänet uskonnolta, hän menettää kielensä, hevosensa, metsänsä ja totuudessa pysymisen taidon. Tässä uskonto on hirveän paljon laajempi asia kuin opinkappale tai dogmi”, selittää Kirjavainen.

Pakkanen tunnistaa uskonnon merkityksen inkerin-suomalaisten piirissä.

”Esimerkiksi isoäidille vahva usko oli nimenomaan lohdun tuoja, kun piti käsitellä rankkoja karkotusmuistoja ja perheenjäsenten teloittamisia ja kaatoamisia. Inkeriläisillä oli myös usein tapana olla kytköksissä suomen kieleen virsien ja suomalaisten jumalanpalvelusten kuuntelemisen kautta. Esityksessä taas nämä runoelmakohtat antavat happea käsitellä kaikkea sitä, mistä tekstissä puhutaan.”

Vaiettu sorto

Inkerin-suomalaisten historia on ollut Suomessa vaiettu, koska kylmän sodan

aikaan Neuvostoliiton vähemmistösorron historia ei sopinut kiillotettuun naapurikuvaan. Vasemmiston puolella hiljaisuutta tuotti myös rinnakaistieto siitä, miten sosialismin mallimaa oli kohdellut monia loikanneita punaisia.

”Me inkerin-suomalaiset olimme kiusalliseksi koettu aihe myös siksi, että jatkosodan aikana tänne evakkoon tulleista 60 000 inkeriläisestä moni koki sodan jälkeen tulleen myös suomalaisten toimesta painostetuksi takaisin Neuvostoliittoon. Tänne heitä jäi vain noin 8 000 ihmistä, joista puolet pakeni Ruotsiin ja loput elivät pitkään palatuksen pelon vallassa”, muistuttaa Pakkanen.

Vastoin lupauksia synnyinseuduille päätyemisestä Neuvostoliittoon siirtyneet asutettiin eri puolille maata. Stalinin kuoleman jälkeen monet heistä pyrkivät takaisin suomenkielisten alueille. Samalla vähemmistökansallinen identiteetti alkoi elpyä.

Yllättävä käänne nähtiin keväällä 1990, kun presidentti **Mauno Koivisto** ilmoitti, että inkerin-suomalaisia ryhdytään Suomessa kohtelemaan paluunmuuttajina. Sillä statuksella Suomeen muutti yli 30 000 henkilöä, heidän joukossaan myös Pakkasen.

”On viitteitä siitä, että ideaa on tarjottu Koivistolle idän puolelta. Neuvostoviranomaiset katsoivat tuskin hyvällä sitä, miten Suomen rajan tuntumassa ryhdyttiin visioimaan omaa autonomista aluetta suomalaiselle vähemmistölle”, arvioi Pakkanen.

”Mutta se päätös tuli todella puun takaa niin inkerin-suomalaisille kuin Suomen viranomaisillekin. Selvitys siitä, mitä inkerin-suomalaisilla tarkoitetaan, tehtiin vasta pari kuukautta Koiviston linjauksen jälkeen. Viranomaisilla oli puutteelliset valmiudet ottaa vastaan suuria maahanmuuttajamääriä, ja siitä seurasi todellisessa elä-

mässä erilaisia sopeutumiso ongelmia ja jopa suoranaista rasismia.”

Historia opettaa

Kirjavaisen mukaan Venäjän hyökkäys Ukrainaan muutti tekijöiden suhdetta näytelmään yhdessä yössä.

”Pyyhimme hikikarpaloita otsalta, kun alun perin lähinnä mausteenä nähty yhteiskunnallisuus muuttui noin tuhatkiloiseksi. Nousi esiin kysymyksiä siitä, miksi tällainen virheiden etsintä toisista kansakunnista ja ihmisryhmistä sekä erilaiset puhdistukset toistuvat aina uudestaan.”

Ajankohtainen kanta-aottavuus ei hänestä ole teatterille helpoin pala.

”Meillä teatterintekijöillä on usein lähtökohtana, ettei pidä katsoa suoraan aurinkoa, vaan mieluummin pikaisen sivusta. Ja valtavaa turbulenssia aiheuttavista asioista voi yleensä kertoa kunnolla vasta, kun niihin on saanut vähän etäisyyttä.”

Pakkanen muistuttaa, että juuri tällaisten historiallisten tapahtumien tarinallistamisen kautta teatteri voi auttaa ymmärtämään, mistä nykyhetkessä on kyse.

”Vaikka se mitä tapahtuu Ukrainassa nyt on tietysti eri asia kuin se mitä tapahtui inkeriläisille toisen maailmansodan jälkeen, tilanteissa on paljon yhteneväisyyksiä. Se näkyy esimerkiksi siinä, miten poliittisen johtajan mielivaltaisen vallankäytön kautta voidaan tehdä ihmisille ja perheille ihan mitä vain.”

Hanna Kirjavainen: Marian tunnustus – muistokirjoitus hevoselle.

Esitykset Teatteri Avoimissa ovissa 10.5. asti.

Kuuntele Kirjavaisen ja Pakkasen koko haastattelu Teatterin politiikkaa & politiikan teatteria -podcastissa: voima.fi/audio

Eriopis (Satu Tuuli Karhu) katsoo elämäänsä ulkopuolisin silmin.

Pate Pesonius

Antiikin lääkkeitä koston ja traumojen purkuun

TEKSTI TUOMAS RANTANEN

AISKHYLOKSEN *Oresteia* (458 eaa.) kertoo alkukantaisesta verikoston kierreestä, jonka katkaiseminen näyttäytyy opettavaisena ylistyksenä ateenalaiselle lailliselle järjestykselle. Siinä sijansa on varattu myös hiuskiehkuralle, josta murhatun kuninkaan tytär Elektra tunnistaa veljensä Oresteen.

Tälle perustukselle on rakennettu Teatteri Telakan esitystaiteellinen *Salon Teija Ores*. Sen näytöksiin pääsee kerrallaan vain kaksi katsojaa, jotka huomaavat päätyvänsä pieteetillä varustetun parturi-kampaamon asiakastuoleihin.

Jo aikaa varatessaan tulijat ovat saaneet vastata seikkaperäiseen kyselyyn, jossa udellaan heidän näkemyksiään koston, tragediasta ja demokratiasta. Tämän aineiston pulpahdellessa esiin partureiden hellän huolenpidon keskellä katsoja huomaa käyvänsä vuoropuhelua omien ennakkonäkemyksensä kanssa.

Avantgardistisesta muodostaan huolimatta esityksestä löytyy klassinen draaman kaari. Parturit teuras-tavat kostokuvaelmassa käyttämänsä vihannekset, hedelmät ja marjat tehosekoittimessa. Lopputulos nautitaan yhdessä katarttisena sovinnon maljana.

Sympaattisella tavalla syvälinen esitys on rituaalinen kokonaisuus, jossa katsojat saatellaan yhteisölliseen kohtaamiseen niin esittäjien kanssa kuin keskenään. Omia hiuksia taiteelle uhrattavaksi päätty lopulta vain pari kiehkuraa.

Q-TEATTERIN *Eriopis* perustuu **Euripideen** *Medeia*-näytelmään (431 eaa.). Siinä nimihenkilö surmaa omat lapsensa koston sotasankarimiehelleen, joka oli päättänyt jättää hänet menäkseen naimisiin Korintin prinsessan kanssa.

E. L. Karhun kierrättämässä tarinassa *Medeia* on muuttanut eron jälkeen lapsineen Lappiin pyörittämään koirasafaria. Traagiset lastensurmat

koetaan takaumana hänen hengissä selvinneen, mutta traumatisoituneen tyttärensä *Eriopiksen* kautta.

Näytelmän kantavana teemana on kaltoin kohdellun oikeus omaan puheeseen. Tästä vertauskuvana toimii se, miten viimeisenä *Eriopikseen* kohdennettuna tekonaan *Medeian* kerrotaan leikanneen tyttäreltään kielen ja säilöneen sen lasipurkkiin.

LEIPZIGISSÄ KEVÄÄLLÄ 2020 kantaesityksensä saanut näytelmä on kirjoitettu saksalaisen nykyteatterin suosimassa hengessä enemmän tykittävän proosarunoelman kuin perinteisen dialoginäytelmän muotoon. Se haastaa kaikin keinoin subjektin roolia näytelmän keskipisteenä.

Ohjaaja **Akse Petterssonin** hypervieraannuttavaa tulkintaa vahvistaa se, että *Eriopiksen* tekemisistä ja tuntemuksia meille selvittää neljä lavalla häntä edustavaa identtistä hahmoa, joiden äänet kuullaan usein muunneltuna. Samalla *Eriopiksen* oman äänen riistämiseen liittyvä kamppailu kytkeytyy erityisesti tämän ajan mediatodellisuuteen.

Tekstin käänteet vyöryvät näyttämölle pysäyttämättömällä dynamiikallaan kaikkien kohtausvaihtojen, videokuvauksen ja mikronäyttämöiden istuessa toisiinsa kuin pyörönäyttämön hammasratat. **Lotta Kaihuan, Satu Tuuli Karhun, Elena Leeven ja Emmi Parviaisen** ensemble tekee töitä millintarkasti ja niin sisäistyneesti kuin vieraantuneisuutta voikaan kuvata.

Ansioistaan huolimatta – ja samalla niiden johdosta – katsojaa ei päästetä esityksessä helpolla. Kompaktin kokonaisuuden sisälle pitää tirkistellä kuin postilaatikosta.

Antti Haikkala, Kaisa Sarkkinen, Tommi Silvennoinen, Antti Tiensuu & Laura Valkama: Salon Teija Ores. Esitykset Teatteri Telakalla 4.4. asti.

E. L. Karhu & Akse Pettersson: Eriopis (Medeian selviytyjätytär kertoo kaiken). Esitykset Q-teatterissa 5.4. asti.

T&S

TEATTERI&TANSSI+SIRKUS

SUOMEN AINOAA ESITTÄVIEN TAITEIDEN AIKAKAUSLEHTI • TEATTERITANSSI.FI

Minne menet, maailma?

Lue punnittua analyysiä kansainvälisestä politiikasta ja taloudesta, tilaa Ulkopoliitika-lehti.

Digilehti

Printti- ja digilehti

32 €

44 €

Sisältää myös lehden digitaalisen arkiston.

UP

ulkopoliitika.fi/tilaus

Runo saapuu teatteriin!

Runofestivaali 4.-7.5.

Ohjelmistossa Walt Whitmanin *Ruohoa - Lauluja meistä (Quo Vadis)*, TTT:n residenssissä valmistuva *Vala!*, *Kun kissakin kuoli aloin nauraa - Kirjeitä Eeva-Liisa Mannerille (Teatteri 2.0 ja Eeva-Liisa Manner-seura)* sekä *Fransiskus ja Hildegard (TTT)*.

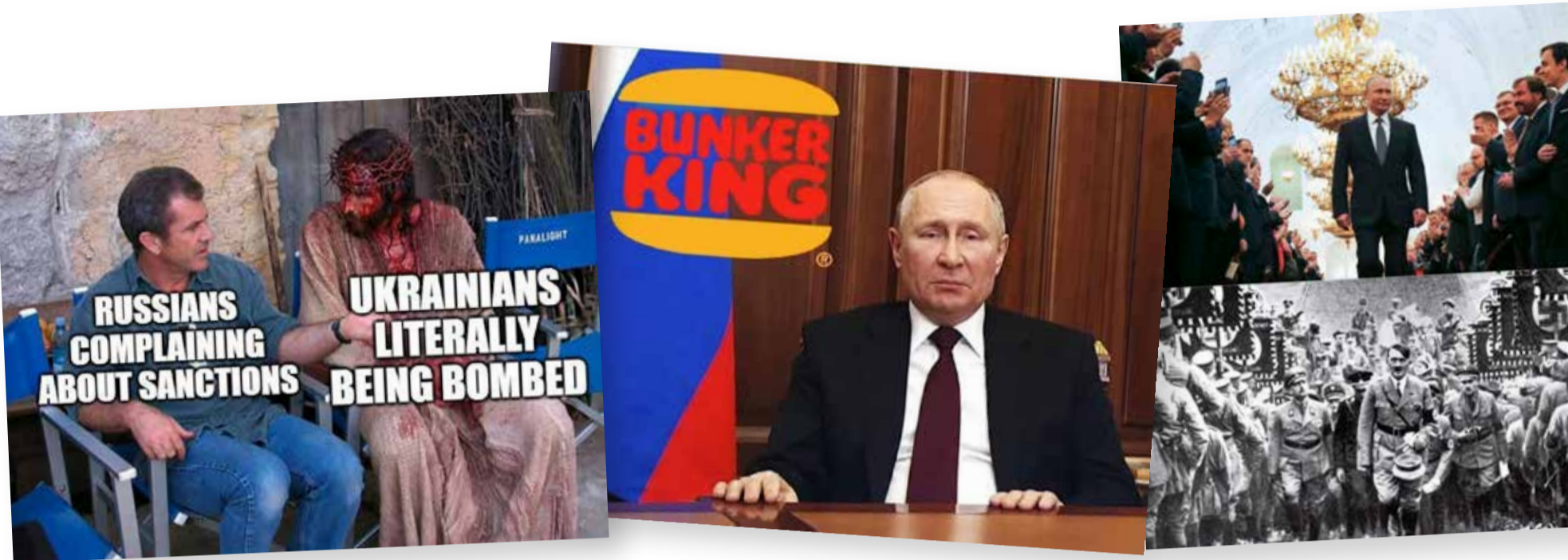
→ Lisätiedot ja liput ttt-teatteri.fi

TTT TAMPEREEN TYÖVÄEN TEATTERI

Seuraa meitä [f](https://www.facebook.com/tttteatteri) [i](https://www.instagram.com/tttteatteri) [t](https://www.twitter.com/tttteatteri) [y](https://www.youtube.com/tttteatteri)

TARINANKERRONTA ON OSA

Propaganda on kuulunut sotaan ainakin yhtä kauan kuin sodankäynnin historiaa on tallennettu. Nykyään yksi osa tätä sodankäyntiä ovat meemit, jotka usein nähdään harmittomina hassutteluina.

TEKSTI JARI TAMMINEN

2000-LUVULLA meemit ovat muuttuneet erottamattomaksi osaksi sosiaalisen median kuvastoa. Ne kommentoivat uutisia ja ne herättivät ajatuksia. Ne ovat myös osa sodan työkalupakkia, sillä niiden avulla taistellaan mielistä.

Helmikuussa 2022 Venäjän hyökkäys Ukrainaan käynnisti meemikamppailun, jollaista ei ole sosiaalisessa mediassa ennen nähty. Tuttua kuitenkin on, että omia ylistetään ja vastustajalle nauretaan.

Vaikka jo vuosien ajan Putinin trollitehtaat ovat aiheuttaneet harmia lännessä, näyttäisi Venäjä jääneen häviölle tässä kamppailussa. Tähän tulkintaan saattaa tosin vaikuttaa myös länsimaisen tarkastelijan perspektiiviharha.

”Olemme emotionaalisesti paljon vastaanottavaisempia Ukrainasta tulevalle viestinnälle”, toteaa tutkijatohtori Saara Särämä, joka tutkii meemejä työkseen.

Kenen lauluja laulat?

Meemien tekijät jäävät usein tuntematomiksi, ja aina motiivitkaan eivät ole ilmeisiä. Joitain arvioita voidaan kuitenkin esittää havaituista muutoksista.

”Venäjän hyökättyä esimerkiksi koronarokotteiden vastainen propaganda ja tutkijoita riivaava viestittely

näyttäisi vähentyneen. Ovatko Putinin trollitehtaat siirtyneet myllyttämään uusia aiheita? Ovatko paukut menneet nyt sisäiseen viestintään? Sillä voi spekuloida”, Särämä pohtii.

Jo vuosia esitetyt arviot siitä, että Putin on järjestelmällisesti pyrkinyt nakertamaan luottamusta tutkimuksen ja median kaltaisiin demokratian peruspilareihin, näyttäisivät saavan tukea huomiosta. Särämän mielestä olisikin kiinnostavaa tietää kuinka suunnitelmallisesti tätä strategiaa on rakennettu jo vuosia.

Jäljet johtavat syytöstehtaalte.

Venäjän hyökättyä berliiniläinen riippumattomaksi julistautuva me-

diatoimisto Redfish laski liikkeelle kartan, jossa oli merkitty useita eri maissa 48 tunnin sisällä tehtyjä ilmaiskuja. Kartta levisi nopeasti sosiaalisessa mediassa. On tietenkin totta, että kaikki kartalla nähdyt konfliktit ovat aitoja ongelmia, mutta tällä kertaa meemin tekijän tarkoituksena oli ohjata yleisön huomio pois juuri Ukrainan konfliktista. Redfishin kytkökset Kremlin paljastuivat jo vuosia sitten, mutta harva moista hektisessä somehulinassa huomaa.

”Venäjän ja Ukrainan sota ei ole vain voimapolitiittinen kamppailu. Tämä on tarinankerrontasotaa. Nähtäväksi jää, mitkä tarinat jäävät elämään pitkällä aikavälillä. Taatusti monessa paikassa mietitään parhaillaan, että jos sota osuu omalle kohdalle, niin mitä tarinaa silloin aletaan kertoa”, Särämä toteaa.

Tutkimusta sodan kuvista

Monet sodat muistetaan ikonisista kuvista. Toinen maailmansota muistetaan Iwo Jiman saarelle lippua pystyttäneistä Yhdysvaltain sotilasta ja Vietnamin sota napalmin polttamasta tytöstä. Yhdysvaltain hyökättyä Irakiin vuonna 2003 Irakin tiedotusministeri Muhammad Sa'id al-Sahhaf esiintyi median edessä toistuvasti ja toisteli viestiä, että kaikki on ihan kunnossa samalla kun Yhdysvaltain tankit vyöryivät lähemmäksi. Comical Ali -mee-

missä al-Sahhaf seisoo kädet levitettyinä ja kuva on varustettu vaihtuvalla tekstillä, jossa selitetään jotain ilmeistä kriisiä pois. Venäjän hyökkäys Ukrainaan tullaan ehkä muistamaan venäläisten hylkäämästä tankista, jota hinaa ukrainalainen traktori.

We are winning.

Tähän kuvastoon Saara Särämä pureutuu Meemien merkityksellistämää maailmanpolitiikkaa -tutkimukseen. Tutkimus on temaattista jatkoa väitöstutkimukselle, jossa Särämä analysoi Iranin ydinaseohjelman liittyviä meemejä. Jos vuonna 2008 kansainväliseen konfliktiin liittyvät meemit pääsivät yllättämään, on nykyään selvää, että konfliktin leimahtamista seuraa aina meemien vyöry.

”Vuoden 2008 Iranin ohjuskokeesta tehtiin paljon meemejä, ei tosin paljon nykymittapuulla. Silloin oli vielä mahdollista jäljittää meemien alkuperä ja hallita kokonaiskuva. Sitten meemien kierto, eli kuinka kauan meemiä jaetaan, on nopeutunut. Nyt meemi voi kiertää vain tunteja.”

Välillä vanhatkin meemit palaavat. Hyökkäyksestä Ukrainaan on tehty versioita jo lähes unholaan painunees-

SOTAA

ta Hitler kuulee -meemistä. *Perikato-* elokuvan pätkässä bunkkerissaan piilotteleva **Adolf Hitler** raivoaa tappion hetkellä alaisilleen, ja samalla videon tekstityksiin on laitettu milloin mitäkään oikeaan dialogiin liittymätöntä – kuten vaikka keskustelua Ukrainan mutaisiin peltoihin uponneista panssarivaunuista.

Todellisuuden sirpale

Vaikka meemit ovat sosiaalisessa mediassa levitessään vaikeasti ennakoitavia ja arvaamattomia työkaluja, ovat ne näkyvä osa kansainvälisestä politiikasta käytävää keskustelua. Meemeissä paikalliset ja globaalit narratiivit limittyvät. Meemit antavat hajanaisen kuvan kokonaisuudesta, mutta myös käsityksemme maailmasta on hajanainen. Tätä sirpaleista kasaantuvaa kokonaisuuden peiliä Särämäkin pyrkii omassa tutkimuksessaan hahmottamaan ja ymmärtämään.

”Se, mitä me arjessa tiedämme kansainvälisestä politiikasta, on hyvin fragmentaarista ja sattumanvaraista. Monet tietävät aiheista ainoastaan meemit. Jos haluat tietää lisää, pitää itse mennä googlettelemaan, että mitäs hittoa tämä”, Särämä toteaa.

Sirpaleisuudessaan meemit kertovat laajemmistakin keskusteluista. Kommunikaatio ihmisten välillä on sekavaa ja ristiriitaista.

”On järkevää seurata sitä, mitä meemeissä tapahtuu, mutta auttavatko ne meitä luomaan jonkun selityshikon maailman tilasta?”, Särämä kysyy ja vastaa heti perään: ”Tuskin. Mutta onhan se jo itsessään kiinnostavaa, mitä tarinoita kerrotaan.”

Vaikka vuodet vierivät ja sodat ja uutiset muuttuvat, pysyvät tarinat

usein samoina. Vain viitekehykset vaihtuvat.

”Traktorimeemit uusintavat iki-aikaista Daavid ja Goljat -asetelmaa. Siinä näkyy, miten me ymmärrämme konflikteja, miten sympatiamme heräävät, kenen puolelle asetumme. Tämä meemi herättää suomalaisissa ajatuksia talvisodasta.”

Nauru murtaa panssarin

Saara Särämän tutkimusmenetelmää voi kutsua virtuaaliseksi etnografiaksi tai netnografiaksi. Tutkiessaan hän seuraa meemiyhteisön keskusteluja ja osallistuukin niihin.

Tutkimusmateriaali purskahtaa usein esille arvaamattomasti ja nopeasti, yleensä kriisin tai konfliktin myötä. Viime vuosina meemejä ovat synnyttäneet erityisesti koronapandemia, vallankaappausyritys Capitol-rakennuksessa Yhdysvalloissa ja nyt Venäjän hyökkäys Ukrainaan.

”Huumori menee defenssien läpi. Hyvin vakavistakin asioista voi viestiä huumorin avulla. Mutta tietenkin tietynlaiselle huumorille on aina oma yleisönsä ja se vaatii lukutaitoa – varsinkin mitä monimutkaisempaa huumori on”, Särämä selittää ilmiötä.

Vaikka vakavien aiheiden keskellä meemit saattavat vaikuttaa vähäisiltä, ei niitä kannata jättää huomiotta. Kyse on erittäin tehokkaasta tavasta välittää tunteita, vaikka kaikki eivät vakavilla asioilla hassuttelua pidä sopivana.

Suojausten murtamisen ohella huumorilla voi olla myös muita hyödyllisiä käyttötarkoituksia. ”Vaikka meemeillä ei olisikaan varsinaista vaikutusta maailmanpolitiikkaan, huumori ja nauru auttavat meitä jaksamaan vaikeina aikoina. Sekin on tärkeää.”

REISSUSSAKIN
SILKKIÄ
YLLÄ JA ALLA

42€
SIS. TOIMITUSKULUT
TILAUKSET@VOIMA.FI

Apichatpong Weerasethakulin elokuvia Kino Reginassa

9.4.–18.5.

Memoria (2021)

Syndromes and a Century (2006)

Blissfully Yours (2002)

Setä Boonmeen edelliset elämät (2010)

Mysterious Object at Noon (2000)

Gemetry of Splendour (2015)

KINO REGINA
OODI, TÖÖLÖNLAHDENKATU 4
LIPUT 7,5 € / 6 €
KINOREGINA.FI

FESTIVAL DE CANNES
CANNES PREMIERE
OFFICIAL SELECTION

Jane by Charlotte

A FILM BY
CHARLOTTE GAINSBURG

TULOSSA TEATTEREIHIN 29. HUHTIKUUTA

ELOKUVAT

Panah Panahi:
SORATIE

Ensi-ilta 22.4.

Iranilainen **Panah Panahi** jatkaa esikoiselokuvassaan isänsä **Jafar Panahin** suosimalla sissielokuvien metodilla, jossa suurin osa kuvauksista tehdään autolla matkaten tai maaseudun rauhassa siten, että viranomaiset eivät pääse sotkemaan elokuvan tekoa. *Kolmessa naisessa* (2018) – jossa Panah Panahi toimi leikkaajana – syrjäkylästä etsittiin vanhoillisen kulttuuri-ilmapiiriin loukkuun jäänyttä taideopiskelijaa, *Soratiessa* autoon ahtautunut perhe on saattamassa maasta pakenevaa täysi-ikäistä esikoispoikaa salaiselle rajanylityspaikalle.

Yhteiskuntakriittisen kehityksensä sisällä *Soratie* on perhedynamiikan kuvauksena aivan pitelemätön. Sen keskeinen jännite kulkee jalka kokokipsissä kyynisesti sanailevan isän ja vilkkaan

alakoulukäisen pikkupojan välillä. Perheen äiti on porukan pomo, ja autoa ajava aikuinen poika lähinnä ahdistunut. Kokonaisuutta täydentää kuolemaa tekevä katukoira Jessy ja kyytiin hetkeksi päätyvä juonikas kilpapyöräilijä, joka fanittaa **Lance Armstrongia** hänen dopinghuijauksestaan huolimatta – tai oikeastaan juuri sen takia.

Auton sisälle sulotut tapahtumat saavat esteettistä avaruutta Iranin vuoristoseudun kauniista maisemista ja sellaisista kuvallisista oivalluksista kuin kullankeltaisen pellon keskellä viipottavasta punaisesta muovituolista. Ohjaajan ilmeisen omakohtaista oidipaalista vinoilua voi nähdä kohtauksessa, jossa vuoristopuron varteen keppiensä kanssa linkuttanut isä jakaa itsenäistyvälle pojalleen symbolisen omenan ja kryptisiä elämänviisauksia.

TUOMAS RANTANEN ★★★★★

Alli Haapasalo:
TYTÖT TYTÖT TYTÖT

Ensi-ilta 14.4.

Sundancen elokuvajuhlat 2022 saivat Suomessa tavanomaista enemmän huomiota. **Alli Haapasalo** *Tytöt tytöt tytöt* sai ensimmäisenä suomalaiselokuvana maailmanensi-iltansa sen kansainvälisessä kilpasarjassa ja menestys vielä kruunattiin yleisöpalkinnolla. New Yorkin Tisch School of the Artsissa muun muassa **Spike Leen** oppilaana ohjaajaksi koulututtanut Haapasalo tunnetaan meillä erityisesti parin vuoden takaisesta *Syysprinsistä* (2016), joka sijoittui Suomen 1980-luvun kirjallisiin piireihin.

Tytöt tytöt tytöt -elokuva kertoo siitä, miten erilaisia taustoista tulevat kolme teini-ikäistä tyttöä (**Linnea Leino**, **Aamu Milonoff**, **Eleonoora Kauhanen**) kohtaavat väijäämättömän

aikuistumisen lähestymisen ja sen mukanaan tuomat haasteet. Käsitellyksi tulevat etenkin itsenäistymiseen, uran valintaan, seksuaalisuuteen ja parisuhteiden muodostamiseen liittyvät kysymykset. Elokuvasa luotetaan **Daniela Hakulisen** ja **Ilona Ahdin** todenmukaiseen käsikirjoitukseen ja hahmojen välisten arkisten suhteiden riittämiseen hengittävän kertomuksen aineksina.

Itsenäinen nuorten naisten ensemble tuo myös mieleen HBO:n hittisarja *Euphorian* aitoudessaan valloittavan kokoonpanon. Näissä nykyajan onnistuneissa nuorisokuvauksissa tunnustetaan patriarkaallisen vallankäytön rakenteet, mutta kerronnan pääpaino on silti omissa valinnoissa ja omaehtoisessa haparoinnissa elämän esteradalla.

VILPPU RANTANEN ★★★★★

Andrea Arnold:
COW

Elokuvateattereissa nyt.

Dokumenttielokuva alkaa keinohedelmoittamisella, josta pikakelataan synnytykseen. Äiti ehti nuolla vastasyntyneen puhtaaksi ennen kuin vaappuu lypsyrobotin luokse, vastasyntyneelle annetaan korviketta tuttipullosta. Pian lapsi vietään pois ja äiti jää huutamaan hänen peräänsä. *Cow* seuraa nautaa, jota ihmiset kutsuvat **Lumaksi**, mutta ehkä paremmin hänen asemaansa kuvaa kankkuun poltettu numero 11/29.

Cow ei kommentoi, ainoastaan näyttää. Nähdyn tulkitseminen riippuu katsojan asenteesta, katsooko "ketä" vai "mitä". Myös kontekstin hahmottaminen jää katsojalle. Lehmien elämä

esimerkiksi vaikuttaa melko rauhalliselta, mutta todellisuudessa toistuvat raskaudet ja synnyttämiset runnovat kehoa, ja jatkuva lypsäminen rinnastuu rasitukseltaan päivittäisen maratonin juoksemiseen.

Kuukausi synnytyksen jälkeen isäntä ja eläinlääkäri tarkastavat lehmän numero 11/29 ja toteavat hänen palautuneen synnytyksestä, ja että nyt "on tärkeää saada kiima päälle". Seuraa raskaus ja jälleen seuraava lapsen menetys. Molemmat dokumenttielokuvassa syntyneet naudat olivat tyttöjä, ja heillä oli edessään äitinsä kohtalo. Lehmä numero 11/29 puolestaan kykeni lopulta häidin tuskin kävelemään jättimäisten utareidensa kanssa. Hänenkin tarinansa loppu on kirjoitettu jo ennen syntymää.

JARI TAMMINEN ★★★★★

KOONNUT TUOMAS RANTANEN

9.4. Sub: **Blade Runner** (USA 1982) & 23.4. MTV3: **Alien** – kahdeksas matkustaja (USA 1979)

Ridley Scottin hyvin aikaa kestäneistä scifiklassikoista ensimmäisessä **Harrison Ford** esittää **Philip K. Dickin** visioiman dystopiayhteiskunnan keskellä kapiniovien replikanttien ohella omaa identiteettiään jahtaavaa film noir -henkistä yksityisetsivää. Scifin ohella kauhuelokuvan arkkiteekseksi muodostuneessa **Alieniassa** **Sigourney Weaverin** ikoninen Ripley-hahmo puolestaan väistelee biomekaanisesta taiteestaan tunnetun **H. R. Gigerin** luomaa hirviötä ja kaiken takana luuraavaa kapitalistista salaliittoa.

19.4. Yle Teema & Fem: **Kun taivas putoo...** (Suomi 1972)

Risto Jarvan synkkä ajankuva kertoo suomalaisen skandaalijournalismin nousun ajasta ja asettaa melko peittelemättömästi kritiikkinsä maalitauluksi silloisen *Hymy*-lehden ja sen pahamaineisen kohutoimittajan **Veikko Ennalan** (1922–1991). Elokuvan mediakriittinen katse toimittaja-ammatin mahdollistamaan vallankäyttöön kirvoitti tuoreeltaan medioissa sekä ylitsevuotavaa ihailua että täystyrmäystä. *Hymy* yritti ove-lasti väistää luodin antamalla elokuvalle tätä tarkoittava varten perustamansa kulttuuripalkinnon.

YLE Areena: **Sabaya** (Ruotsi 2021)

DocPoint-festivaaleilla huomiota herättäneessä **Hogir Hirorin** dokumentissa kerrotaan terroristijärjestö lsksen taistelijoitensa orjavaimoksi kaappaamista jesidinaisista,

joita nyt etsivät omaa tulevaisuuttaan Syyrian al-Holin vankileirillä.

30.4. Yle Teema & Fem: **Kunnian polut** (USA 1957)

Stanley Kubrickin pasifistisesti latautuneessa mestariteoksessa kolme ensimmäisen maailmansodan sotilasta joutuvat upseerien kunnianhimoista ja kyynisistä mainekäsityksistä sikiävän armeijan sisäisen totalitarismin uhreiksi. Venäjän Ukrainaan kohdistama hyökkäys muistuttaa elokuvan teemojen historian ylittävää ajankohtaisuudesta.

HBO Max: **Station Eleven** (USA 2021)

Emily St. John Mandelinin palkittuun romaanin perustuva **Patrick Somervillen** rakenteellisestikin kerroksellinen televisiosarja kuvaa globaalin pandemian tuhoaman sivilisaation rippeiden sinnittelyä dystooppisissa erityisolosuhteissa, joissa ihmisten keskinäinen solidaarisuus, **Shakespeare** ja kaikki muukin näyttämöllistäminen sekä yksi tietty sarjakuvakirja nousevat erityiseen arvoonsa.

Eskil Vogt:
THE INNOCENTS

Ensi-ilta 8.4.

Tuoretta *Worst Person in the World* -elokuva kirjottamassa ollut norjalainen **Eskil Vogt** on ohjannut omintakeisen elokuvan, joka yhdistelee lasten elokuvan perusmuotoa ronskin väkivaltaiseen ja ahdistavaan K16- kauhuelokuvavastoon. Sinänsä taiten tehdyssä elokuvassa kyseenalaisia tehokeinoja haetaan esimerkiksi brutaalisti räkkättävästä kissasta, ongelmallisesta autismin kuvaksesta ja siitä, miten maahanmuuttotustaisten yksinhuoltajaäitien lapsilla on outoja taikavoimia.

TUOMAS RANTANEN ★★

dei

Download on the
App Store

GET IT ON
Google Play

Paleface Digs Gospel

Lataa Dei Plus -sovellus
tai kuuntele Palefacen
ikioma radiosarja
osoitteessa deiplus.fi

TUOMAS RANTASEN TEATTERIPODCASTIN UUSI JAKSO JOKA MAANANTAI!
KUUNTELE SPOTIFYSTA, PODCASTPALVELUISTA TAI OSOITTEESTA VOIMA.FI/AUDIO.

Audio
voima

TEATTERIN POLITIIKKAA & POLITIIKAN TEATTERIA

podcastit · keskustelutilaisuudet · etätapahtumat · esitykset

Livestreamin / äänityksen / videon

tekemisen ei tarvitse
olla kallista ja vaikeaa.

Palvelut korona-ajan yhteisöllisyyteen
toiveidenne mukaan!

valveillastudio.fi

tuote-esittelyt · vaalipaneelit · musiikkikeikat · seminaarit

RADIOPUHELIMET

TERVEET KÄDET

MAUKKA PERUSJÄTKÄ

VAAVI

HERO DISHONEST

SORSAJENGI

PUHELINSEKSI

LIKAISET PIKKARIT

DJ:t Njassa ja Lord Fatty

PÄÄSIÄISPUNK

PAASITORNI, HELSINKI
LA 18. 04. 2022
klo 17.30

PAASITORNI

Lisätietoa: www.paasitorni.fi

PAM

tiketti

SOLIDAARISUUTTA AINA!

Vappukonsertit

Kulttuuritalo, Helsinki 30.4. lippu.fi

Pakkahuone, Tampere 1.5. lippu.fi, tiketti.fi

Sinikka Sokka, Monna Kamu, Aulikki
Oksanen, Vuokko Hovatta, Paleface, Emilia
Sisco, Mikko Perkoila, Harri Saksala, Mikko
Helenius, Koiton Laulu, Eero Ojasen yhtye,
Laulava Unioni feat Valteri Laurell
Pöyhönen ja Ricky Tick Brass Quintet.

Konserteissa mukana Lääkärit ilman rajoja -järjestö ja Ukraina-keräys!

HÄIRIKÖT

HQ

HÄIRIKÖT.FI

ZANELE MUHOLI: ZAZISE

4.2.-29.5.2022

SUOMEN
VALO
KUVA
TAITEEN
MUSEO

K1

Kämp Galleria, Mikonkatu 1, Helsinki
Avoinna ma-pe 11-20, la-su 11-18
12 € / 6 € / Museokortti

Maailma valokuvan kautta.